

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

IZDELAVA SISTEMA INPUT-OUTPUT TABEL V OKVIRU
NACIONALNIH RAČUNOV V SLOVENIJI

LJUBLJANA, JUNIJ 2006

JANJA KALIN

IZJAVA:

Študentka Janja Kalin izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Iva Lavrača in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 15. 6. 2006

Podpis: _____

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	1
1.1 Problematika in namen magistrskega dela.....	1
1.2 Cilj dela.....	2
1.3 Metode dela.....	2
2. TEORETIČNE OSNOVE SESTAVLJANJA SISTEMA INPUT-OUTPUT TABEL.....	3
2.1 Input-output tabele in input-output analiza.....	3
2.2 Opredelitev in vloga sistema input-output tabel v Sistemu nacionalnih računov SNA 1993 in v Sistemu evropskih računov ESA 1995	4
2.2.1 Sistem nacionalnih računov	4
2.2.2 Zaporedje računov.....	5
2.2.3 Input-output okvir	7
3. SESTAVNI DELI SISTEMA INPUT-OUTPUT TABEL	9
3.1 Osnovne kategorije, uporabljene v tabelah, in njihove definicije, vrste vrednotenja tokov	10
3.1.1 Vrste vrednotenja tokov in povezave med njimi	11
3.2 Tabele ponudbe in porabe.....	12
3.2.1 Tabela ponudbe	12
3.2.2 Tabela porabe	13
3.2.3 Tabela davkov na proizvode	15
3.2.4 Tabela marž	16
3.2.5 Tabela porabe v osnovnih cenah	16
3.2.6 Tabela porabe uvoza.....	17
3.2.7 Tabela porabe za domačo proizvodnjo v osnovnih cenah.....	17
3.2.8 Usklajen sistem, združitev treh pristopov izračuna BDP	18
3.3 Simetrične input-output tabele	18
3.3.1 Input-output tabele oblike proizvod-proizvod.....	18
3.3.2 Input-output tabele oblike dejavnost-dejavnost	20
3.3.3 Simetrična tabela za domačo proizvodnjo, simetrična tabela porabe uvoza (oblike proizvod – proizvod).....	21
3.4 Tabele povezav s sektorskimi računi	22
3.5 Tabele v stalnih cenah.....	22
4. IZDELAVA POSAMEZNIH TABEL ZA SLOVENIJO.....	23
4.1 Tabele ponudbe in porabe za Slovenijo	23
4.1.1 Izbor podatkovnih virov, analiza njihove ustreznosti za izdelavo tabel, prilagajanje razpoložljivih virov zahtevam definicij nacionalnih računov, določitev statistične enote in strukture tabel	23
4.1.1.1 Podatkovni viri.....	23
4.1.1.2 Izpeljava posebne statistične raziskave za sestavljanje tabel.....	26
4.1.1.3 Določitev statistične enote in strukture tabel.....	27
4.1.2 Izračun tokov na strani ponudbe	30
4.1.2.1 Izračun skupnih agregatov proizvodnje po dejavnostih iz administrativnih virov	32

4.1.2.2	Izračun proizvodnje iz posebne raziskave	33
4.1.2.3	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo (SKD področja A, B)	34
4.1.2.4	Pridobivanje rud, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo (SKD področja C, D, E)	36
4.1.2.5	Gradbeništvo (SKD področje F)	37
4.1.2.6	Trgovina (SKD področje G)	39
4.1.2.7	Gostinstvo (SKD področje H).....	40
4.1.2.8	Promet, skladiščenje in zveze (SKD področje I)	41
4.1.2.9	Proizvodnja finančnih in poslovnih storitev (SKD dejavnosti J, K)....	42
4.1.2.10	Proizvodnja drugih storitev (SKD dejavnosti L, M, N, O, P).....	43
4.1.2.11	Uvoz.....	44
4.1.2.12	Prehod iz osnovnih cen na kupčeve cene.....	46
4.1.2.13	Usklajevanje tabele ponudbe	46
4.1.3	Izračunavanje tokov na strani porabe.....	48
4.1.3.1	Vmesna potrošnja	48
4.1.3.1.1	Izračun skupnih agregatov vmesne potrošnje po dejavnostih ..	49
4.1.3.1.2	Izdelava matrike vmesne potrošnje	50
4.1.3.2	Končna potrošnja	51
4.1.3.2.1	Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev	51
4.1.3.2.2	Izdatki za končno potrošnjo države in NPISG	53
4.1.3.3	Bruto investicije	54
4.1.3.3.1	Bruto investicije v osnovna sredstva in vrednostne predmete .	54
4.1.3.3.2	Spremembe zalog	55
4.1.3.4	Izvoz	57
4.1.3.5	Elementi dodane vrednosti	58
4.1.3.6	Obravnava PMSFP v tabelah ponudbe in porabe	59
4.1.4	Usklajevanje izračunanih agregatov na strani ponudbe in porabe	60
4.1.5	Izračun tabele davkov.....	63
4.1.5.1	Izračun teoretičnega DDV	64
4.1.6	Sestavljanje tabele marž	65
4.1.7	Tabela porabe v osnovnih cenah	66
4.1.8	Sestavljanje tokov porabe uvoza	67
4.1.9	Tabela porabe za domačo proizvodnjo.....	68
4.2	Simetrične input-output tabele za Slovenijo	70
4.2.1	Izbor oblike simetrične input-output tabele ter njena izdelava	70
4.2.2	Izdelava simetrične tabele za domačo proizvodnjo in simetrične tabele porabe uvoza	73
4.3	Priprava izračunov tabel v stalnih cenah	76
5. SKLEP	79	
6. LITERATURA IN VIRI	81	
PRILOGA	I	

1. UVOD

1.1 Problematika in namen magistrskega dela

Evropski sistem računov ESA 1995 vključuje tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele kot enega sestavnih delov nacionalnih računov. Obe vrsti tabel, vključno še s tabelami, ki jih povezujejo s sektorskimi računi, tvorijo sistem input-output tabel oz. t.i. input-output okvir (ESA 1995 - European System of Accounts, 1996, str.207).

Sistem input-output tabel nudi konsistenten okvir za bilanciranje ponudbe in porabe proizvodov v tekočih in stalnih cenah ter podrobno osnovo za dezagregirano ekonomsko analizo. Zato ga je ESA 1995 postavila v osrednji del izdelave nacionalnih računov. V tem sistemu so združeni vsi trije pristopi izračuna BDP: proizvodni, izdatkovni in dohodkovni (De March, Beutel, 1998, str.3-4; A System Approach to National Accounts Compilation, 1999, str. 9-15).

Gre za podrobnejšo razčlenitev računa proizvodov in storitev, računa proizvodnje ter računa ustvarjanja dohodkov v sistemu nacionalnih računov. To so matrike, ki podrobno opisujejo domač proizvodni proces in transakcije proizvodov domačega gospodarstva. Prikazujejo strukturo proizvodnje, proizvodnih stroškov in dohodke, ustvarjene v proizvodnem procesu, tokove proizvodov in storitev, proizvedenih v okviru domačega gospodarstva, ter tokove proizvodov in storitev s tujino.

Prednosti, ki jih prinaša izdelava input-output sistema, lahko razdelimo v dve skupini, na statistične in analitične (The ESA 95 Input-Ouput Manual, 2002, str.13-14):

Statistične prednosti so ugotavljanje praznin in nekonsistentnosti v osnovnih statističnih virih, uvajanje integriranih izračunov ekonomskih kategorij v tekočih in stalnih cenah, boljše rezidualno ocenjevanje spremenljivk, izboljšanje procesov bilanciranja, povečanje konsistence obračunskega sistema v celoti, omogočanje povezav s sektorskimi računi.

Analitične prednosti pa so nudjenje informacij za ekonomsko analizo. So osnova za tradicionalno input-output analizo in za modele splošnega ravnotežja. So sestavni del matrike družbenih računov (SAM). Omogočajo osnovo za analize na podlagi satelitskih računov ali druge analize, ki se navezujejo na nacionalne račune (analize kapitala, dela, energije, onesnaževanja, ipd.).

Metoda priprave tabel je okvirno določena v Sistemu nacionalnih računov SNA 1993 ter v Evropskem sistemu računov ESA 1995. Vsaka država pa si mora na tej osnovi postaviti metodologijo, ki je ustrezna glede statističnih virov, ki so v državi na voljo, in ki tako omogoča najboljše izračune.

Za izdelavo sistema input-output tabel je potrebno pridobiti podatke iz velikega števila statističnih virov. Pridobljene podatke je potrebno prilagoditi definicijam nacionalnih računov ter jih medsebojno uskladiti, da tako tvorijo konsistentno celoto.

Program pošiljanja podatkov v skladu z ESA 1995, ki opredeljuje, katere vrste podatkov morajo nacionalni statistični uradi pošiljati evropskemu statističnemu uradu Eurostat, določa, da morajo države članice EU izdelovati vsako leto tabele ponudbe in porabe ter vsakih pet let simetrično input-output tabelo. Te tabele morajo izdelati v roku treh let po preteklu referenčnega obdobja. Z vstopom Slovenije v EU je to postala tudi obveznost Slovenije.

1.2 Cilj dela

Cilj dela je oblikovati metodologijo sestavljanja tabel ponudbe in porabe ter simetričnih input-output tabel, ki bo omogočala redno letno sestavljanje teh tabel.

Metodologija mora omogočati sestavljanje tabel na podlagi razpoložljivih virov v Sloveniji tako, da bodo v skladu z mednarodno predpisanimi standardi nacionalnih računov. Metodologija lahko predлага tudi uvajanje novih raziskav, ki so potrebne, da se tabele lahko izdelajo.

Teza dela je, da se s preučitvijo in pravilno uporabo velikega števila statističnih virov, ki se jih medsebojno primerja, ugotavlja in ovrednoti njihovo zajetje ter ustreznost in zanesljivost za izračunavanje agregatov nacionalnih računov, nato pa se jih medsebojno uskladi, lahko izdelajo zahtevane tabele za Slovenijo. Le-te bodo nudile okvir za združitev treh pristopov izračuna BDP in bilanciranje agregatov nacionalnih računov, kakor tudi podatkovno osnovo za ekonomske analize.

1.3 Metode dela

Metode dela, ki bodo potrebne za dosego zastavljenega cilja, bodo naslednje:

- proučevanje teoretičnih izhodišč za izdelavo tabel, kot so opredeljena v Sistemu nacionalnih računov SNA 1993 ter v Evropskem sistemu računov ESA 1995;
- proučevanje podrobnejših smernic in priporočil za izdelavo tabel, kot so podana v Priročniku Združenih narodov iz leta 1999 ter v Priročniku Eurostata iz leta 2002;
- proučevanje ostale teoretične literature s tega področja, literature o input-output analizi ter njeni uporabi;
- študij in primerjava dosegljivih opisov metod ter virov podatkov za izdelavo tabel v drugih državah, razpoložljivih iz dosegljivih dokumentov nacionalnih statističnih uradov, mednarodnih srečanj in konferenc s tega področja;

- zbiranje in analiza razpoložljivih podatkov v Sloveniji, dobljenih iz statističnih raziskav in administrativnih virov;
- oblikovanje metodologije, ki izhaja iz teoretičnih izhodišč in razpoložljivih podatkovnih virov v Sloveniji, tako da se omogoči izdelava tabel, ki ustreza mednarodno postavljenim zahtevam in pravilom izdelave nacionalnih računov.

Pri delu se bo izhajalo iz mednarodno zahtevanih pravil sestavljanja nacionalnih računov, ki se jim bo skušalo v največji možni meri približati v praktičnem izračunu agregatov. Opiralo se bo na strokovno literaturo domačih in tujih avtorjev, med njimi strokovnjakov nacionalnih statističnih uradov, ki se ukvarjajo z obravnavanim področjem. Tem teoretičnim izhodiščem ter praktičnim izkušnjam strokovnjakov bo za razvoj metodologije za izdelavo tabel za Slovenijo potrebno dodati lastna znanja, poznavanje gospodarskega in statističnega sistema in razpoložljivih virov podatkov ter proučevanje njihove ustreznosti za izračun narodnogospodarskih agregatov.

Magistrsko delo je sestavljeno iz petih poglavij. Prvo poglavje je uvod, kjer so predstavljeni problematika, cilji in metode dela. V drugem poglavju so podane osnovne opredelitve sistema input-output tabel, razložen je namen njegovega sestavljanja ter njegova vloga v samem statističnem procesu ter v ekonomski analizi. V tretjem poglavju so podani opisi posameznih tabel, ki sestavljajo sistem, z osnovnimi pravili njihovega sestavljanja, ki izhajajo iz mednarodnih pravil sestavljanja nacionalnih računov. V četrtem poglavju je predstavljeno sestavljanje posameznih tabel za Slovenijo. Pri posameznih kategorijah so najprej podrobneje analizirane definicijske zahteve v skladu z mednarodnimi pravili, nato pa so opisi uporabljenih statističnih virov in metod izračunov za Slovenijo. Sledi zaključek s povzetkom sklepov, do katerih smo prišli med izdelavo dela.

2. TEORETIČNE OSNOVE SESTAVLJANJA SISTEMA INPUT-OUTPUT TABEL

2.1 Input-output tabele in input-output analiza

Input-output analizo je kot teoretični okvir in ekonomsko orodje utemeljil Wassily Leontief, ki je izdelal prvi input-output tabeli za ZDA za leti 1919 in 1929, objavljeni leta 1936. Za razvoj input-output metodologije in njeni uporabo pri pomembnih ekonomskih vprašanjih je bil leta 1973 odlikovan z Nobelovo nagrado.

Njegovo delo je pomenilo transformacijo Quesnajevih ekonomskih tabel iz preprostih tabel, ki so prikazovale razmerja prodaj in nakupov med različnimi proizvajalci in potrošniki v gospodarstvu, v analitični okvir, ki je omogočal medsekorske ekonomske analize (Vanoli,

2005, str. 11-13). Zametki medsektorskih analiz so prisotni tudi že v delih Marxa in Walrasa. Sam Leontief se je skliceval na Quesnaja ter Walrasa kot svojega predhodnika in navajal, da je input-output model razvil na podlagi Walrasovega modela splošnega ravnotežja (Polenske, 2004, str. 11).

Input-output analiza je metoda, ki sistematicno kvantificira medsebojne povezave med različnimi sektorji znotraj kompleksnega ekonomskega sistema. V praksi je lahko ekonomski sistem, za katerega se uporabi input-output analizo, različnih velikosti. To je lahko nacionalno gospodarstvo ali tudi cel svet, lahko pa le majhen ekonomski sistem nekega mesta ali posameznega podjetja. V vseh primerih je osnovni pristop analize enak (Leontief, 1986, str. 19).

Osnova input-output analize so input-output tabele. To so v klasični input-output analizi matrike, ki opisujejo razmerja med proizvodnjami posameznih vrst proizvodov v gospodarstvu ter tokove domačih in uvoženih proizvodov med sektorji v gospodarstvu in različnimi oblikami porabe. Stolpec v tabeli prikazuje vse inpute, ki se porabljajo v proizvodnji posameznega sektorja (materialne ter produkcijskih faktorjev), ter jih postavlja v razmerje do outputa oz. proizvodnje tega sektorja. S koeficienti, izračunanimi kot razmerja med posameznimi inputi in outputom, tako izrazimo linearne proizvodne funkcije. Te prikazujejo medsebojne odvisnosti med sektorji gospodarstva, kar je osnova input-output analize. Na osnovi teh odvisnosti se izračunava neposredne in posredne učinke sprememb v posameznem sektorju gospodarstva na ostale sektorje in celotno gospodarstvo.

Input-output tabele je v sistem nacionalnih računov integriral Richard Stone z SNA 1968. Od njihovega nastanka pa do tedaj so se uporabljale v klasični input-output analizi, v t.i. input-output modelu. Potem pa se je spoznalo njihove prednosti in koristi tudi pri samem procesu sestavljanja nacionalnih računov. Za to integrativno delo je Richard Stone prejel leta 1984 Nobelovo nagrado zaradi bistvenega prispevka k razvoju sistema nacionalnih računov in s tem velikega izboljšanja podatkovne osnove za empirično ekonomsko analizo.

2.2 Opredelitev in vloga sistema input-output tabel v Sistemu nacionalnih računov SNA 1993 in v Sistemu evropskih računov ESA 1995

2.2.1 Sistem nacionalnih računov

Sistem input-output tabel je sestavni del sistema nacionalnih računov. Sistem nacionalnih računov predstavlja zbir med seboj usklajenih in povezanih makroekonomskega računov, bilanc in tabel, ki temeljijo na mednarodno dogovorjenih konceptih, definicijah, klasifikacijah in računovodskeih pravilih. Nudi obsežno in podrobno podobo o ekonomske aktivnosti, ki potekajo v gospodarstvu, in o povezavah med različnimi ekonomske subjekti ter skupinami (SNA 1993, 1993, str. 1).

Sistem nacionalnih računov nudi podatke za merjenje ravni ekonomske razvitosti in stopnje ekonomske rasti, sprememb v proizvodnji, potrošnji, varčevanju, investicijah, dolgovih in narodnem bogastvu na ravni celotnega gospodarstva ter tudi na ravni njegovih posameznih sektorjev. Nudi podatke za napovedi prihodnje rasti gospodarstva in za študij vplivov sprememb državnih politik na gospodarstvo ter na njegove sestavne dele oz. sektorje. Ker združuje podatke ekonomskeh in drugih statistik v enoten sistem, ki temelji na medsebojno usklajenih ekonomskeh konceptih in metodah, omogoča domačo in mednarodno primerljivost teh podatkov (National Accounts: A Practical Introduction, 2004, str. 4-5).

Na mednarodni ravni je sistem nacionalnih računov opredeljen z SNA 1993 (System of National Accounts, zadnja revidirana verzija iz leta 1993) in na evropski ravni z ESA 1995 (European System of Accounts, zadnja revidirana verzija iz leta 1995). Evropski sistem ESA 1995 temelji na SNA 1993 in je z njim popolnoma usklajen, dodani pa so nekateri poudarki, ki so pomembni za sestavljanje nacionalnih računov v evropskih državah. ESA 1995 in na osnovi nje temelječ program posredovanja podatkov je za države EU obvezen zakonski dokument¹. Določa oz. predpisuje standarde sestavljanja nacionalnih računov držav članic EU, vrste podatkov in tabel, ki jih morajo sestavljati, ter časovne roke, v katerih morajo članice le-te pošiljati evropskemu statističnemu uradu Eurostat.

ESA 1995 je z vstopom v EU postala obvezen dokument tudi za Slovenijo. Zato se bom v magistrskem delu pri opisih teoretičnih izhodišč in principov v večji meri sklicevala neposredno na ESA 1995 in ne na SNA 1993. Kot že pojasnjeno, pa so njuni temelji in definicije popolnoma usklajeni.

2.2.2 Zaporedje računov

Sistem nacionalnih računov je zgrajen kot zaporedje medsebojno povezanih računov, ki opisujejo celoten potek aktivnosti v gospodarstvu, od proizvodnje in nastajanja dodane vrednosti in dohodkov, do njihove razdelitve med ekonomske akterje ter porabe v različnih oblikah, zaključujuč z opisi oblikovanja kapitala in sprememb stanj nefinančnih in finančnih sredstev ter sprememb razmerij med domačim gospodarstvom in tujino.

Posamezen račun se nanaša na določeno aktivnost v gospodarskem procesu, kot so proizvodnja, ustvarjanje in razdelitev dohodka, itd. Vsak račun je uravnotežen z izravnalno postavko, ki je razlika med celotnimi viri in porabami, ki se spremljajo po sistemu dvojnega računovodstva na vsaki strani računa. Izravnalna postavka predhodnega računa je prenešena kot prva postavka v naslednji račun, kar tvori povezavo med zaporednimi računi. Izravnalna postavka kaže na neto rezultat aktivnosti, ki je obravnavana v računu, in ima zato pomemben ekonomski pomen – npr. dodana vrednost, razpoložljivi dohodek, varčevanje.

¹ ESA 1995 je zakonsko določena z Uredbo Sveta (Council Regulation (EC) No 2223/96, 1996), katere sestavni del je program pošiljanja podatkov (Annex B: Data transmission programme).

Zaporedje računov sestavlja tri glavne skupine računov (ESA 1995, 1996, str. 149):

1. tekoči računi:
 - račun proizvodnje
 - račun razdelitve in porabe dohodka
2. računi akumulacije
3. bilance stanja

Tekoči računi prikazujejo ustvarjanje, razdelitev in preraždelitev dohodka ter njegovo porabo v obliki končne potrošnje. Na koncu omogočajo izračun varčevanja, ki je bistveni dejavnik akumulacije.

Računi akumulacije analizirajo različne elemente sprememb sredstev in obveznosti enot ter omogočajo prikazovanje sprememb neto vrednosti (razlika med sredstvi in obveznostmi).

Bilance stanja prikazujejo celotna sredstva in obveznosti enot na začetku in koncu obračunskega obdobja, skupaj z njihovimi neto vrednostmi. Tokovi za vsako sredstvo in obveznost, prikazano v računih akumulacije, so ponovno vidni v računu sprememb bilance stanja.

Zaporedje računov se v celoti ali deloma uporablja za institucionalne enote, institucionalne sektorje in podsektorje, dejavnosti in celotno gospodarstvo.

SNA in ESA sta sestavljena iz *dveh glavnih skupini tabel* (ESA 1995, 1996, str. 1):

- sektorski računi;
- input-output okvir in računi po dejavnostih.

Namen *sektorskih računov* je zagotoviti sistematični opis posameznih stopenj ekonomskega procesa po institucionalnih sektorjih. Tu gre za prikaz *zaporedja računov* za posamezne institucionalne sektorje in za celotno gospodarstvo. Institucionalni sektorji združujejo institucionalne enote v gospodarstvu na osnovi njihovih glavnih funkcij, vedenja in ciljev. Celotno domače gospodarstvo v sistemu nacionalnih računov sestavlja pet sektorjev: nefinančne družbe, finančne družbe, država, gospodinjstva, nepridobitne institucije². Poleg teh pa se v računih obravnava še sektor tujine, da so razvidne povezave med domačim gospodarstvom in tujino.

Namen *input-output okvirja in računov po dejavnostih* pa je podrobneje opisati proizvodni proces (stroškovno strukturo, ustvarjeni dohodek in zaposlenost) ter tokove blaga in storitev (proizvodnjo, uvoz, izvoz, končno potrošnjo in investicije po skupinah proizvodov). Dejavnosti združujejo enote v gospodarstvu, ki imajo podobne proizvodne procese³.

² Podrobneje so opredeljeni v poglavju 4.1.1.3.

³ Podrobneje so opredeljene v poglavju 4.1.1.3.

2.2.3 Input-output okvir

Druga skupina tabel, ki zajema natančnejše račune po dejavnostih in proizvodih, je vključena v t.i. input-output okvir.

Zaradi spoznanih prednosti, ki jih prinaša sestavljanje input-output tabel pri sestavljanju nacionalnih računov, se jih je vključilo kot enega sestavnih delov sistema nacionalnih računov in v njem tvorijo sistem input-output tabel oz. t.i. input-output okvir. V input-output okvirju so sistematično in podrobneje prikazani trije računi: račun proizvodnje, račun ustvarjanja dohodka in račun blaga in storitev.

Račun proizvodnje

Račun proizvodnje prikazuje transakcije, ki so povezane s proizvodnim procesom. Njegovi viri obsegajo proizvodnjo, porabe pa vmesno potrošnjo. Račun proizvodnje omogoča izračun ene najpomembnejših izravnalnih postavk v sistemu, tj. *dodane vrednosti* in glavnega agregata, *bruto domačega proizvoda*.

Račun ustvarjanja dohodka

Razdelitev in poraba dohodka sta v nacionalnih računih analizirana v štirih stopnjah; te so primarna razdelitev, sekundarna razdelitev, preraždelitev v naravi in poraba dohodka. Prva stopnja, ki jo prikazuje račun ustvarjanja dohodka, se ukvarja z ustvarjanjem dohodka, ki izhaja neposredno iz proizvodnega procesa, ter z njegovo razdelitvijo med proizvodne dejavnike (delo, kapital) in državo (preko davkov na proizvodnjo in uvoz ter subvencij). Omogoča določitev poslovnega presežka (ali raznovrstnega dohodka v primeru gospodinjstev), ki je dohodek, ki ga enote pridobijo z lastno uporabo proizvodnih zmogljivosti.

Račun blaga in storitev

Namen računa blaga in storitev je prikazati, kako se razpoložljivi proizvodi porabljajo. Račun blaga in storitev torej kaže vire (proizvodnjo in uvoz) ter porabe blaga in storitev (vmesno potrošnjo, končno potrošnjo, bruto investicije v osnovna sredstva, spremembe zalog, pridobitve manj odtujitve vrednostnih predmetov in izvoz).

Input-output okvir v sistemu nacionalnih računov (SNA 1993, ESA 1995) obsega:

- tabele ponudbe in porabe,
- simetrične input-output tabele,
- tabele povezav s sektorskimi računi.

Izhodišče tega sistema tabel so tabele *ponudbe in porabe*. To so matrike po dejavnostih in proizvodih. Njihova oblika omogoča vnos podatkov tako, kot so neposredno dosegljivi v statističnih virih in tako so bliže statistični praksi kot simetrične input-output tabele. Zaradi enakosti, ki velja med ponudbo in porabo proizvodov v gospodarstvu, te tabele nudijo dober in sistematičen okvir za izračunavanje agregatov računa proizvodnje, za bilanciranje ponudbe in porabe ter zagotavljanje polne zajetosti računov. Tako so uporabne in koristne pri samem sestavljanju nacionalnih računov in tudi za nekatere druge uporabe v statistiki. Uporablja pa se tudi za analitične namene. Pri nekaterih analizah imajo celo prednosti pred simetričnimi tabelami, ker se jih lažje poveže še z drugimi statističnimi podatki (ESA 1995, 1996, str. 209).

Simetrične input-output tabele se od tabel ponudbe in porabe razlikujejo po tem, da imajo v stolpcih in vrsticah uporabljeni isto klasifikacijo: proizvod ali dejavnost. To so tabele, ki so poznane iz klasične input-output analize. Uporablja se jih predvsem za analitične namene in imajo v določenih analizah prednost pred tabelami ponudbe in porabe, to je predvsem pri analizah kumulativnih učinkov. Izdela se jih s pretvorbo tabel ponudbe in porabe, saj podatkovni viri navadno niso razpoložljivi na način, kot ga določajo te tabele.

Zadnji del sistema so *tabele povezav s sektorskimi računi*. Predstavljajo navzkrižno klasificirane podatke po dejavnostih in institucionalnih sektorjih in tako omogočajo integracijo sistema input-output tabel z računi po institucionalnih sektorjih.

Kot že omenjeno, se sistem input-output tabel uporablja tako v statistične kot v analitične namene.

Pomembni *statistični nameni* sestavljanja tabel so (ESA 1995, 1996, str. 209):

- določanje vrzeli in nekonsistentnosti v osnovnih podatkovnih virih;
- uteževanje in izračun indeksnih števil ter mer cen in obsega;
- ocenjevanje vrednosti spremenljivk s pomočjo ostankov, tako da se najprej ocenijo vse ostale spremenljivke v enačbi;
- preverjanje in izboljšanje konsistentnosti, zanesljivosti in polne zajetosti izračunov;
- ocenjevanje vrednosti za obdobja, za katera obstajajo slabši podatkovni viri.

Tabele ponudbe in porabe ter simetrična input-output tabela nudijo podatke za različne ekonomske analize:

- analize strukture proizvodnje, stroškov, investicij, končne porabe, izvoza;
- analize produktivnosti, cen, zaposlenosti, odnosov med domačo proizvodnjo in okoljem, porabe energije;
- izračunavanje neposrednih in posrednih učinkov sprememb porabe na spremembo ponudbe ter elemente dodane vrednosti; učinkov sprememb cen, davčnih stopenj, uvajanja novih tehnologij na ponudbo in porabo ipd. (Connor, Henry, 1975; Miller, Blair, 1985; Babič, 1990).

S tem so te tabele osnova za makroekonomske modele. Simetrična input-output tabela se uporablja v linearnih količinskih ali cenovnih input-output modelih. Input-output tabela ali pa tabele ponudbe in porabe pa so lahko tudi statistična osnova za še bolj splošni, nelinearni model splošnega ravnotežja.

Nekatere evropske države imajo tradicionalno zelo dobro razvite sisteme input-output tabel in tesno integrirane v sisteme nacionalnih računov. V drugih evropskih državah so imeli sicer tradicijo izdelave simetričnih input-output tabel za uporabo v ekonomske analizah, z izdelavo letnih sistemov in njihovo integracijo v sestavljanje nacionalnih računov pa so začeli predvsem konec devetdesetih let z obveznostmi v okviru ESA 1995. (Statistics Norway, 1996; Danmarks Statistics, 1986; Statistics Netherlands, 1994; Thage, 1994; Folke, 2000; Dalgaard, Gysting, 2002; Konijn, 1998). Tudi v Kanadi in ZDA imajo razvite podrobne sisteme input-output tabel, namenjene predvsem za ekonomske analize, v zadnjih letih pa so začeli s pospeševanjem integriranja v ostale nacionalne račune (Planting, 2002; Horowitz, Lawson, Morgan, 2002).

V Sloveniji je bila že v preteklosti tradicija izdelave simetričnih input-output tabel. V devetdesetih letih so bile izdelane za leta 1990, 1992 in 1993 (Zakotnik, 1990). Z vpeljavo input-output okvirja v skladu z ESA 1995 smo začeli s tabelami za leto 1996 (Lavrač, Kalin, 2000), z redno letno izdelavo pa s tabelami za leto 2000 (Kalin, 2003).

3. SESTAVNI DELI SISTEMA INPUT-OUTPUT TABEL

V tem poglavju so prikazani posamezni sestavni deli sistema input-output tabel in njihove osnovne značilnosti ter pravila njihovega sestavljanja, kot izhajajo iz mednarodnih pravil in priporočil.

Kategorije in njihove definicije so enake kot v ostalem sistemu nacionalnih računov. Vsi koncepti izračunavanja agregatov in metode, ki se uporabljajo v ostalem sistemu nacionalnih računov, se uporabljajo tudi pri sestavljanju sistema input-output tabel. Tu pa so prisotne še nekatere dodatne metode, predvsem za pretvorbo med različnimi načini vrednotenja tokov ter za pretvorbo tabel ponudbe in porabe v simetrične tabele. Natančnejša pojasnila posameznih kategorij in agregatov so podana v 4. poglavju ob samem prikazu izračunov teh kategorij. Tu pa so uvodoma podani krajsi opisi osnovnih kategorij, ki se uporabljajo v sistemu.

3.1 Osnovne kategorije, uporabljene v tabelah, in njihove definicije, vrste vrednotenja tokov

Proizvodnja je vrednost blaga in storitev, proizvedenih v okviru proizvodne enote, od začetka do konca leta. Vključuje proizvodnjo, namenjeno za prodajo na trgu, proizvodnjo za lastno končno potrošnjo ter drugo netržno proizvodnjo. Vrednotena je v osnovnih cenah.

Proizvodi so rezultat procesa procesa proizvodnje in obsegajo blago in storitve. Za razvrščanje proizvodov se v okviru ESA 1995 uporablja klasifikacija CPA – Klasifikacija proizvodov po dejavnostih, ki temelji na razvrščanju proizvodov glede na to, v kateri dejavnosti se proizvajajo. Tako je omogočena direktna povezljivost med klasifikacijama dejavnosti in proizvodov.

Dejavnosti so skupine proizvodnih enot, ki se ukvarjajo s proizvodnjo enakih ali podobnih proizvodov. Za razvrščanje dejavnosti se v okviru ESA 1995 uporablja klasifikacija NACE, slovenska različica pa je klasifikacija SKD – Standardna klasifikacija dejavnosti.

Vmesna potrošnja je vrednost proizvodov in storitev porabljenih kot inputov v procesu proizvodnje znotraj proizvodne enote. Ne vsebuje potrošnje stalnega kapitala. Vrednotena je v cenah kupcev.

Dodana vrednost v osnovnih cenah je enaka proizvodnji v osnovnih cenah, zmanjšani za vmesno potrošnjo v cenah kupcev. Sestavlja jo sredstva za zaposlene, drugi neto davki na proizvodnjo, potrošnja stalnega kapitala in neto poslovni presežek.

Končna potrošnja je vsota izdatkov za končno potrošnjo posameznih institucionalnih sektorjev, bruto investicij ter izvoza.

Izdatke za končno potrošnjo posameznih institucionalnih sektorjev sestavljajo izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev, neprofitnih institucij gospodinjstev (NPISG) in države.

Bruto investicije sestavljajo bruto investicije v osnovna sredstva, neto nabave vrednostnih predmetov in umetnin ter spremembe zaloga (proizvodov, nedokončane proizvodnje, surovin in materialov, trgovskega blaga).

Davki na proizvodnjo in uvoz vsebujejo dve glavni kategoriji: davke na proizvode in druge davke na proizvodnjo. Davki na proizvode so davki, ki se plačujejo na enoto določenega proizvoda ali storitve. Drugi davki na proizvodnjo so davki na proizvodnjo, ki so neodvisni od količine ali vrednosti proizvedenih ali prodanih proizvodov in storitev.

Enako kot davki se tudi **subvencije** delijo na dve glavni kategoriji: subvencije na proizvode in druge subvencije na proizvodnjo. Subvencije na proizvode so subvencije, ki se plačujejo na enoto proizvoda ali storitve. Druge subvencije na proizvodnjo vključujejo ostale subvencije, ki

jih podjetje lahko dobi od države zaradi vključevanja v proizvodnjo. Subvencije se obravnavajo kot negativni davki.

Trgovske marže so vrednost proizvodnje trgovcev na debelo in drobno. So razlika med prodajno vrednostjo trgovskega blaga in njegovo nabavno oz. nadomestitveno vrednostjo. V tabeli porabe, kjer so tokovi prikazani v cenah kupcev, so trgovske marže vključene pri porabah posameznih vrst proizvodov. V tabelah, kjer so tokovi vrednoteni v osnovnih cenah, pa so trgovske marže iz posameznih tokov izločene in prikazane v vrstici trgovinskih storitev.

Transportne marže so vrednost prevoznih stroškov, ki jih kupec plača posebej in so vključeni v kupčeve ceno proizvodov, ne pa tudi v osnovno ceno proizvajalca ali v trgovske marže trgovca na debelo ali drobno. Enako kot trgovske marže so v tabeli porabe, kjer so tokovi prikazani v cenah kupcev, transportne marže vključene pri porabah posameznih vrst proizvodov. V tabelah, kjer so tokovi vrednoteni v osnovnih cenah, pa so transportne marže izločene iz posameznih tokov in prikazane v vrstici transportnih storitev.

3.1.1 Vrste vrednotenja tokov in povezave med njimi

V sistemu nacionalnih računov se uporabljam tri vrste vrednotenja tokov: v kupčevih cenah, v proizvajalčevih cenah in v osnovnih cenah.

Kupčeva cena je vrednost, ki jo dejansko plača kupec za enoto nabavljenega blaga ali storitve. Vključuje vse davke, ki jih plača kupec, razen odbitnih (odbitnega davka na dodano vrednost (DDV) ali drugih podobnih davkov). Vključuje tudi vse transportne stroške, ki jih kupec plača posebej za dobavo proizvodov.

Proizvajalčeva cena je vrednost, ki jo za enoto prodanega blaga ali storitve od kupca prejme proizvajalec brez DDV ali drugih odbitnih davkov, ki jih proizvajalec zaračuna kupcu. Ne vključuje transportnih stroškov, ki jih prodajalec zaračunava ločeno.

Osnovna cena je vrednost, ki jo prejme proizvajalec od kupca za enoto proizvedenega proizvoda ali storitve, zmanjšana za vse davke na proizvode ter povečana za vse subvencije na proizvode, ki se nanašajo na to enoto. Ne zajema transportnih stroškov, ki jih proizvajalec zaračuna posebej.

Med temi vrednotenji tako velja naslednja povezava:

- kupčeva cena
- trgovske in transportne marže
- = proizvajalčeva cena
- davki na proizvode
- + subvencije na proizvode
- = osnovna cena

V ESA 1995 se za vrednotenje proizvodnje uporabljajo osnovne cene, za vrednotenje vmesnih in končnih porab pa kupčeve cene.

Za analizo tehnično-tehnoloških razmerij v gospodarstvu, na katerih temelji tudi simetrični input-output model, je najprimernejše vrednotenje vseh tokov v osnovnih cenah. Tako je vrednotenje tokov najbolj homogeno, saj so izločeni vplivi različnih davčnih politik in transakcijskih stroškov.

3.2 Tabele ponudbe in porabe

Tabele ponudbe in porabe so matrike po dejavnostih in proizvodih. Sestavljajo jih: tabela ponudbe, tabela porabe, tabele davkov, tabele marž, tabela porabe uvoza in tabela za domačo proizvodnjo.

3.2.1 Tabela ponudbe

Tabela ponudbe prikazuje ponudbo blaga in storitev po vrstah proizvodov ter po vrstah proizvajalcev oz. ponudnikov za domačo proizvodnjo, posebej pa prikazuje po vrstah proizvodov tudi uvoz. V stolcih ima razvrščene posamezne domače proizvodne dejavnosti ter uvoz, v vrsticah pa posamezne skupine blaga in storitev. V tabeli 1 je prikazana tabela ponudbe, vključena v ESA 1995.

Podatki v tabeli ponudbe so prikazani v osnovnih cenah, nato pa sledijo dodatni stolpci za prehod na kupčeve cene. Iz stolpca levega dela tabele je razvidno, kolikšno vrednost posameznih proizvodov je proizvedla določena dejavnost ter kolikšna je skupna vrednost proizvodnje te dejavnosti. Stolci v desnem delu tabele pa prikazujejo strukturo uvoza, marž in neto davkov po posameznih vrstah blaga in storitev. Na koncu so dodane prilagoditvene postavke (povečanje uvoza za individualne nakupe, ki so jih opravili rezidenti v tujini, ter c.i.f./f.o.b. prilagoditev uvoza). Končni agregati v tabeli ponudbe prikazujejo skupno vrednost domače proizvodnje, uvoza ter ponudbe v osnovnih in kupčevih cenah v celotnem gospodarstvu.

Tabela 1: Tabela ponudbe

		Dejavnosti (NACE)	Sku- paj (1)	Uvoz c.i.f.	Skupaj ponudba v osnovnih cenah	Trgovske in transportne marže	Neto davki na proizvode	Skupaj ponudba v kupčevih cenah
		1 2 3 4 60						
		(1)	(2)	(3)	(4) = (2) + (3)	(5)	(6)	(7) = (4)+(5)+(6)
1								
2								
3								
4								
.								
Proizvodi								
.								
(CPA)								
.								
60								
(prilagodit- vene postavke)								
Skupaj (1)	(2)	Skupaj proizvodnja po dejavnostih						
Od tega: - tržna proizvodnja - proizv. za lastno končno porabo - druga netržna proizvodnja	(3)							

Vir. ESA 1995, 1996, str. 211

3.2.2 Tabela porabe

Tabela porabe prikazuje porabo proizvodov po vrstah proizvodov in po vrstah porabe, torej kot vmesno potrošnjo (razdeljeno po dejavnostih), končno potrošnjo, bruto investicije in izvoz. Poleg tega ta tabela prikazuje elemente dodane vrednosti: sredstva za zaposlene, druge davke, zmanjšane za subvencije na proizvodnjo, potrošnjo stalnega kapitala in neto poslovni presežek. V tabeli 2 je prikazana tabela porabe, vključena v ESA 1995.

Enako kot tabela ponudbe ima v stolpcih razvrščene dejavnosti, v vrsticah pa posamezne skupine blaga in storitev. Tabela porabe je najprej prikazana v cenah kupcev. Nato pa je s pomočjo tabel neto davkov na proizvode ter marž izvedena transformacija tabele porabe v osnovne cene. Posamezni stolpec levega dela tabele prikazuje strukturo vmesne potrošnje določene dejavnosti po vrstah proizvodov ter strukturo dodane vrednosti dejavnosti. Stolpci v desnem delu tabele pa prikazujejo sestavo kategorij končnih porab po vrstah proizvodov in storitev. V tabeli so dodane prilagoditvene postavke (vrstici popravkov za nakupe rezidentov v tujini ter nakupe nerezidentov v državi). Nakupi rezidentov v tujini so v znesku poslovnih nakupov vključeni v vmesni potrošnji, v znesku zasebnih nakupov pa povečujejo končno potrošnjo domačih gospodinjstev. Nakupi nerezidentov v državi zmanjšujejo končno potrošnjo

gospodinjstev in povečujejo izvoz. Končni agregati v tabeli porabe prikazujejo skupno vrednost proizvodnje, vmesne potrošnje, dodane vrednosti, elementov dodane vrednosti in kategorij končne porabe v celotnem gospodarstvu. V tabeli porabe sta torej po dejavnostih in proizvodih prikazana *račun proizvodnje* in *račun ustvarjanja dohodka*.

Tabela 2: Tabela porabe

		Dejavnosti (NACE)		Skupaj (1)	Končne porabe	Skupaj (3)	Skupaj (1) + Skupaj (3)
		1	2	360	a) b) c) d) e) f)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1					Končne porabe v kupčevih cenah/f.o.b.:		
2					Izdatki za končno potrošnjo:		
3					a) gospodinjstev		
.					b) NPISG		
Proizvodi (CPA)	.	(1)	Vmesna potrošnja v kupčevih cenah po proizvodih in po dejavnostih		c) države		
.					Bruto investicije:		
.					d) bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti		
.					e) spremembe zalog		
60 (prilagoditvene postavke)	60				f) izvoz (f.o.b.):		
					- znotraj EU		
					- zunaj EU		
Skupaj (1)	(2)	Skupaj vmesna potrošnja po dejavnostih		Skupaj končne porabe po vrstah		Skupaj poraba	
- Sredstva za zaposlene	(3)	Elementi dodane vrednosti po dejavnostih					
- Drugi neto davki na proizvodnjo							
- Poraba stalnega kapitala							
- Poslovni presežek, neto							
Skupaj (3)	(4)	Dodana vrednost po dejavnostih					
Skupaj (1) + Skupaj (3)	(5)	Proizvodnja v osnovnih cenah po dejavnostih					

Vir: ESA 1995, 1996, str. 212

Tabela porabe prikazuje, kje vse so se porabljali razpoložljivi proizvodi na domačem trgu, prikazani v tabeli ponudbe. Med tabelama ponudbe in porabe zato velja enakost. Obstajata *dve vrsti enakosti*:

- enakost po dejavnostih: proizvodnja dejavnosti = poraba dejavnosti; tako so vsote posameznih stolpcev v obeh tabelah enake;
- enakost po proizvodih: celotna ponudba proizvoda = celotna poraba proizvoda; tako so vsote posameznih vrstic v obeh tabelah enake.

Tabeli ponudbe in porabe torej skupaj prikazujeta *račun proizvodov in storitev* za celotno gospodarstvo in dezagregirano po posameznih proizvodih.

3.2.3 Tabela davkov na proizvode

Tabela davkov ima enako strukturo kot tabela porabe. Prikazuje davke na proizvode s porabne strani, torej kdo in koliko je bil plačnik davkov – koliko in na katere proizvode so bili davki plačani oz. obračunani v vmesni potrošnji posameznih dejavnosti, koliko pa v končnih porabah. Na davke se gleda v neto smislu – evidentira se le končne plačnike davka. Gre za neodbitni del davka, ki ga porabnik ne more naprej prefakturirati oz. prenesti na naslednji ekonomski subjekt v verigi. Ta del davka je v skladu z definicijo tudi del kupčevih cen v tabeli porabe⁴. Tabela davkov se najprej izdela za vsako posamezno vrsto davka na proizvod, nato pa se posamezne tabele združi v skupno tabelo davkov. Ločeno se izdela tudi tabelo subvencij na proizvode, ki se jih šteje kot negativne davke in se jo nato združi z davki v skupno tabelo neto davkov. V tabeli 3 je prikazana tabela neto davkov po ESA 1995, ki pa ni obvezna tabela po ESA 1995 programu za posredovanje podatkov. Služi kot pomožna tabela za pretvorbo tabele porabe v kupčevih cenah v tabelo porabe v osnovnih cenah.

Tabela 3: Tabela neto davkov

			Dejavnosti (NACE)	Skupaj (1)	Končna poraba	Skupaj (3)	Skupaj (1) + Skupaj (3)
			1 2 3 60		a) b) c) d) e) f)		
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Proizvodi (CPA)	1 2 3 . . . 60	(1)	Saldo davkov in subvencij na proizvode za vmesno potrošnjo po proizvodih in dejavnostih		Saldo davkov in subvencij na proizvode za končno porabo: Izdatki za končno porabo: a) gospodinjstev b) NPISG c) države Bruto investicije: d) bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti e) spremembe zalog f) izvoz		
Skupaj (1)		(2)	Saldo davkov in subvencij na proizvode za vmesno potrošnjo po dejavnostih		Saldo davkov in subvencij na proizvode po vrstah končne porabe		Skupaj saldo davkov in subvencij

Vir: ESA 1995, 1996, str. 217

⁴ V skladu z ESA 1995 se obravnavata davke, tudi DDV, v neto smislu, torej se odbitni del davkov ne prikazuje. V preteklosti (do ESA 1979) pa se je obravnaval DDV v bruto smislu. To je pomenilo evidentiranje celotne vrednost davka, ki je bila obračunan, tako na proizvodnjo, kot na porabe, ne glede na to, ali se je plačilo lahko preneslo na drug ekonomski subjekt.

3.2.4 Tabela marž

Prav tako ima enako strukturo kot tabela porabe tabela marž, ki prikazujejo razmestitev trgovskih in transportnih marž po posameznih vrstah porab. Prikazujejo marže s porabne strani, torej kdo, koliko in na katere proizvode jih je plačal v vmesni potrošnji ter v posameznih vrstah končne porabe. V tabeli 4 je prikazana tabela marž po ESA 1995, ki pa tudi ni obvezna tabela po ESA 1995 programu za posredovanje podatkov. Tabela marž je druga pomožna tabela, ki poleg tabele neto davkov omogoča prehod od kupčevih na osnovne cene v tabeli porabe.

Tabela 4: Tabela marž

			Dejavnosti (NACE)	Skupaj (1)	Končna poraba	Skupaj (3)	Skupaj (1) + Skupaj (3)
			1 2 3.....60		a) b) c) d) e) f)		
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Proizvodi (CPA)	1 2 3 . . . 60	(1)	Trgovske in transportne marže na vmesno potrošnjo po proizvodih in dejavnostih		Trgovske in transportne marže na končno porabo: Izdatki za končno porabo: a) gospodinjstev b) NPISG c) države Bruto investicije: d) bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti e) spremembe zalog f) izvoz		
Skupaj (1)		(2)	Trgovske in transportne marže na vmesno potrošnjo po dejavnostih		Trgovske in transportne marže po vrstah končne porabe		Skupaj trgovske in transportne marže

Vir: ESA 1995, 1996, str. 216

3.2.5 Tabela porabe v osnovnih cenah

Tabela porabe v osnovnih cenah je izračunana kot razlika med tabelo porabe v kupčevih cenah in tabelama davkom ter marž. Ima enako obliko kot tabela porabe v kupčevih cenah, dodani pa sta vrstici za neto davke in marže tako, da je skupno vrednotenje vmesne potrošnje in končnih porab v kupčevih cenah. Je osnova za izračun simetrične input-output tabele.

3.2.6 Tabela porabe uvoza

Tabela porabe uvoza prikazuje porabo uvoženega blaga in storitev v posameznih dejavnostih ter posameznih oblikah končne porabe. Podatki so prikazani v vrednostih c.i.f., kar ustreza vrednotenju v osnovnih cenah. Ni obvezna tabela v programu za posredovanje podatkov po ESA 1995. Vendar pa jo je smiselno izdelovati, če imamo dovolj dobre podatkovne vire, ker je uporabna za analize uvoznih odvisnosti. Tabela porabe uvoza v skladu z ESA 1995 je prikazana v tabeli 5.

Tabela 5: Tabela porabe uvoza

			Dejavnosti (NACE)	Skupaj (1)	Končna poraba	Skupaj (3)	Skupaj (1) + Skupaj (3)
			1 2 360		a) b) c) d) e) f)		
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Proizvodi (CPA)	1	(1)	Za uvožene proizvode: vmesna potrošnja v c.i.f. vrednostih po proizvodih in po dejavnostih		Za uvožene proizvode: končna poraba v osnovnih/c.i.f. vrednostih:		
	2				Izdatki za končno porabo:		
	3				a) gospodinjstev		
	.				b) NPISG		
	.				c) države		
	.				Bruto investicije:		
	.				d) bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti		
	.				e) spremembe zalog		
	60				f) izvoz		
	Skupaj (1)		Skupaj vmesna potrošnja uvoženih proizvodov po dejavnostih		Skupaj končna poraba uvoženih proizvodov po vrstah		Skupaj uvoz

Vir: ESA 1995, 1996, str. 221

3.2.7 Tabela porabe za domačo proizvodnjo v osnovnih cenah

Tabela porabe za domačo proizvodnjo je dobljena kot razlika med tabelo porabe v osnovnih cenah ter tabelo porabe uvoza. Prikazuje porabe posameznih vrst blaga in storitev, ki izvirajo iz domače proizvodnje, po posameznih dejavnostih in oblikah končne porabe. Ima enako obliko kot tabela porabe v osnovnih cenah, dodana pa je še vrstica, ki prikazuje skupen uvoz po dejavnostih in končnih porabah, tako da so zajete vse (domače in uvožene) porabe. Iz nje se izračunava simetrično input-output tabelo za domačo proizvodnjo, ki je podlaga za izračun Leontijeve matrike inverznih koeficientov, ki se uporablja za izračun skupnih multiplikacijskih učinkov v input-output analizi.

3.2.8 Usklajen sistem, združitev treh pristopov izračuna BDP

Bruto domači proizvod se iz tabel ponudbe in porabe lahko izpelje na tri načine:

BDP po proizvodni metodi se izračuna kot vsota dodane vrednosti vseh dejavnosti iz tabele porabe in neto davkov na proizvode (davki, zmanjšani za subvencije) iz tabele ponudbe.

BDP po dohodkovni metodi se izračuna kot vsota posameznih elementov dodane vrednosti iz tabele porabe in neto davkov na proizvode iz tabele ponudbe.

BDP po izdatkovni metodi se izračuna kot vsota posameznih končnih porab v tabeli porabe, od katerih se odšteje uvoz iz tabele ponudbe.

V postopku izdelave tabel ponudbe in porabe se istočasno sestavlja BDP po vseh treh pristopih. Ta integrirani pristop omogoča učinkovito izračunavanje in bilanciranje agregatov.

Pristop bilanciranja agregatov po posameznih skupinah proizvodov v okviru tabel ponudbe in porabe se imenuje tudi *metoda pretoka blaga (commodity flow approach)*.

3.3 Simetrične input-output table

Simetrične input-output table obsegajo simetrično input-output tabelo, simetrično tabelo porabe uvoza ter simetrično tabelo za domačo proizvodnjo.

Simetrična input-output tabela je matrika, ki ima v stolpcih in vrsticah uporabljeno isto klasifikacijo, to je proizvod ali dejavnost. Bistvena razlika med tabelami ponudbe in porabe ter simetrično input-output tabelo je torej ta, da prve povezujejo proizvode z dejavnostmi, slednja pa proizvode s proizvodi ali dejavnosti z dejavnostmi. Simetrične input-output table združujejo ponudbo in porabo v eni sami tabeli, sestavljeni pa so v osnovnih cenah. Izdelamo lahko torej dve vrsti simetričnih input-output tabel: oblike proizvod-proizvod ali dejavnost-dejavnost.

3.3.1 Input-output table oblike proizvod-proizvod⁵

V ESA 1995 in v input-output analizi ima primarno vlogo input-output tabela oblike proizvod-proizvod, ki prikazuje bolj homogene tokove. Opisuje tehnološke povezanosti med proizvodnjami posameznih vrst proizvodov. Po novem programu za posredovanje podatkov po ESA 1995, ki je sedaj v postopku sprejema in bo predvidoma začel veljati z letom 2007, pa je dopustna tudi tabela oblike dejavnost-dejavnost, če so dejavnosti dovolj homogene in s tem

⁵ Angl.: product by product table

dovolj dober približek definicije proizvod-proizvod. V tabeli 6 je prikazana simetrična input-output tabela po ESA 1995.

Tabela 6: Simetrična input-output tabela oblike proizvod-proizvod

	Proizvodi (CPA)	Proizvodi (CPA)		Končne porabe a) b) c) d) e) f)	Skupaj (3)	Skupaj (1) + Skupaj (3)
		1	2			
		3	...			
1				Končne porabe v osnovnih cenah:		
2				Izdatki za končno potrošnjo:		
3				a) gospodinjstev		
.				b) NPISG		
.				c) države		
.				Bruto investicije:		
.				d) bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti		
.				e) spremembe zalog		
60				f) izvoz		
Skupaj (1)		(2)	Skupaj vm. potrošnja v osn. c. po proizvodih	Končne porabe v osnovnih cenah po vrstah		Skupaj por. v osn. cenah
Davki na proizvode Subvencije na proizvode (-)		(3)	Neto davki na proizvode po proizv.	Neto davki na proizvode po vrstah končne porabe		Skupaj neto davki na pr.
Skupaj (1) + (3)		(4)	Skupaj vm. potr. v kupč. c. po proizvodih	Skupaj končne porabe po vrstah v kupčevih cenah		Skupaj por. v kupč. c.
- Sredstva za zaposlene - Drugi neto davki na pr. - Poraba stalnega kapitala - Poslovni presežek, neto		(5)	Elementi dodane vrednosti po proizvodih			
Skupaj (5)		(6)	Dodana vrednost po proizvodih			
Skupaj (1) + (3) + Skupaj (5)		(7)	Proizvodnja v osn. c. po proizvodih			
Uvoz		(8)	Uvoz c.i.f. po proizvodih			
Skupaj (7) + (8)		(9)	Ponudba v osnovnih cenah po proizvodih			

Dodatni podatki:

- investicije v osn. sredstva	(10)		
- stanje osnovnih sredstev			
- inputi dela			

Vir: ESA 1995, 1996, str. 226

Stolpci v levem delu prikazujejo za vsak proizvod vrednosti proizvodov in storitev, ki so bili porabljeni kot inputi za njegovo proizvodnjo, v spodnjem delu pa sestavo dodane vrednosti, ustvarjene pri proizvodnji tega proizvoda. Stolci v desnem delu tabele pa enako kot v tabeli porabe prikazujejo sestavo posameznih vrst končnih porab po proizvodih.

V simetrični input-output tabeli velja *enakost med vrsticami in stolpcii*: vrednost ponudbe posameznega proizvoda, ki je prikazana v stolpcu, je enaka vrednosti porabe tega proizvoda, prikazani v vrstici.

Simetrično input-output tabelo izdelamo s pretvorbo tabel ponudbe in porabe, vrednotenih v osnovnih cenah. Treba je opraviti prerazporeditev outputov in inputov iz dejavnosti, ki jih dejansko proizvajajo oz. porabljajo, v "homogene dejavnosti", tj. v dejavnosti, ki proizvajajo le eno vrsto proizvoda. To se izvede s pomočjo dodatnih statističnih in tehničnih informacij, če so na voljo, ali s pomočjo predpostavk in matematičnih metod. Največkrat ni na voljo dovolj dodatnih statističnih informacij in se mora zato v večini primerov uporabljati predpostavke. Predpostavke lahko temeljijo na dveh vrstah tehnoloških predpostavk:

- tehnologija proizvoda, ki predpostavlja, da imajo vsi proizvodi določene skupine enako strukturo inputov, ne glede na to, katera dejavnost jih proizvaja, ali
- tehnologija dejavnosti, ki predpostavlja, da so vsi proizvodi določene dejavnosti proizvedeni z enako strukturo inputov.

Izbira predpostavke je odvisna od značilnostih domačih dejavnosti, to je od homogenosti proizvodnih tehnologij, ki se jih uporablja v okviru iste skupine proizvodov oz. v okviru iste dejavnosti. Zaradi raznolikosti proizvodenj je najboljša uporaba mešanice predpostavk tehnologije, kombiniranih z dodatnimi informacijami (ESA 1995, 1996, str. 228).

Uporaba predpostavke tehnologije proizvoda je v večini primerov ekonomsko bolj verjetna in se je v raziskavah potrdila tudi kot metodološko bolj konsistentna (Jansen, Raa, 1990). Slabost pa je pojav negativnih vrednosti v tako izračunanih simetričnih tabelah ter v dejstvu, da ni mogoča neposredna pretvorba pravokotnih tabel ponudbe in porabe. Ti dve pomanjkljivosti nista prisotni pri uporabi predpostavke tehnologije dejavnosti.

Vzroki za pojav negativnih vrednosti pri uporabi predpostavke tehnologije proizvoda so lahko različni (ESA Input-Output Manual, 2002; Rainer, 1998): za določene proizvode predpostavka ne velja; v tabelah se spremljajo ekonomske transakcije, ki ne odražajo vedno tehnoloških razmerij; prisotne so heterogenosti v podatkih in klasifikacijah; prisotne so napake v podatkih. V literaturi (Rainer, Richter, 1992; Konijn, Steenge, 1995) so bili analizirani in predlagani različni postopki odpravljanja negativnih vrednosti, ki se nanašajo predvsem na t.i. metode redefinicije dejavnosti in proizvodov, da se doseže večja homogenost (združevanje in razdruževanje dejavnosti, uvajanje novih proizvodov).

3.3.2 Input-output tabelle oblike dejavnost-dejavnost⁶

Druga možna oblika simetrične input-output tabele je tabela, ki ima v stolpcih in vrsticah razvrščene posamezne dejavnosti in tako prikazuje medsebojne povezanosti med dejavnostmi. Izdela se jo lahko na osnovi dveh predpostavk:

⁶ angl.: industry by industry table

- predpostavke enakih prodajnih struktur po proizvodih, ki predpostavlja, da ima vsak proizvod svojo specifično prodajno strukturo (deleže prodaj med posamezne porabnike v vmesni in končni porabi) ne glede na to, v kateri dejavnosti je proizveden, ali
- predpostavke enakih prodajnih struktur po dejavnostih, ki predpostavlja, da ima vsaka dejavnost svojo specifično prodajno strukturo, ne glede na to, za katere proizvode gre.

Druga predpostavka je precej nerealna. Le v malo primerih drži, da podjetja prodajajo vse svoje proizvode v enakem razmerju različnim porabnikom. V splošnem je bolj realno predpostavljati, da imajo stranski proizvodi drugačne prodaje kot glavni proizvodi.

3.3.3 Simetrična tabela za domačo proizvodnjo, simetrična tabela porabe uvoza (oblike proizvod – proizvod)

Simetrična input-output tabela ne razlikuje med porabo domačih in uvoženih proizvodov. Če se to tabelo uporablja v input-output analizi, se zato predpostavlja, da so uvoženi proizvodi izdelani na enak način kot doma proizvedeni proizvodi. To pa je v veliko primerih nerealna predpostavka, saj se lahko tuji proizvodni procesi v veliki meri razlikujejo od domačih. Poleg tega je navadno veliko proizvodov, ki se ne izdelujejo oz. se ne morejo izdelovati doma (t.i. komplementarni uvoz). Zato je za input-output analizo pomembna razdelitev simetrične input-output tabele na domače in uvozne tokove, ki jo zahteva tudi ESA 1995. Simetrična input-output tabela za domačo proizvodnjo prikazuje porabe doma proizvedenih proizvodov, simetrična tabela porabe uvoza pa porabe uvoženih proizvodov. Z uporabo simetrične tabele za domačo proizvodnjo v input-output analizi se izogne omenjenim nerealnim predpostavкам. Izbira med uporabo skupne simetrične tabele ali pa simetrične tabele za domačo proizvodnjo pa je odvisna tudi od vrste analiz, ki se jih želi izvesti.

Razdelitev simetrične tabele na domače in uvozne tokove se naredi na podlagi tabele porabe za domačo proizvodnjo in tabele porabe uvoza. Izdela se jo lahko po dveh metodah (ESA 95 Input-Output Manual, 2002, str.238):

- Simetrično tabelo za domačo proizvodnjo se izdela s pretvorbo tabele porabe za domačo proizvodnjo na podlagi uporabe enakih predpostavk kot za pretvorbo skupne simetrične input-output tabele, simetrična tabela uvoza pa je dobljena kot razlika.
- Drugi pristop je, da se izračuna koeficiente med domačo proizvodnjo in uvozom za vsak element v tabeli porabe in se nato predpostavlja, da ti koeficienti za posamezne inpute veljajo za vse proizvode, ki jih proizvajajo posamezne dejavnosti. Simetrično tabelo za domačo proizvodnjo se nato dobi z izračunom na podlagi teh koeficientov in skupne simetrične input-output tabele, simetrična tabela uvoza pa je dobljena kot razlika.

3.4 Tabele povezav s sektorskimi računi

Tretji sklop tabel v sistemu input-output tabel predstavlja tabele, ki povezujejo tabele ponudbe in porabe s sektorskimi računi in katerih namen je vzpostaviti povezavo in zagotavljati konsistentnost med obema vrstama računov. V njih je prikazana navzkrižna povezava proizvodnje, vmesne porabe, elementov dodane vrednosti in še nekaterih dodatnih spremenljivk po institucionalnih sektorjih in dejavnostih. V tabeli 7 je prikazana tabela, vključena v ESA 1995. V sedaj veljavnem programu za posredovanje podatkov nacionalnih računov v skladu z ESA 1995 je ta tabela vključena, nov program, ki je sedaj v postopku sprejemanja, pa je ne vključuje več.

Tabela 7: Tabela, ki povezuje tabele ponudbe in porabe s sektorskimi računi

		Dejavnosti (NACE)	Skupaj (1)
		1 2 360	
		(1)	(2)
1. Nefinančne družbe			
Proizvodnja			
Tržna proizvodnja			
Proizvodnja za lastno končno porabo			
Druga netržna proizvodnja			
Vmesna potrošnja			
Bruto dodana vrednost			
Sredstva za zaposlene			
Drugi neto davki na proizvodnjo			
Potrošnja stalnega kapitala			
Neto poslovni presežek			
Bruto investicije v osnovna sredstva			
2. Finančne družbe			
Proizvodnja			
.....			
Bruto investicije v osnovna sredstva			
3. Država	(1)		
4. Gospodinjstva			
5. NPISG			
Skupaj sektorji	(2)		
Proizvodnja			
.....			
Bruto investicije v osnovna sredstva			

Vir: ESA 1995, 1996, str. 224

3.5 Tabele v stalnih cenah

Do sedaj so bile obravnavane tabele v *tekočih cenah*, to je v cenah, ki veljajo v obdobju, na katerega se tabele nanašajo. Za ekonomsko politiko in modeliranje pa je pomembno tudi spremeljanje agregatov nacionalnih računov v *stalnih cenah*, to je v cenah, ki so veljale v predhodnem obdobju (v predhodnem letu ali nekem drugem baznem letu). Pri izračunavanju agregatov v stalnih cenah gre za razdelitev sprememb vrednosti agregatov na spremembe cen in spremembe obsega. Agregati v stalnih cenah zajemajo le spremembe obsega, ki vsebujejo

spremembe v količini in kvaliteti, to pa odraža dejansko rast agregatov v času. Razločevanje med spremembami cen in spremembami obsega je pomembno tudi za primerjavo ekonomskih agregatov v prostoru, t.j. med nacionalnimi gospodarstvi.

Posebej pomembno je spremljanje rasti obsega BDP, ki predstavlja kazalnik gospodarske rasti. BDP je po proizvodni metodi definiran kot vsota dodane vrednosti v osnovnih cenah in neto davkov na proizvode. Dodana vrednost je definirana kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vrednostjo vmesne porabe. Teoretično najbolj pravilen način za izračun dodane vrednosti v stalnih cenah je uporaba *metode dvojne deflacije*, to je ločen izračun proizvodnje v stalnih cenah in vmesne porabe v stalnih cenah in nato izračun razlike med njima (ESA 1995, 1996, str. 234). Metoda dvojne deflacije se lahko najbolj konsistentno in sistematično izvede v okviru sistema tabel ponudbe in porabe. Razlogi za to so, ker sistem tabel ponudbe in porabe nudi podrobno podatkovno osnovo glede sestave proizvodnje in vmesne porabe po posameznih dejavnostih, omogoča izračune in pretvorbe izračunov v različne vrste vrednotenja tokov (osnovne cene, marže, davki, kupčeve cene) ter daje okvir za bilanciranje in navzkrižno preverjanje konsistentnosti in zanesljivosti izračunanih vrednosti posameznih spremenljivk v stalnih cenah. Izračun v stalnih cenah v okviru tabel ponudbe in porabe pomeni namreč integrativni pristop izračuna, kjer se istočasno izračunavajo agregati po proizvodnem in izdatkovnem pristopu, kar omogoča sistematični izračun in preverjanje ustreznosti izbranih indeksov cen in indikatorjev obsega za posamezne skupine proizvodov na strani ponudbe in porabe. Zato je priporočen tudi v ESA 1995 (ESA 1995, 1996, str. 229-230).

Program za posredovanje podatkov ESA 1995 določa za države EU letno sestavljanje tabele ponudbe in tabele porabe v stalnih cenah predhodnega leta.

4. IZDELAVA POSAMEZNIH TABEL ZA SLOVENIJO

4.1 Tabele ponudbe in porabe za Slovenijo

4.1.1 Izbor podatkovnih virov, analiza njihove ustreznosti za izdelavo tabel, prilaganje razpoložljivih virov zahtevam definicij nacionalnih računov, določitev statistične enote in strukture tabel

4.1.1.1 Podatkovni viri

Za izdelavo tabel ponudbe in porabe potrebujemo podrobne podatke o proizvodnji, uvozu, izvozu, vmesni potrošnji ter končnih potrošnjah, razdeljene tako po dejavnostih kakor tudi po vrstah proizvodov in storitev. Te podrobne podatke je potrebno zato črpati iz številnih razpoložljivih virov. Podatkovni viri so lahko statistični ali administrativni.

Statistični viri zajemajo rezultate raziskovanj, ki jih izvaja SURS ali druge pooblašcene inštitucije za izvajanje nalog državne statistike. To so večinoma statistike po dejavnostih, ki zbirajo podatke za posamezna področja. Tradicionalno so še vedno bolje pokrita področja proizvodov, ter slabše storitev. Njihova značilnost je delitev na dva dela: za pravne osebe in proizvodne enote gospodinjstev. Za prvo skupino enot je zajetje navadno zelo visoko, skoraj polno, z izjemo majhnih enot pod pragom ter neodgovora. Proizvodne enote gospodinjstev, ki so v veliki večini majhne enote, pa so v raziskovanjih zajete le z vzorci oz. so zajete le nekatere večje enote, in še to ne v vseh raziskovanjih. Zato je nujna kombinacija teh podatkovnih virov z administrativnimi. Uporaba administrativnih virov je potrebna tudi za področja, ki niso pokrita z raziskavami, to so predvsem nekatere storitvene dejavnosti. Prav tako so administrativni viri najpomembnejši vir podatkov za izračunavanje elementov dodane vrednosti. Druga značilnost statističnih raziskovanj je zelo malo podatkov o vmesni potrošnji, zato je bila potrebna uvedba posebne raziskave za to področje.

Administrativni viri zajemajo podatke, ki se zbirajo primarno zaradi drugih administrativnih namenov, so pa uporabni tudi za statistične potrebe. Navadno je prednost teh virov, da imajo zelo dobro zajetje pojava, saj zajemajo praktično celotno populacijo, slabost pa je, da so to dostikrat bolj agregirani podatki. V določeni meri so slabost tudi definicije kategorij, ki niso vedno v skladu z definicijami nacionalnih računov (*Links between Business Accounting and National Accounting*, 2000).

Za izdelavo tabel so bili preučeni možni razpoložljivi podatkovni viri in nato uporabljeni podatki iz statističnih raziskovanj SURS-a s področja kmetijstva, industrije, gradbeništva, trgovine, gostinstva, prometa in zvez, raziskovalne dejavnosti, turizma, investicij, ankete o porabi v gospodinjstvih, statističnega spremljanja cen, statistike nacionalnih računov, ekonomskih računov za kmetijstvo, podatki o uvozu in izvozu blaga iz zunanjetrgovinske statistike, podatki o zaposlenih iz statističnih raziskav ter iz registra delovno aktivnega prebivalstva in podatki iz poslovnega registra. Za potrebe izdelave tabel je bila izpeljana posebna raziskava o strukturi porabe materialov in storitev ter o strukturi prihodkov za vse dejavnosti slovenskega gospodarstva. Administrativni viri pa so zajemali podatke iz zaključnih računov in bilanc podjetij in drugih organizacij, podatke o vplačanih in obračunanih davkih, podatke iz napovedi za odmero dohodnine za samostojne podjetnike ter podatke iz bilanc javnega financiranja. Poleg teh so bili uporabljeni še podatki iz plačilne bilance o uvozu in izvozu storitev.

Opis značilnosti posameznih uporabljenih virov bo podan v nadaljevanju ob opisu sestavljanja tabel za posamezna področja.

V tabeli 8 je podan shematski prikaz virov, ki so bili uporabljeni za posamezne dele tabel.

Tabela 8: Shematski prikaz virov za sestavljanje posameznih delov tabel

Tabela ponudbe:

Dejavnosti NACE - SKD

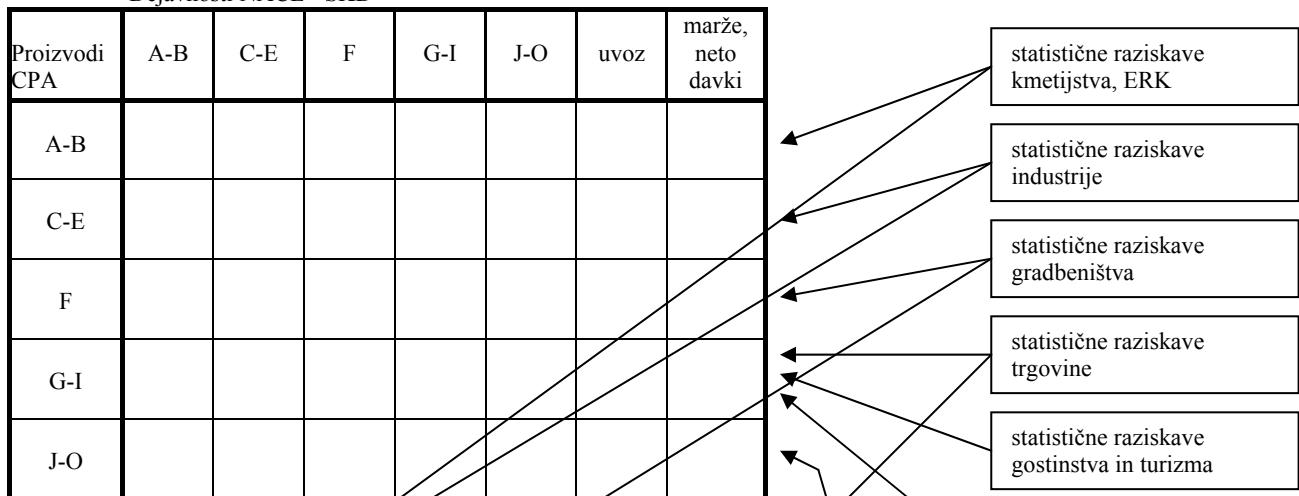
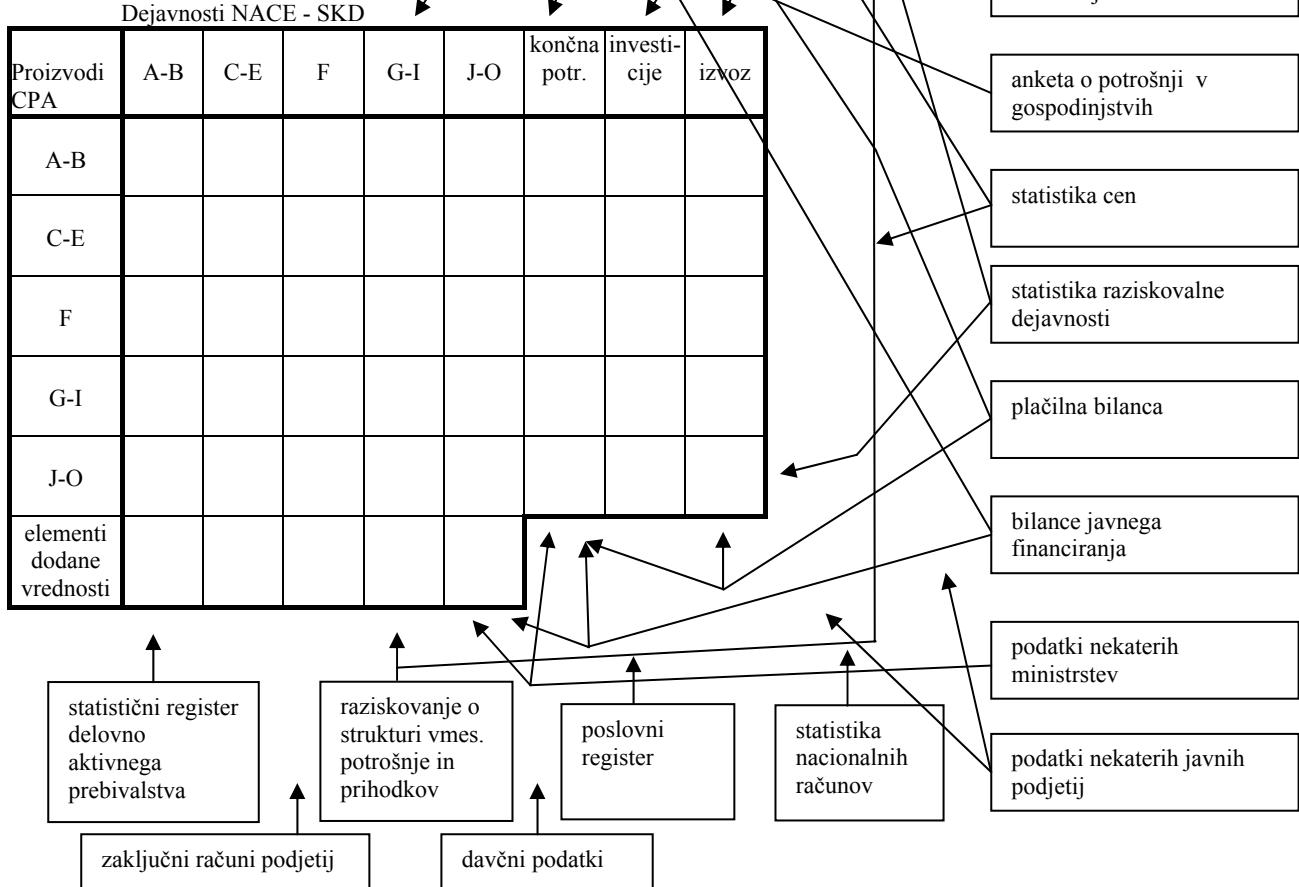

Tabela porabe:

4.1.1.2 Izpeljava posebne statistične raziskave za sestavljanje tabel

V procesu analize statističnih virov za izdelavo tabel smo ugotovili nekaj pomanjkljivosti obstoječih virov (Kalin, 2002):

- pomanjkanje raziskav o strukturi vmesne potrošnje po proizvodih: v preteklosti so se izvajale po posameznih panožnih statistikah, konec devetdesetih let pa so bile skoraj v celoti opuščene;
- pomanjkljivosti v še obstoječih raziskavah o inputih: pokrivanje zgolj glavnih inputov, v nekaterih raziskavah le količinski podatki, ni pokritih inputov storitev, nedoslednosti pri vrednotenju, različne klasifikacije;
- pomanjkanje podatkov o strukturni statistiki podjetij, ki se je na SURS-u šele osnovala, predvsem podatkov o dejanski glavni dejavnosti podjetij ter njihovih stranskih dejavnostih;
- šibko statistično pokrivanje storitev;
- nekatere šibkosti v statistični infrastrukturi (registri za statistične raziskave, klasifikacije).

Za rešitev teh problemov in pridobitev ustreznih podatkov za sestavljanje tabel smo zato morali predlagati zasnova nove raziskave - Poročilo o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov. Izpeljana je bila v letu 2001 za referenčno leto 2000, v prihodnje pa bo izpeljana za sestavljanje tabel za bazna leta, vsakih pet let.

Raziskava je temeljila na podatkih iz stroškovnega računovodstva podjetij in je bila razdeljena na pet delov, glede na vrste poročevalskih enot. Vprašalniki so bili prilagojeni računovodskim poročilom, ki jih posamezne vrste enot izpolnjujejo, podrobnost vprašanj pa je bila prilagojena relativnemu pomenu posameznih vrst enot. Ločeno je raziskava tako zajemala enote gospodarskih družb, enote določenih proračunskih uporabnikov, enote društev, enote nepridobitnih organizacij – pravnih oseb zasebnega prava ter enote samostojnih podjetnikov. Raziskava ni vključevala enot drugih (neposrednih) proračunskih uporabnikov, za katere je dovolj podatkov na razpolago iz podatkov državnega proračuna. Prav tako ni vključevala individualnih kmetijskih pridelovalcev, za katere so bili podatki pridobiljeni iz ekonomskih računov za kmetijstvo, ter bank in zavarovalnic, za katere so bili podatki pridobljeni iz izkazov poslovnih izidov. Raziskava je vključevala vse večje enote (z nad 50 zaposlenimi v predelovalnih dejavnostih in z nad 20 zaposlenimi v storitvenih dejavnostih) ter vzorec malih enot ter samostojnih podjetnikov.

Raziskava je bila zasnovana tako, da sta bili iz nje pridobljeni dve vrsti podatkov:

- podatki o vmesni potrošnji: Dobili smo podatke o stroških materialov in storitev, razdeljene na 150 vrst blaga in storitev. Za blago je bila raven poročanja 3-mestna klasifikacija CPA, za storitve pa 2-mestna. Zajeti so bili vsi stroški, direktni, kakor tudi indirektni stroški pri proizvodnji.

- podatke o prihodkih iz glavne in stranskih dejavnosti: Dobili smo podatke o prihodkih iz glavne dejavnosti enot, ki so jo le-te morale tudi ponovno definirati, če se je razlikovala od njihove registrirane dejavnosti, ter prihodke iz stranskih dejavnosti. Prihodki iz stranskih dejavnosti so bili razdeljeni na prihodke od proizvodov in prihodke od storitev, slednje pa so bile razdeljene na 2-mestno raven klasifikacije CPA oz. SKD. Na ta način smo dobili natančnejše podatke o glavni dejavnosti podjetij, kot so bili tedaj razvidni iz poslovnega registra, ter podrobne podatke o stranskih dejavnosti. Predvsem je bilo pomembno pridobiti podatke o stranskih storitvenih dejavnostih ter o tistih področjih storitev, ki niso bila dovolj pokrita z obstoječimi statističnimi raziskavami po dejavnostih.

Prednosti raziskave oz. nove pridobitve so bile predvsem: pokritje vseh dejavnosti, z enotnim konceptom, pokritje vseh vrst inputov, ne le glavnih materialov, pridobljeni vrednostni podatki, prilagojeni konceptom nacionalnih računov.

4.1.1.3 Določitev statistične enote in strukture tabel

Statistična enota pomeni enoto oz. subjekt, na ravni katerega se zbirajo oz. izračunavajo in prikazujejo statistični podatki. Izbor statistične enote je pomemben za pravilno prikazovanje razmerij in tokov v gospodarstvu in je odvisen od vrste analiz, ki jih želimo izvajati. Za analizo proizvodnega procesa je bistveno izbrati enote, ki odkrivajo razmerja tehnično ekonomske narave; za analizo tokov, ki vplivajo na dohodek, kapitalske in finančne transakcije ter bilance stanja je bistveno izbrati enote, ki omogočajo preučevanje obnašanja med ekonomskimi subjekti.

ESA 1995 tako definira in uporablja tri vrste enot:

- institucionalne enote,
- enote enovrstne dejavnosti oz. lokalne enote enovrstne dejavnosti,
- enote homogene proizvodnje.

Institucionalna enota je osnovno središče ekonomskega odločanja, za katero je značilna enoličnost vedenja in neodvisnost odločanja, torej da je lahko lastnica proizvodov in sredstev ter da lahko samostojno sprejema obveznosti in vstopa v ekonomske transakcije z drugimi enotami. Zanjo je značilno, da bodisi vodi celoto računov ali pa bi bilo celoto računov možno in smiselnosestaviti, če bi se to zahtevalo. Institucionalne enote so nefinančna in finančna podjetja, enote države, enote neprofitnih institucij ter gospodinjstva, ki se nato za analize gospodarstva združujejo v posamezne institucionalne sektorje⁷.

⁷Institucionalni sektorji v ESA 1995: sektor nefinančnih družb, sektor finančnih družb, sektor države, sektor neprofitnih institucij, sektor gospodinjstva in sektor tujine.

Večina institucionalnih enot, ki proizvajajo blago in storitve, se v praksi istočasno ukvarja z različnimi dejavnostmi. Lahko se ukvarjajo z glavno dejavnostjo, z eno ali več stranskimi dejavnosti in z nekaterimi pomožnimi dejavnosti⁸. Zato je za preučevanje proizvodnje bolje definirati drugačne, bolj homogene enote. To so enote enovrstne dejavnosti.

Enote enovrstne dejavnosti (EED) so deli institucionalnih enot, ki se ukvarjajo le z eno dejavnostjo. Dejavnost se določi v skladu s klasifikacijo dejavnosti NACE oz. SKD.⁹ Pri deljenju institucionalnih enot na EED se upošteva le stranske dejavnosti, ne pa tudi pomožnih dejavnosti. Te pripadajo glavnim ali stranskim dejavnostim in se jih ne izloča kot posebne enote.

ESA 1995 nadalje definira *lokalno enoto enovrstne dejavnosti (lokalna EED)*, ki je del EED, ki se nahaja na geografsko razpoznavnem mestu. Informacijski sistem institucionalne enote mora biti sposoben oceniti ali izračunati za vsako lokalno EED vsaj vrednost proizvodnje, vmesno potrošnjo, sredstva za zaposlene, poslovni presežek, zaposlenost in bruto investicije v osnovna sredstva, da se jo lahko upošteva kot samostojno enoto. Lokalne EED lahko proizvajajo tudi proizvode izven homogenih skupin, in sicer kot stranske dejavnosti, ki jih na osnovi razpoložljivih računovodskih dokumentov ni mogoče ločeno identificirati. Lokalne EED torej lahko izvajajo eno ali več stranskih dejavnosti. Vse lokalne EED, ki delujejo v isti ali podobni vrsti dejavnosti, tvorijo *dejavnost*.

Lokalna EED le približno izpolnjuje zahteve analize proizvodnega procesa, je pa najbolj ustrezna enota s praktičnega vidika. Zato jo ESA 1995 tudi priporoča kot enoto v tabelah ponudbe in porabe. Optimalna enota za input-output analizo pa je enota homogene proizvodnje.

Enota homogene proizvodnje je enota, ki se ukvarja le z eno dejavnostjo in nima stranskih dejavnosti. Proizvaja torej le eno vrsto proizvodov ali storitev in je torej homogena z vidika outputov, inputov ter tudi proizvodnih tehnik. Skupina enot homogene proizvodnje sestavlja *homogeno panogo*. Dejavnosti homogene panoge so opredeljene na osnovi klasifikacije proizvodov, v ESA 1995 se uporablja klasifikacija CPA¹⁰. Homogene panoge so enote, namenjene ekonomski analizi in jih navadno ni mogoče neposredno opazovati. Podatke, zbrane od enot, ki se uporabljajo v statističnih raziskovanjih, je potrebno preurediti v podatke o homogenih panogah. Homogene panoge se uporabljajo v simetričnih input-output tabelah.

ESA 1995 torej za račune proizvodnje in za sestavljanje tabel ponudbe priporoča uporabo lokalnih enot enovrstne proizvodnje. Vendar pa je potem od statističnega sistema v

⁸Glavna dejavnost je po ESA 1995 dejavnost, katere dodana vrednost presega dodano vrednost katere koli druge dejavnosti, ki se opravlja znotraj iste enote. Stranska dejavnost je dejavnost, ki se izvaja poleg glavne dejavnosti. Rezultat proizvodnje stranske dejavnosti je stranski proizvod. Proizvodnja pomožne dejavnosti ni namenjena porabi izven podjetja. Je podpora dejavnost, katere namen je vzpostavljati take pogoje znotraj podjetja, ki omogočajo izvajanje glavne ali stranskih dejavnosti. Pomožne dejavnosti so lahko npr. storitve nabave, prodaje, trženja, računovodstva, obdelave podatkov, transporta, skladiščenja, vzdrževanja, čiščenja in varovanja.

⁹ Dejavnost se določi na ravni 4-mestne šifre klasifikacije NACE Rev. 1 oz. SKD.

¹⁰ CPA: Klasifikacija proizvodov po dejavnostih (angl. Classification of products by activity)

posameznih državah odvisno, ali je to možno izvesti v praksi. Zato se v nekaterih evropskih državah uporablja lokalne enote enovrstne dejavnosti, v drugih, kjer za ta koncept ni razpoložljivih podatkov, pa institucionalne enote oz. podjetja.

Tabele ponudbe in porabe izhajajo neposredno iz razpoložljivih statističnih podatkov, zato sta njihova struktura in izbira statistične enote odvisni od razpoložljivosti posameznih statističnih virov. Razpoložljivi podatki za izdelavo tabel za Slovenijo so se nanašali na različne statistične enote. Statistične raziskave SURS-a za posamezna področja imajo za enoto opazovanja večinoma enoto enovrstne dejavnosti, vendar pa te v glavnem pokrivajo le podatke o proizvodnji. Pomemben vir za izračun vmesne potrošnje in dodane vrednosti so administrativni podatki, ki se nanašajo na podjetja oz. institucionalne enote. Administrativni podatki so prav tako tudi vir za izračun proizvodnje tistih dejavnosti, ki niso pokrite s statističnimi raziskavami. Posebna raziskava za vmesno potrošnjo je bila zaradi enostavnejše izvedbe tudi izpeljana na ravni podjetij. Tako smo za statistično enoto v tabelah ponudbe in porabe po analiziranju razpoložljivih virov izbrali podjetje, ker je bilo tako mogoče bolje usklajevati podatke iz različnih statističnih virov. S tem so v tabelah vključeni tokovi proizvodov med podjetji, ne pa tudi tokovi znotraj podjetij (proizvodi, proizvedeni za nadaljnjo predelavo v različnih enotah podjetij). Stolpci v izdelanih tabelah ponudbe in porabe so tako definirani kot skupine podjetij, ki imajo enako glavno dejavnost. Za razvrščanje enot po njihovi glavni dejavnosti smo za leto 2000 uporabili klasifikacijo iz Poslovnega registra Slovenije (PRS), ki je bila veljavna v letu, na katerega se nanašajo tabele. Ta je bila v okviru nacionalnih računov pri majhnem številu enot popravljena na podlagi dodatnih podatkov o dejanski glavni dejavnosti podjetij. V tabelah ponudbe in porabe smo nato za leti 2001 in 2002 zaradi primerljivosti upoštevali enake popravke klasificiranja enot, kot so bili upoštevani v okviru letnega ocenjevanja BDP.

Z uporabo institucionalnih enot kot statistične enote imamo v tabelah ponudbe in porabe nekoliko bolj heterogene dejavnosti oz. stolpce in nekoliko več stranskih proizvodov, kot bi jih imeli, če bi uporabili priporočen pristop lokalne enote enovrstne dejavnosti. Vendar pa menimo, da tu ni večjega odstopanja glede na dejansko prakso v evropskih državah, kjer tudi ni povsod razpoložljivih podatkov na ravni lokalnih enot enovrstne dejavnosti (Dedekajeva, 2000; Forgon, Ligeti, 2000; Avond, Gilot, 2002). Podjetja v Sloveniji so tudi relativno majhna in s tega vidika bolj homogena v primerjavi z drugimi državami. Poleg tega ima ta pristop z določenega vidika prednost, saj podatke lahko neposredno navezujemo na druge podatke, ki so velikokrat razpoložljivi na ravni institucionalnih enot.

V skladu z določili ESA 1995 je za dejavnosti v tabelah uporabljena klasifikacija NACE Rev.1 (oz. slovenska različica SKD - Standardna klasifikacija dejavnosti), za proizvode pa CPA (oz. slovenska različica CPA - Klasifikacija proizvodov po dejavnosti). Ti dve klasifikaciji sta med seboj popolnoma usklajeni: na vseh ravneh agregacije prikazuje CPA glavne proizvode dejavnosti po NACE Rev. 1.

4.1.2 Izračun tokov na strani ponudbe

Kot je opisano v poglavju 3.2.1, tabela ponudbe prikazuje celotno ponudbo proizvodov in storitev v gospodarstvu v določenem letu. Njena bistvena sestavna dela sta:

- matrika proizvodnje (proizvodnja po dejavnostih in proizvodih),
- uvoz po proizvodih.

Najprej bo opisano izračunavanje tokov proizvodnje. Pri zajemanju podatkov iz posameznih podatkovnih virov je potrebno upoštevati definicije glede vsebine, časa in načina zajemanja, kot so določene v sistemu nacionalnih računov.

Proizvodnja (output) je vrednost celote proizvodov, ustvarjenih v obračunskem obdobju. ESA 1995 razločuje tri vrste proizvodnje:

- tržno proizvodnjo,
- proizvodnjo, proizvedeno za lastno končno porabo,
- drugo netržno proizvodnjo.

Tržna proizvodnja je namenjena prodaji na trgu in vključuje proizvode, prodane po ekonomsko pomembnih cenah, proizvode, menjane za druge proizvode, proizvode, porabljeni za plačilo v naravi, proizvode, ki jih lokalna EED dobavlja drugi lokalni EED znotraj iste institucionalne enote in se porabijo kot vmesni inputi ali za končno porabo, ter proizvode, ki so dodani zalogam dokončanih proizvodov ali nedokončane proizvodnje in so namenjeni eni izmed prej navedenih porab. Tržna proizvodnja se vrednoti po cenah, realiziranih na trgu.

Proizvodnjo, proizvedeno za lastno končno porabo, sestavljajo blago in storitve, ki se zadržijo bodisi za končno potrošnjo iste institucionalne enote, bodisi za bruto investicije v osnovna sredstva iste institucionalne enote. Proizvode, ki se zadržijo za lastno končno potrošnjo, lahko proizvaja le sektor gospodinjstev. Značilni primeri so: kmetijski proizvodi, ki jih zadržijo kmetje, stanovanjske storitve, ki jih proizvedejo gospodinjstva, ki bivajo v lastnih stanovanjih, gospodinjske storitve, ki jih proizvede zaposleno plačano osebje. Proizvode za investicije v osnovna sredstva pa lahko proizvedejo vsi sektorji. Tipični primeri so: posebna orodja, ki jih proizvedejo podjetja za lastno porabo, gradnja lastnih stanovanj s strani gospodinjstev (samogradnja). Proizvodnja za lastno končno porabo se vrednoti po cenah podobnih proizvodov, ki se prodajajo na trgu. V primerih, ko le-teh ni na razpolago, se vrednoti po proizvodnih stroških.

Druga netržna proizvodnja zajema proizvodnjo, ki se drugim enotam zagotavlja brezplačno ali po ekonomsko nepomembnih cenah¹¹. Tu gre predvsem za proizvodnjo pretežnega dela

¹¹ Ekonomsko pomembna cena je takrat, kadar prodaja pokrije več kot 50 odstotkov proizvodnih stroškov.

državnih storitev ter storitev nepridobitnih institucij. Druga netržna proizvodnja se vrednoti po proizvodnih stroških.

Razločevanje med tržno proizvodnjo, proizvodnjo za lastno končno porabo in drugo netržno proizvodnjo se uporablja le za celotno proizvodnjo po dejavnostih in se ne zahteva za vsako skupino proizvodov.

V skladu s standardi ESA 1995 je v tabeli ponudbe prikazana proizvodnja glavne in stranskih dejavnosti. Proizvodnja pomožnih dejavnosti ni prikazana ločeno, ampak je to del tiste proizvodnje, ki jo podpira. (Vsi inputi, ki jih potroši pomožna dejavnost, se obravnavajo kot inputi v glavno ali stransko dejavnost, ki jo pomožna dejavnost podpira.)

Blago in storitve, ki so proizvedeni in potrošeni znotraj istega obračunskega obdobja v okviru iste enote, niso prikazani ločeno. Tako torej niso prikazani kot del proizvodnje te enote.

Manjše dodelave, vzdrževanje in popravila za račun drugih enot se vrednotijo neto, torej brez vrednosti v to vključenega blaga. Kadar pa se blago bistveno fizično spremeni, se transakcije prikazujejo bruto, torej kot nakup in prodaja v to vključenega blaga.

Proizvodnja se zajema takrat, ko se v proizvodnem procesu ustvari, in ne takrat, ko se proizvod proda oz. ko se ustvarijo prihodki. Tako je vrednost proizvodnje enaka vrednosti prodaj proizvodov in storitev, vrednosti proizvodov, porabljenih za lastno končno porabo in investicije, ter vrednosti sprememb zaloga proizvodov, ki niso bili prodani. Od statističnih virov je odvisno, ali imamo neposredno na razpolago podatke o proizvodnji ali o prodajah, iz katerih moramo sicer preračunati ustrezno vrednosti proizvodnje. V našem primeru so bili v pretežni meri podatki o proizvodnji na razpolago v fizičnih enotah, vrednostni podatki pa so se nanašali predvsem na prodaje proizvodov in storitev.

Proizvodnja se prikazuje v *osnovnih cenah*. To so vrednosti, ki jih dejansko prejmejo proizvajalci za proizvedeno blago in storitve, ob upoštevanju prodajnih cen ter tudi vseh davkov in subvencij, ki se nanašajo na te enote proizvodov. Razpoložljivi podatki niso vedno vrednoteni v osnovnih cenah in jih je zato potrebno preračunati na ta koncept.

Včasih so neposredno od proizvajalcev dosegljivi podatki v proizvajalčevih cenah ali približnih osnovnih cenah, ki lahko poleg osnovnih cen vsebujejo še davke na proizvode in ne vsebujejo subvencij na proizvode. Te cene so namreč vzete neposredno iz prodajnih cen blaga in storitev in zato enostavnejše za poročanje. Marsikdaj je zaradi potrebne pazljivosti pri razmejevanju davkov in subvencij na proizvode oz. na proizvodnjo tudi bolje, da to pretvorbo opravijo sestavljavci nacionalnih računov.

4.1.2.1 Izračun skupnih agregatov proizvodnje po dejavnostih iz administrativnih virov

V Sloveniji so na razpolago dobri administrativni viri za pripravo računa proizvodnje in računa oblikovanja dohodkov po dejavnostih. To je posledica tradicije administrativnega in statističnega spremljanja ekonomskih subjektov in transakcij, ki se je v veliki meri ohranila tudi po tranzicijskih spremembah. Tako je pri nas zajetost in kakovost razpoložljivih podatkov o proizvodnji boljša kot v marsikateri drugi stari ali novi članici EU. Administrativni podatki so osnovni vir letnih izračunov BDP (Flajs, 1991; National Accounts for the Republic of Slovenia, 1999) in so tudi najboljši razpoložljivi vir za izračun izhodiščnih agregatnih vrednosti proizvodnje za tabelo ponudbe.

Osnovni vir za izračun agregatov proizvodnje po dejavnostih so podatki iz zaključnih računov (izkazov poslovnega izida in bilanc stanja) posameznih vrst proizvodnih enot: gospodarskih družb, določenih (posrednih) in drugih (neposrednih) proračunskih uporabnikov, društev, pravnih oseb zasebnega prava ter velikih in srednjih samostojnih podjetnikov. Za male samostojne podjetnike so razpoložljivi vir podatki iz napovedi za odmero davkov iz dejavnosti.

Iz razpoložljivih podatkov poslovnih izkazov in bilanc stanj je bila za *tržne proizvajalce* v prvem koraku izračunana izhodiščna vrednost proizvodnje po posameznih dejavnostih kot vsota posameznih vrst prihodkov:

Proizvodnja

- = Prihodki o prodaje proizvodov in storitev na domačem in tujem trgu
- + Prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem in tujem trgu
- Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala
- + Vrednost usredstvenih lastnih proizvodov in storitev
- + Prihodki od subvencij, dotacij in drugi prihodki oz. drugi transferji od države, ki so povezani s poslovnimi učinki
- + Vrednost sprememb zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje.

Podatki iz poslovnih izkazov so bili najprej obdelani in agregati izračunani na ravni individualnih enot, nato pa agregirani po posameznih ravneh klasifikacije dejavnosti SKD. Izračuni na individualni ravni so potrebni za omogočanje nadaljnjih primerjav teh podatkov z drugimi viri iz statističnih raziskav in za kontrolno ter ugotavljanje morebitnih nekonsistentnosti.

Za izračun končne vrednosti proizvodnje so bile v drugem koraku izvedeni popravki za prehod iz administrativnih virov na zahteve definicij nacionalnih računov ter popravki zajetja. Ti popravki se morajo izvajati, ker vse kategorije iz administrativnih virov ne ustrezajo popolnoma definicijam nacionalnih računov ter razpoložljivi podatki nimajo polnega zajetja vseh enot in transakcij. Popravki se pripravljajo letno v slovenskih nacionalnih računih v

procesu izračuna letnih ocen bruto domačega proizvoda (BDP) in zajemajo (GNI Inventories for Slovenia, 2006, pogl. 3, str. 24-41, 43-46; poglavje 7):

- popravke proizvodnje v dejavnostih, kjer nekateri prihodki niso oz. niso pravilno vključeni v poslovnih izkazih in so podatki pridobljeni iz drugih virov;
- popravke transferjev od države, ki jih prejemajo proizvodne enote, zaradi razmejitve med subvencijami na proizvode in drugimi transferji, ki niso del proizvodnje v osnovnih cenah;
- popravke vrednotenja zalog in posledično vrednosti proizvodnje in vmesne potrošnje¹²;
- popravke zajetja za proizvodne enote, ki se jim ni potrebno registrirati;
- popravke za proizvodne enote, ki niso zajete v administrativnih virih;
- popravke za namerno nepravilno poročanje proizvodnih enot;
- popravke zaradi drugih statističnih pomanjkljivosti (proizvodi, potrošeni s strani zaposlenih, napitnine, popravki prodajnih cen, ipd.).

Za potrebe ocenjevanja izhodiščnih agregatov za pripravo tabel ponudbe in porabe so bile te korekcije upoštevane in, kjer je bilo potrebno, preračunane na podrobnejše ravni dejavnosti ter vnesene v izračune.

Za druge netržne proizvajalce se skupna proizvodnja izračunava po stroškovnem pristopu, kot vsota (ESA 1995, 1996, str. 44):

Proizvodnja

- = vmesna potrošnja
- + sredstva za zaposlene
- + potrošnja stalnega kapitala
- + drugi davki na proizvodnjo, zmanjšani za druge subvencije na proizvodnjo.

Vrednost te proizvodnje se letno izračunava v slovenskih nacionalnih računih, kjer se upoštevajo popravki za prehod iz administrativnih virov na zahteve definicij nacionalnih računov ter popravki zajetja enot. Vrednost teh izračunov je bila uporabljena pri pripravi tabele ponudbe.

Dodatni podatkovni viri so bili podatki o proizvodnji iz ekonomskih računov za kmetijstvo ter izračuni proizvodnje za banke in zavarovalnice ter za stanovanjske storitve gospodinjstev, pripravljeni v okviru nacionalnih računov.

4.1.2.2 Izračun proizvodnje iz posebne raziskave

V drugi fazi je bila izračunana predhodna matrika proizvodnje na osnovi raziskave Poročilo o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov, ki je bila izpeljana za namene sestavljanja tabel.

¹² Popravki vrednotenja zalog so potrebni zaradi izključitve dobičkov in izgub iz lastnine. Podrobnejše je o vrednotenju zalog opisano v poglavju 4.1.3.3.2.

Ločeno so bile izdelane pod-matrike za posamezne vrste proizvodnih enot, kot je bila razdeljena tudi raziskava. Razpoložljivi so bili podatki po posameznih dejavnostih enot o prihodkih iz njihove glavne dejavnosti, opredeljeni na ravni 3-mestne šifre klasifikacije SKD/CPA, ter o prihodkih iz njihovih stranskih dejavnostih, na ravni 2-mestne šifre klasifikacije SKD/CPA. Za vsako vrsto enot so bili nato ti podatki o prihodkih preračunani na polno zajetje na podlagi izračunanih agregatov prihodkov iz administrativnih virov, ter nato preračunani na aggregate proizvodnje. Tako izračunani podatki so služili kot dopolnilni vir za razdelitev proizvodnje po vrstah proizvodov za področja, kjer ni bilo podrobnih podatkov iz statističnih raziskav.

V nadaljevanju je prikazano izračunavanje tokov v tabeli ponudbe za posamezna proizvodna področja.

4.1.2.3 Kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo (SKD področja A, B)

Kmetijska proizvodnja je enaka vrednosti rastlinske pridelave, prireje živali in živalskih proizvodov, kmetijskih storitev in vrednosti neločljivih dopolnilnih dejavnosti kmetijstva (npr. gozdarstvo na družinskih kmetijah). Zajema proizvodnjo za prodajo na trgu, proizvodnjo krme za uporabo pri lastni proizvodnji, proizvodnjo za lastne investicije (nasadi, osnovna čreda), proizvodnjo pridelkov za lastno končno porabo na kmetiji ter proizvodnjo predelanih pridelkov na kmetijah (proizvodnja vina, ipd.)¹³.

Za ocenjevanje kmetijske proizvodnje so bile osnovni vir podatkovne baze *ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK)*, ki jih sestavlja SURS v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije. ERK zajemajo proizvodnjo kmetijskih podjetij, družb in zadrug, ki opravljajo kmetijsko dejavnost, ter družinskih kmetij, ki ustrezano merilom EU (t.i. evropsko primerljive kmetije). V ERK so osnovni vir za ocene proizvodnje za kmetijska podjetja statistična raziskovanja SURS-a o količinah pridelkov in živalski prireji ter o odkupnih cenah oz. o povprečnih prodajnih vrednostih. Osnovni vir za ocene proizvodnje za družinske kmetije pa so ocene količin pridelkov, izdelane na podlagi podatkov o kmetijskih površinah družinskih kmetij iz statističnih raziskav in vzorčnih popisov SURS-a ter ocen povprečnih pridelkov na posevkih, ki jih pripravljajo kmetijski strokovnjaki. Za oceno živalske prireje na družinskih kmetijah so osnovni vir bilance živine. Količinski podatki so vrednoteni z odkupnimi cenami ali s povprečnimi prodajnimi vrednostmi oz. cenami na trgu. Ti osnovni viri so dopolnjeni še s podatki iz drugih razpoložljivih virov (bilanc podjetij, zunanjetrgovinske statistike, drugih statističnih raziskav SURS, davčnih virov, podatki o subvencijah, idr.).

Za tabelo ponudbe je bilo potrebno razdeliti proizvodnjo korporativnih podjetij in individualnih kmetijskih pridelovalcev ter prvo izračunati glede na glavno dejavnost podjetja, na podlagi podatkov iz administrativnih virov in raziskave o strukturi vmesne potrošnje in

¹³ V primeru predelave izdelkov na kmetiji se v vrednost proizvodnje vključijo le predelani izdelki, ne pa tudi surovine za njihovo izdelavo.

prihodkov. Na ta način je omogočena direktna primerjava z drugimi podatkovnimi viri. V okviru nacionalnih računov in izdelave tabel ponudbe in porabe so bili podatki iz ERK dopolnjeni z dodatnimi izračuni za zajetje in popravke vrednotenja proizvodnje družinskih kmetij. Popravki za zajetje so potrebni, ker so v ERK vključeni le podatki za evropsko primerljive kmetije, ne pa tudi manjše enote pod tem pragom. Ostali popravki vsebujejo popravke proizvodnje predelanih pridelkov (vina, žganja) in lesa na družinskih kmetijah ter popravke vrednotenja proizvodov za lastno uporabo na kmetijah in direktne prodaje kmetov. Popravki so bili narejeni na podlagi primerjav s podatki o končni potrošnji gospodinjstev, vmesni potrošnji v gostinstvu, podatki davčne statistike, podatki statistike cen ter drugimi razpoložljivimi viri.

Tabela 9: Proizvodnja kmetijstva, gozdarstva in ribištva (SKD področja A, B)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja kmetijstva, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost kmetijstva (SKD 01)		238.978	240.279	271.031
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %		2,74	2,49	2,53
Tabela ponudbe proizvodi kmetijstva (CPA 01)		202.897	203.153	236.166
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %		2,33	2,11	2,20
- v dejavnosti kmetijstva, %		92,60	92,99	92,39
- v drugih dejavnostih, %		7,40	7,01	7,61
<i>Proizvodnja gozdarstva, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost gozdarstva (SKD 02)		32.158	34.848	38.844
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %		0,37	0,36	0,36
Tabela ponudbe proizvodi gozdarstva (CPA 02)		30.884	33.241	37.033
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %		0,35	0,35	0,35
- v dejavnosti gozdarstva, %		92,11	90,47	90,54
- v drugih dejavnostih, %		7,89	9,53	9,46
<i>Proizvodnja ribištva, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost ribištva (SKD 05)		1.553	1.942	1.955
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %		0,02	0,02	0,02
Tabela ponudbe proizvodi ribištva (CPA 05)		1.204	1.593	1.586
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %		0,01	0,02	0,01
- v dejavnosti ribištva, %		99,98	99,88	99,87
- v drugih dejavnostih, %		0,02	0,12	0,13

Vir: lastni izračun

Proizvodnja gozdarstva je enaka vrednosti proizvedenih gozdnih sortimentov in opravljenih gozdarskih storitev. Za izračun proizvodnje v tabeli ponudbe smo uporabili podatke o količinski proizvodnji gozdnih sortimentov iz *statistike gozdarstva SURS*, ki temeljijo na podatkih Zavoda za gozdove RS. Podatke smo ovrednotili s podatki o odkupnih cenah oz. o povprečnih prodajnih vrednostih ter dopolnili s podatki iz administrativnih virov, raziskave o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov ter dodatnega izračuna proizvodnje lesa na družinskih kmetijah.

Proizvodnja ribištva zajema vrednost morskega in sladkovodnega ulova rib ter vrednost proizvodnje ribogojstva. Količinske podatke o ulovu in gojitvi rib smo pridobili iz *statistike ribištva SURS*. Podatke smo ovrednotili s podatki o odkupnih cenah oz. o povprečnih prodajnih vrednostih ter dopolnili s podatki iz administrativnih virov in raziskave o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov. Končna vrednost proizvodnje je rezultat usklajevanja ponudbe in porabe teh proizvodov.

4.1.2.4 Pridobivanje rud, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo (SKD področja C, D, E)

Proizvodnja teh dejavnosti obsega vrednost izdelanih proizvodov ter opravljenih industrijskih storitev. V industrijske storitve spadajo montaža, popravila ter dodelave proizvodov za račun drugega.

Osnovni vir za tabelo ponudbe za to področje so bili podatki iz statističnega raziskovanja SURS-a *Letno poročilo industrije*. V raziskovanje so vključena podjetja in deli podjetij, ki opravljajo eno ali več t.i. industrijskih dejavnostih: pridobivanje rud (C), predelovalne dejavnosti (D), oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo (E)¹⁴. Z raziskovanjem se zbirajo količinski in vrednostni podatki o prodaji proizvodov in industrijskih storitev ter količinski podatki o proizvodnji, porabi proizvodov za nadaljnjo predelavo v proizvodnji znotraj podjetja in o stanju zalog proizvodov na koncu leta. Podatki se zbirajo po klasifikaciji NIP (Nomenklatura industrijskih proizvodov)¹⁵, ki obsega več tisoč proizvodov in industrijskih storitev. Klasifikacija NIP je neposredno prevedljiva na klasifikacijo CPA, ki se uporablja v tabeli ponudbe. Podatki o proizvodnji se zbirajo ločeno za redno proizvodnjo (surovine in materiali za proizvodnjo so last podjetja, ki izvaja proizvodnjo) ter storitveno proizvodnjo (surovine in materiali za proizvodnjo niso last podjetja, ki izvaja proizvodnjo, ampak zunanjega naročnika te proizvodnje). V prodajni vrednosti storitvene proizvodnje je vključena le vrednost storitve, ne pa tudi vrednost surovin in materialov za to proizvodnjo.

Na podlagi baze podatkov iz raziskovanja so bile na ravni individualnih poročevalskih enot izračunane vrednosti skupne proizvodnje, proizvodnje za nadaljnjo predelavo, proizvodnje za trg in lastno končno porabo ter sprememb zalog proizvodov po posameznih dejavnostih in skupinah proizvodov, ločeno po sektorjih oz. vrsti enot (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, enote države). Za tabelo ponudbe je bila upoštevana proizvodnja za trg in lastno končno porabo, saj se v skladu z ESA 1995 proizvodnja za nadaljnjo predelavo znotraj statistične enote in obračunskega obdobja ne prikazuje kot proizvodnja. Posamezne pod-tabele ponudbe po vrsti enot so bile v nadalnjem postopku popravljene za zajetje enot, ki niso

¹⁴ Podjetja, registrirana v dejavnosti zbiranja, čiščenja in distribucije vode (SKD oddelek 41) v raziskovanje niso vključena.

¹⁵ Klasifikacija NIP je slovenska različica evropske klasifikacije PRODCOM, ki se uporablja za zbiranje podatkov o industrijski proizvodnji. PRODCOM je osnovana na podlagi klasifikacije proizvodov CPA (prvih 6 mest šifre proizvoda je enakih), ki jo nato še bolj podrobno razčlenjuje.

vključene v raziskovanje, ter dopolnjene in usklajene s podatki iz administrativnih virov in raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov.

V podatkih iz raziskovanja, kot tudi v podatkih iz administrativnih virov, je storitvena proizvodnja vključena neto, torej le vrednost storitve, brez vrednosti surovin in materialov, ki so porabljeni za to proizvodnjo. Ta vrednost surovin in materialov je strošek oz. vmesna potrošnja naročnika proizvodnje in je izvajalec proizvodnje ne vključuje v vrednosti svojih prihodkov in odhodkov. Za zagotovitev primerljivosti tokov proizvodnje v tabelah ponudbe in porabe s tokovi uvoza in izvoza, ki so vrednoteni v bruto vrednostih, je bilo potrebno pridobiti podatke po dejavnostih in proizvodih o vrednostih surovin in materialov za storitveno proizvodnjo in jo dodati k vrednosti proizvodnje v tabeli ponudbe ter tudi k vrednosti vmesne potrošnje v tabeli porabe. Izračunana je bila na podlagi podatkov iz zunanjetrgovinske statistike o vrednostih uvoženega blaga z namenom oplemenitenja ter na podlagi podatkov o storitveni proizvodnji v industriji.

V tabeli ponudbe je proizvodnja električne energije enako kot v ostalem delu nacionalnih računov vključena neto in tako niso vključene dobave znotraj dejavnosti med proizvodnimi in distribucijskimi podjetji električne energije. Tako je izključeno podvajanje tokov, ki pa je vključeno v poslovnih izkazih teh podjetij.

Statistika industrije ne zajema proizvodne dejavnosti oskrbe z vodo. Proizvodnja teh dejavnosti je bila izračunana na podlagi administrativnih virov in dopolnjena s podatki iz raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov.

Tabela 10: Proizvodnja rud, predelovalnih dejavnosti, oskrbe z elektriko, plinom, paro in vodo (SKD področja C, D, E)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost industrije (SKD 10-41)	3.553.510	3.999.430	4.339.555	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	40,81	41,51	40,45	
Tabela ponudbe proizvodi industrije (CPA 10-41)	3.524.864	3.927.320	4.267.057	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	40,48	40,76	39,77	
- v dejavnosti industrije, %	96,58	97,57	97,37	
- v drugih dejavnostih, %	3,42	2,43	2,63	

Vir: lastni izračun

4.1.2.5 Gradbeništvo (SKD področje F)

Proizvodnja gradbeništva obsega izvajanje pripravljalnih del na gradbiščih, gradnjo objektov in delov objektov, instalacije pri gradnjah, opravljanje zaključnih gradbenih del ter dajanje gradbenih strojev z upravljavci v najem. Proizvodnjo opravljajo pravne osebe in fizične osebe (samostojni podjetniki), kot proizvodnja pa se šteje tudi lastna gradnja stanovanjskih objektov gospodinjstev (samogradnja gospodinjstev).

Izhodiščni vir za izračun proizvodnje za področje gradbeništva za pravne osebe so bili podatki iz letnega poročila o opravljenih gradbenih delih na objektu, ki ga redno izvaja SURS. V raziskovanje so zajete podjetja in enote pravnih oseb, ki delujejo na področju gradbeništva in so nad določenim pragom (majhne enote niso vključene). Iz raziskovanja so na razpolago podatki o vrednosti opravljenih del po vrstah gradbenih del (novogradnja ali povečava, rekonstrukcija oz. prenova, velika popravila, redno vzdrževanje in izboljšava), vrstah objektov (stanovanjske stavbe, nestanovanjske stavbe, objekti prometne infrastrukture, cevovodi, komunikacijski in električni vodi, kompleksni industrijski objekti, drugi objekti nizke gradnje) ter vrstah investorja (investitor fizična oseba, javna uprava, gospodarska javna služba, zavodi in druge nepridobitne organizacije, podjetja in druge organizacije). O opravljenih gradbenih delih poročajo nosilci gradbenih del, tudi za dela, ki so jih opravili njihovi podizvajalci, podizvajalci pa ne poročajo. Dodatni vir za proizvodnjo so bili podatki iz raziskovanja o opravljenih gradbenih delih v tujini, ki ga izvaja SURS četrteletno in za katerega poročajo podjetja, ki izvajajo gradbeno dejavnost v tujini.

Iz podatkov raziskovanja je bila za pravne osebe na ravni individualnih enot dobljena vrednost skupaj opravljenih gradbenih del ter vrednost investicijskih del in del rednega vzdrževanja, ločeno po vrstah investorjev. Vrednost proizvodnje je bila popravljena za zajetje enot, ki niso vključene v raziskovanje, ter dopolnjena in usklajena s podatki iz administrativnih virov in raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov. Skupna proizvodnja v tabeli ponudbe vključuje tudi vrednost podizvajalskih del oz. medsebojnih dobav znotraj dejavnosti gradbeništva, ki v gradbeni statistiki ni vključena. Ta vrednost je hkrati proizvodnja podizvajalcev ter vmesna potrošnja naročnikov teh gradbenih del.

Tabela 11: Proizvodnja gradbeništva (SKD področje F)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost gradbeništva (SKD 45)	813.375	842.325	954.673	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	9,34	8,74	8,90	
Tabela ponudbe proizvodi gradbeništva (CPA 45)	805.164	848.870	961.522	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	9,25	8,81	8,96	
- v dejavnosti gradbeništva, %	94,94	93,13	93,12	
- v drugih dejavnostih, %	5,06	6,87	6,88	

Vir: lastni izračun

Vrednost gradbenih del, ki jih opravijo proizvodne enote gospodinjstev, ni spremljana v statistiki gradbeništva in je bila ocenjena na podlagi administrativnih virov ter *ocene samogradnje gospodinjstev*, ki se letno pripravlja na nacionalnih računih. Vrednost samogradnje gospodinjstev obsega gradnjo stanovanjskih objektov in poslovnih objektov, kjer so investorji fizične osebe. Njena vrednost je ocenjena z modelom, ki temelji na podatkih o izdanih gradbenih in uporabnih dovoljenjih, uporabni površini stavb, povprečnih stroških gradnje ter povprečni dobi trajanja gradnje (GNI Inventories for Slovenia, 2006, 3. poglavje,

str. 58). V dejavnosti gradbeništva je veliko število majhnih enot, ki poslujejo z gospodinjstvi na osnovi gotovinskih plačil, zato je tu večji problem nezajete proizvodnje. Končna vrednost proizvodnje gradbeništva je tako dobljena z usklajevanjem porabne in ponudbene strani proizvodov gradbeništva.

4.1.2.6 Trgovina (SKD področje G)

Proizvodnja trgovine zajema trgovske marže, vrednost opravljenih posredniških storitev pri prodaji ter vrednost vzdrževanja in popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe. Največji del predstavljajo *trgovske marže*, ki so razlika med prodajno in nadomestitveno vrednostjo trgovskega blaga, t.j. blaga, ki je bilo nabavljeno za nadaljnjo prodajo. Nadomestitvena vrednost blaga je cena, ki bi jo trgovec moral plačati za nadomestitev prodanega blaga v trenutku, ko je blago prodano. Dobički ali izgube od lastnine, ki nastanejo zaradi sprememb nabavnih cen od časa nabave do časa prodaje blaga, tako po dogovoru niso vključeni v vrednost marž, vendar pa v praksi viri podatkov ne omogočajo vedno njihove izločitve (ESA 1995, 1996, str. 45).

Vrednost proizvodnje trgovcev na debelo in drobno se meri s trgovskimi maržami, ker pri trgovski dejavnosti ne gre za bistveno spreminjanje lastnosti kupljenega trgovskega blaga in se zato le-to ne šteje kot input v njihovo proizvodno dejavnost. Trgovske marže na določeno blago so lahko negativne, če je prišlo do znižanj prodajnih cen blaga pod njihovo nabavno oz. nadomestitveno vrednost oz. če blago nikoli ni bilo prodano. Trgovske marže lahko vključujejo tudi stroške prevoza, če so ti vključeni v prodajni ceni blaga. Če pa so prevozni stroški fakturirani ločeno, se jih obravnava ločeno kot vrednost proizvodnje prevoznih storitev. Trgovske marže se glede na vrsto trgovine delijo na *trgovske marže na debelo* in *trgovske marže na drobno*.

Osnovni vir za izračun vrednosti trgovskih marž in proizvodnje drugih storitev trgovine v tabeli ponudbe so bili *podatki iz poslovnih izkazov pravnih oseb in napovedi za odmero davka iz dohodka za fizične osebe*. Viri za pravne osebe omogočajo izračun trgovskih marž za vse dejavnosti na podlagi podatkov o prodajnih in nabavnih vrednostih trgovskega blaga. Viri za fizične osebe pa ne ločujejo prihodkov od prodaje trgovskega blaga in nabavne vrednosti od skupne vrednosti prihodkov in stroškov materiala, zato je bilo potrebno te vrednosti oceniti na podlagi razmerij za pravne osebe. Podatki o nabavnih vrednostih prodanega trgovskega blaga iz osnovnih virov so bili popravljeni v skladu s popravki, ki se izdelujejo v nacionalnih računih za prehod iz administrativnih virov na definicije nacionalnih računov. Popravki so potrebni zaradi izločitve dobičkov ali izgub iz lastnine.

V postopku izračuna marž je bila na ravni podjetij opravljena tudi analiza v primerih negativnih marž in odpravljene zaznane logične napake pri računovodskem knjiženju zaradi nepravilne alokacije prihodkov iz trgovinske in drugih dejavnosti. S tem je bila vrednost trgovskih marž povečana glede na izhodiščne podatke.

Drugi vir za izračun trgovskih marž so bili podatki iz *raziskovanja o trgovini na drobno in debelo*, ki ga izvaja SURS četrteletno. Iz tega raziskovanja so bili uporabljeni podatki o prihodkih trgovinskih podjetijih po njihovi glavni trgovinski dejavnosti (na ravni 4 – mestne SKD dejavnosti), po vrsti trgovine (na debelo, na drobno) in po prodaji po blagovnih skupinah (30 blagovnih skupin za trgovino na debelo in 39 blagovnih skupin za trgovino na drobno).

Na podlagi kombinacije podatkov iz obeh virov so bile ocenjene skupne vrednosti trgovskih marž v vseh dejavnostih gospodarstva (trgovini in ostalih dejavnostih), vrednosti trgovskih marž iz trgovine na debelo in trgovine na drobno po posameznih vrstah proizvodov ter vrednosti ostalih dejavnosti trgovine. Dodatni izračun trgovskih marž je bil narejen s porabne strani v postopku izdelave tabele marž. Končne skupne vrednosti trgovskih marž in trgovskih marž po proizvodih v tabeli ponudbe so bile rezultat končne uskladitve med obema izračunoma.

Tabela 12: Proizvodnja trgovine (SKD področje G)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost trgovine (SKD 50-52)	806.352	916.402	1.039.202	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	9,26	9,51	9,69	
Tabela ponudbe storitve trgovine (CPA 50-52)	895.075	986.085	1.113.545	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	10,28	10,24	10,38	
- v dejavnosti trgovine, %	82,28	83,55	83,83	
- v drugih dejavnostih, %	17,72	16,45	16,17	
- trgovske marže, %	86,29	87,36	87,62	
- druga proizvodnja trgovine, %	13,71	12,64	12,38	

Vir: lastni izračun

4.1.2.7 Gostinstvo (SKD področje H)

Proizvodnja gostinstva vključuje vrednost nastanitvenih storitev in storitev strežbe hrane in pijač. Za izračun vrednosti proizvodnje za to področje so bili v prvi fazi uporabljeni podatki iz *poročila o poslovanju podjetij v gostinski dejavnosti*, ki ga mesečno izvaja SURS. V raziskovanje je vključen vzorec podjetij in samostojnih podjetnikov iz gostinskih dejavnosti, ki poročajo o skupnem doseženem prihodku, ter gostinske enote iz drugih dejavnosti, ki poročajo o prihodku iz gostinske dejavnosti. Za izračun končne proizvodnje gostinskih storitev so bili ti podatki dopolnjeni s podatki iz administrativnih virov in raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov.

Tabela 13: Proizvodnja gostinstva (SKD področje H)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost gostinstva (SKD 55)	179.678	205.455	224.588	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	2,06	2,13	2,09	
Tabela ponudbe storitve gostinstva (CPA 55)	207.896	241.015	265.316	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	2,39	2,50	2,47	
- v dejavnosti gostinstva, %	81,75	80,61	79,83	
- v drugih dejavnostih, %	18,25	19,39	20,17	

Vir: lastni izračun

4.1.2.8 Promet, skladiščenje in zveze (SKD področje I)

Proizvodnja prometa, skladiščenja in zvez zajema storitve železniškega, cestnega in drugega kopenskega prevoza, pomorskega in zračnega prevoza, storitve prekladanja, skladiščenja in drugih pomožnih prometnih storitev, storitve turističnih in prometnih agencij ter storitve pošte in elektronskih komunikacij.

Izhodiščni podatki za proizvodnjo storitev prometa so bili črpani iz *statistike prometa in telekomunikacij* SURS-a, kjer se spremljajo fizični in vrednostni podatki o opravljenih prometnih storitvah z več raziskavami, ki pokrivajo posamezne vrste prometa. Raziskave spremljajo v glavnem pravne osebe. Za zagotovitev polnega zajetja za pravne osebe in za izračun proizvodnje za fizične osebe so bili uporabljeni podatki iz administrativnih virov. Za izračun proizvodnje prometa kot stranske dejavnosti so bili uporabljeni podatki iz raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov.

Vzopredno z izračunom proizvodnje prometnih storitev so bile ocenjene tudi potencialne *transportne marže*. Transportne marže so še druga oblika marž, ki se prikazujejo v sistemu input-output tabel in se obravnavajo podobno kot trgovske marže. So vrednost prevoznih stroškov, ki jih kupec plača posebej in so vključeni v kupčevu ceno proizvodov, ne pa tudi v osnovno ceno proizvajalca ali v trgovske marže trgovca na debelo ali drobno (ESA 1995, 1996, str. 218)¹⁶. Potencialne transportne marže so bile ocenjene na podlagi podatkov o opravljenih prevoznih storitvah, ločeno za blago in potnike po posameznih vrstah prevozov. Končne transportne marže so nižje, saj zajemajo le del teh storitev, ki je bil kupcem zaračunan posebej in ni vključen v osnovne cene ali v trgovske marže. Njihovo vrednost smo določili na podlagi izločitve prevozov, vključenih v trgovini, ter določitve deleža, ki je že vključen v osnovne cene proizvajalcev. Potrebno je bilo izdelati tudi izračun transportnih marž po skupinah proizvodov. Narejen je bil na podlagi fizičnih indikatorjev iz statistike prometa o opravljenih prevozih po skupinah blaga za posamezne vrste transporta.

¹⁶ SNA 1968 pa je kot transportne marže obravnaval celotne stroške transportnih storitev blaga.

Tabela 14: Proizvodnja prometa, skladiščenja in zvez (SKD področje I)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost prometa, skladiščenja in zvez (SKD 60-64)	648.155	712.503	781.826	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	7,44	7,40	7,29	
Tabela ponudbe storitve prometa, skladiščenja in zvez (CPA 60-64)	619.349	680.594	745.703	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	7,11	7,06	6,95	
- v dejavnosti prometa, skl.in zvez, %	97,67	96,74	96,78	
- v drugih dejavnostih, %	2,33	3,26	3,22	

Vir: lastni izračun

4.1.2.9 Proizvodnja finančnih in poslovnih storitev (SKD dejavnosti J, K)

To področje obsega proizvodnjo storitev finančnega posredništva ter široko področje poslovnih storitev, ki zajemajo poslovanje z nepremičninami, dajanje strojev in opreme v najem, računalniške in sorodne storitve, raziskovanje in razvoj ter druge poslovne storitve.

Proizvodnja teh storitev ni pokrita s standardnimi statističnimi raziskovanji, z izjemo področja raziskav in razvoja. Zato je bila za ta področja proizvodnja izračunana predvsem iz administrativnih virov, za izračun stranskih dejavnosti pa dopolnjena s podatki iz raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov. Del teh storitev so netržne storitve. Med temi zajemajo precejšen delež *pripisane stanovanjske storitve gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih*, ki predstavljajo proizvodnjo za lastno končno porabo. Proizvodnja stanovanjskih storitev zajema namreč najemnine za najeta stanovanja ter tudi pripisane najemnine za stanovanja, v katerih živijo lastniki. Zaradi velikega lastniškega deleža stanovanj v Sloveniji (okrog 90 %) zajema proizvodnja slednjih velik del. V skladu z ESA 1995 se mora proizvodnja teh storitev vrednotiti po cenah najemniških storitev za podobna stanovanja, ki veljajo na trgu. Vendar, ker je v Sloveniji le majhen delež najemnih stanovanj, ni na razpolago dovolj podatkov o referenčnih cenah, zato se v okviru nacionalnih računov ocenjujejo na podlagi stroškovne metode (GNI Inventories, 3. pogl., str. 74; Škrlec, 2002).

Proizvodnja finančnega posredništva (SKD oddelek 65) zajema dve vrsti storitev. Del storitev finančni posredniki zaračunavajo svojim strankam neposredno (na osnovi provizij), del storitev pa zaračunavajo posredno, z obračunavanjem nižje obrestne mere varčevalcem in višje obrestne mere posojiljemalcem. Vrednost proizvodnje prvih se meri z vrednostjo zaračunanih provizij, vrednost proizvodnje drugih pa se mora ocenjevati posredno in so poimenovane *posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP)*¹⁷. Proizvodnja PMSFP se redno ocenjuje v okviru slovenskih nacionalnih računov. Z letom 2005 je prišlo do sprememb pri načinu merjenja teh storitev in njihovega razporejanja med prejemnike oz. uporabnike teh storitev. Do leta 2005 so se PMSFP obravnavale globalno, kar pomeni, da se niso razporejale

¹⁷ Ang. FISIM (financial intermediation services indirectly measured)

med sektorje in dejavnosti uporabnike teh storitev. Proizvodnja PMSFP se je po dogovoru merila kot razlika med dohodki od lastnine, ki so jih prejele enote, in njihovimi plačili obresti, kjer pa niso bili vključeni dohodki od investiranja lastnih sredstev, ker ne izhajajo iz finančnega posredovanja (ESA 1995, 1996, str. 46). Z letom 2005 morajo članice EU v skladu z evropsko zakonodajo razporejati PMSFP med sektorje in dejavnosti, ki so uporabniki teh storitev. Proizvodnja PMSFP se računa za kredite in vloge, ki jih finančni posredniki odobrijo uporabnim sektorjem. Vrednoti se na osnovi razlike med dejanskimi plačanimi in prejetimi obrestnimi merami ter referenčno obrestno mero (ESA 1995, 1996, str. 257-258). Te razlike predstavljajo maržo finančnih posrednikov. Skladno z SNA predstavlja referenčna mera čisto ceno za izposojena sredstva. Alokacija PMSFP po sektorjih in dejavnostih je obravnavana v poglavju 4.1.3.4.

Tabela 15: Proizvodnja finančnih in poslovnih storitev (SKD dejavnosti J, K)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost finančnega posredništva (SKD J)	276.173	278.044	350.293	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	3,17	2,89	3,27	
Tabela ponudbe storitve finančnega posredništva (CPA J)	284.957	286.975	361.596	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	3,27	2,98	3,37	
- v dejavnosti finančnega posredništva, %	95,74	95,22	95,69	
- v drugih dejavnostih, %	4,26	4,78	4,31	
Tabela ponudbe dejavnost poslovnih storitev (SKD K)	910.449	1.023.489	1.207.672	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	10,46	10,62	11,26	
Tabela ponudbe poslovne storitve (CPA K)	941.958	1.074.465	1.246.821	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	10,82	11,15	11,62	
- v dejavnosti poslovnih storitev, %	91,07	88,60	89,52	
- v drugih dejavnostih, %	8,93	11,40	10,48	

Vir: lastni izračun

Proizvodnja zavarovalnih storitev (CPA proizvodi 66) se meri kot razlika med prejetimi premijami in premijskimi dodatki zavarovalnic ter zapadlimi odškodninami in spremembami rezervacij zavarovalnic (ESA 1995, 1996, str. 46). Tudi proizvodnja zavarovalnih storitev se redno ocenjuje v okviru slovenskih nacionalnih računov na podlagi podatkov iz poslovnih izidov zavarovalnic ter statistične raziskave o zavarovalnicah SURS-a.

4.1.2.10 Proizvodnja drugih storitev (SKD dejavnosti L, M, N, O, P)

Proizvodnja drugih storitev zajema dejavnostih javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja (SKD dejavnost L), izobraževanja (SKD M), zdravstva in socialnega varstva (SKD N) ter drugih javnih, skupnih in osebnih storitev (SKD O).

Tudi proizvodnja teh storitev ni pokrita s standardnimi statističnimi raziskovanji, proizvodnja je bila izračunana predvsem iz administrativnih virov, za izračun stranskih dejavnosti pa dopolnjena s podatki iz raziskovanja o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov. Velik del teh storitev so netržne storitve, proizvodnja katerih se izračunava v okviru nacionalnih računov po stroškovni metodi.

Tabela 16: Proizvodnja drugih storitev (SKD dejavnosti L, M, N, O, P)

	leto	2000	2001	2002
<i>Proizvodnja, mio sit:</i>				
Tabela ponudbe dejavnost drugih storitev (SKD L, M, N, O, P)	1.251.698	1.384.344	1.518.741	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	14,35	14,34	14,16	
Tabela ponudbe druge storitve (CPA L, M, N, O, P)	1.197.833	1.355.748	1.492.035	
Delež v skupni vrednosti proizvodnje, %	13,74	14,04	13,91	
- v dejavnosti drugih storitev, %	98,36	98,11	97,98	
- v drugih dejavnostih, %	1,64	1,89	2,02	

Vir: lastni izračun

4.1.2.11 Uvoz

Uvoz zajema transakcije (nakupi, menjave, darila) s katerimi nerezidenti zagotavljajo blago in storitve rezidentom (ESA 1995, 1996, str. 57). Uvoz se v tabeli ponudbe prikazuje po posameznih vrstah blaga in storitev ter lahko tudi dodatno razdeljeno po geografskem kriteriju (uvoz iz EU, uvoz iz ostalih držav). Uvoz se v skladu z ESA 1995 spremišča v bruto smislu in je torej v uvoz zajeta tudi vrednost surovin in materialov, ki se začasno uvažajo ali so bile predhodno izvožene z namenom večjega oplemenitenja, v uvoz pa niso vključene transakcije surovin in materialov zaradi manjšega oplemenitenja in popravil, temveč le vrednost storitve oplemenitenja in popravil.

Podatki za uvoz blaga so bili pridobljeni iz *statistike zunanje trgovine* SURS-a. Vir podatkov za statistiko zunanje trgovine so podatki iz carinskih deklaracij, ki jih posreduje Carinska uprava RS, SURS pa podatke dopolni z dodatnimi podatki in klasifikacijami, ki so potrebni za statistično raziskovanje. Podatki o blagovni menjavi se spremiščajo po razširjeni definiciji specialne trgovine, ki obsega poleg rednih uvoznih in izvoznih transakcij tudi aktivne in pasivne posle oplemenitenja kot tudi posle oplemenitenja, ki se izvajajo v prostih carinskih conah (Statistični letopis 2002, str. 385). Podatki o uvozu blaga so bili za tabelo ponudbe pridobljeni na podrobni ravni Kombinirane nomenklature (KN)¹⁸, da je bila omogočena pretvorba v klasifikacijo CPA.

Podatki za uvoz storitev so bili pridobljeni iz podrobnih podatkov *Plaćilne bilance Banke Slovenije* po posameznih podrobnih vrstah storitev, ki je omogočala pretvorbo na klasifikacijo

¹⁸ Klasifikacija, ki se uporablja za spremeljanje zunanjetrgovinskih tokov blaga in blagovne menjave v EU (ang. CN - Combined nomenclature)

CPA. Podatki o uvozu storitev iz plačilne bilance temeljijo pretežno na podatkih ITRS, t.j. sistemu poročanja o transakcijah preko bančnih računov med rezidenti in nerezidenti.

Iz podatkov plačilne bilance BS so bili pridobljeni tudi podatki o statistično nezajetem uvozu blaga, ki ni v carinskih deklaracijah in ni zajet v statistiki zunanje trgovine. Ta uvoz predstavlja okrog 1,5-2% celotnega uvoza. Glavni vir za te podatke so podatki ITRS in poročila brezcarinskih prodajaln ter carinskih skladišč.

Vrednosti uvoza po proizvodih se v zunanjetrgovinski statistiki in v tabeli ponudbe prikazujejo v vrednosti c.i.f., ki ustrezajo vrednotenju v osnovnih cenah. Vrednost c.i.f. je vrednost blaga na meji države uvoznice, pred plačilom carinskih in drugih dajatev ter trgovskih in transportnih marž v državi uvoza. Skupna vrednost uvoza pa se v nacionalnih računih prikazuje v vrednostih f.o.b., ki vključuje vrednost blaga in vrednost manipulativnih storitev le do meje države izvoznice. Tako je pravilen prikaz uvoznih in izvoznih tokov na mednarodni ravni. Zato je v tabeli ponudbe potrebna c.i.f./f.o.b prilagoditev uvoza, ki se nanaša na izključitev transportnih in zavarovalnih storitev od meje države izvoznice do meje države uvoznice. V skladu s priporočili SNA 93 se jo izvede z vstavitvijo dodatne vrstice in stolpca v tabeli ponudbe (Handbook on IOT compilation, 1999, str. 29-32).

C.i.f./f.o.b. prilagoditev v tabeli ponudbe je bila narejena na podlagi podatkov BS. V BS prilagoditev ocenjujejo s koeficientom, dobljenim iz vzorca carinskih deklaracij. Koeficient izračunavajo kot ponderirano povprečje koeficientov razlike med c.if. in f.o.b. vrednostmi uvoza, izračunanimi ločeno po vrstah proizvodov, vrstah prevozov in po državah.

Del uvoza so tudi *neposredni nakupi domačega prebivalstva v tujini*, ki se dodajajo v skupnem znesku (ne razdeljeno po proizvodih) v tabeli ponudbe. Ti obsegajo nakupe blaga in storitev našega prebivalstva na potovanjih v tujini. Podatki so bili pridobljeni iz podatkov o zasebnih potovanjih v plačilni bilanci BS. Poslovna potovanja domačega prebivalstva pa niso del končne potrošnje, ampak so vključena v vmesno potrošnjo.

Tabela 17: Uvoz, c.i.f.

	leto	2000	2001	2002
Uvoz brez neposr. nakupov preb. v tujini, mio sit	2.535.727	2.768.577	2.977.564	
Delež v skupni vrednosti domače ponudbe v o.c. ¹⁹ , %	22,73	22,49	21,88	
Uvoz blaga (CPA A-E), mio sit	2.299.275	2.507.947	2.662.615	
Delež v skupni vrednosti uvoza., %	90,68	90,59	89,41	
Uvoz blaga iz EU, delež od uvoza blaga, %	-	73,48	74,23	
Uvoz blaga iz dr. držav, delež od uvoza blaga, %	-	26,52	25,77	
Uvoz storitev (CPA F-O), mio sit	236.452	260.630	315.349	
Delež v skupni vrednosti uvoza., %	9,32	9,41	10,59	
Uvoz storitev iz EU, delež od uvoza storitev, %	-	57,63	56,55	
Uvoz storitev iz dr.držav, delež od uvoza stor., %	-	42,37	43,45	

Vir: lastni izračun

¹⁹ o.c.: osnovne cene

4.1.2.12 Prehod iz osnovnih cen na kupčeve cene

Tokovi v tabeli ponudbe se prikazujejo v osnovnih cenah. Da se preide na končno vrednotenje tokov v kupčevih cenah, je potrebno dodati po proizvodih vrednosti trgovskih in transportnih marž ter neto davkov na proizvode.

Vrednosti trgovskih in transportnih marž, ki se nanašajo na posamezne vrste proizvodov, so rezultat najprej ocenjevanja njihove proizvodnje v okviru tabele ponudbe, nato pa izdelave tabele marž, ki je obravnavana v poglavju 4.1.6. V stolpcu marž v tabeli ponudbe so marže dodane pri posameznih skupinah blaga, na katere se nanašajo, in njihov skupni znesek odštet pri proizvodih trgovine. Tako je skupna vrednost proizvodov trgovine nespremenjena.

Vrednosti neto davkov na proizvode, ki se nanašajo na posamezne vrste proizvodov, so rezultat izdelave tabele davkov in so opisani v poglavju 4.1.5.

Tabela 18: Marže in davki na proizvode

	leto	2000	2001	2002
Trgovske in transportne marže, mio sit	811.495	906.428	1.024.542	
Delež v skupni vrednosti domače ponudbe v k.c. ²⁰ , %	6,92	7,01	7,15	
Delež v vrednosti ponudbe blaga v k.c. ²¹ , %	11,47	11,61	12,09	
Neto davki na proizvode, mio sit	569.434	624.671	714.737	
Delež v skupni vrednosti domače ponudbe v k.c., %	4,86	4,83	4,99	

Vir: lastni izračun

4.1.2.13 Usklajevanje tabele ponudbe

Za izdelavo tabele ponudbe so bili najprej vsi podatki zbrani na najpodrobnejši ravni, kot so dosegljivi v virih, pretežno vsi na individualni ravni enot, da se jih je lahko razporedilo po klasifikaciji dejavnosti in sektorjev, ki se uporablja za nacionalne račune ter za kasnejše ugotavljanje morebitnih napak in nekonsistentnosti med podatki iz različnih virov. V nadalnjem postopku so se zbrani podatki agregirali na 6-m ravni klasifikacije CPA, iz te baze podatkov se je pripravilo bazo podatkov razpoložljivega proizvoda, ki se je uporabljala za različne potrebe pri samem sestavljanju tabel in ostale. Tabela ponudbe se je nato izdelovala na 3-m nivoju klasifikacije SKD in CPA, kar obsega 220 dejavnosti in proizvodov. Ločeno so se sestavljele posamezne delne tabele ponudbe po posameznih proizvodnih področjih oz. virih in nato po posameznih vrstah enot oz. institucionalnih sektorjev. Vsaka delna tabela ponudbe je bila najprej usklajena in nato združena v skupno tabelo ponudbe. Končne tabele ponudbe, usklajene s tabelami porabe, so bile narejene na ravni 60 skupin klasifikacije SKD in CPA ter na publikacijski ravni 30 skupin dejavnosti in proizvodov. Klasifikacijska raven izdelanih tabel je prikazana v prilogi.

²⁰ k.c.: kupčeve cene

²¹ Kot blago upoštevani proizvodi CPA 01-37.

Tabele ponudbe za leta 2000 – 2002 so v skrčeni obliki prikazane v naslednji tabeli. V letih 2004 in 2005 je potekalo v okviru slovenskih nacionalnih računov več revizij zaradi nadaljnje prilagoditve izračunov BDP zahtevam ESA 1995. Tabele ponudbe in porabe za leti 2000 in 2001, ki so bile že prej izdelane, ne vključujejo teh sprememb. Ena od sprememb je drugačna obravnava posredno merjenih storitev finančnih posrednikov (PMSFP). Z letom 2005 se namreč PMSFP v nacionalnih računih držav članic EU ne obravnavajo več globalno, ampak so te storitve razporejene po institucionalnih sektorjih in dejavnostih. Tabele ponudbe in porabe za leto 2002 že vključujejo spremenjeno obravnavo. Več o obravnavi PMSFP je napisano v poglavju 4.1.3.6.

Tabela 19: Tabele ponudbe 2000-2002

Tabela ponudbe v osnovnih cenah, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Skupaj	Uvoz c.i.f.	C.i.f./f.o.b. pril.	Skupaj ponudba v osn. cenah	Trgovske in transp. marže	Netro davki na proizvode	Skupaj ponudba v kupč. cenah
A+B	218.509	3.950	12.526	234.985	63.016	0	298.001	54.968	7.916	360.885
C+D+E+F	42.388	4.221.121	66.519	4.330.028	2.247.619	0	6.577.647	756.527	468.637	7.802.811
G do P	11.793	141.813	3.988.456	4.142.063	225.091	-85.250	4.281.904	-811.495	92.881	3.563.289
Skupaj proizvodnja	272.690	4.366.885	4.067.501	8.707.075	2.535.727	-85.250	11.157.552	0	569.434	11.726.986
Cif / fob prilagoditev	0	0	0	0	-85.250	85.250	0	0	0	0
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	87.637	0	87.637	0	0	87.637
Skupaj	272.690	4.366.885	4.067.501	8.707.075	2.538.114	0	11.245.189	0	569.434	11.814.623

Tabela ponudbe v osnovnih cenah, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Skupaj	Uvoz c.i.f.	C.i.f./f.o.b. pril.	Skupaj ponudba v osn. cenah	Trgovske in transp. marže	Neto davki na proizvode	Skupaj ponudba v kupč. cenah
A+B	221.557	4.233	12.198	237.988	67.080	0	305.067	60.751	5.167	370.986
C+D+E+F	43.888	4.676.553	55.748	4.776.190	2.452.197	0	7.228.387	845.677	513.428	8.587.492
G do P	11.623	160.969	4.447.456	4.620.048	249.300	-93.175	4.776.173	-906.428	106.076	3.975.820
Skupaj proizvodnja	277.068	4.841.754	4.515.403	9.634.225	2.768.577	-93.175	12.309.627	0	624.671	12.934.298
Cif / fob prilagoditev	0	0	0	0	-93.175	93.175	0	0	0	0
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	101.102	0	101.102	0	0	101.102
Skupaj	277.068	4.841.754	4.515.403	9.634.225	2.776.503	0	12.410.728	0	624.671	13.035.399

Tabela 19: Tabele ponudbe 2000-2002 (nadaljevanje)

Tabela ponudbe v osnovnih cenah, Slovenija, 2002, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Skupaj	Uvoz c.i.f.	C.i.f./ f.o.b. pril.	Skupaj ponudba v osn. cenah	Trgovske in transp. marže	Neto davki na proizvode	Skupaj ponudba v kupč. cenah
A+B	254.506	4.665	15.614	274.785	65.296	0	340.081	62.980	5.494	408.555
C+D+E+F	46.857	5.111.586	70.136	5.228.579	2.610.605	0	7.839.184	961.562	570.952	9.371.698
G do P	10.467	177.977	5.036.572	5.225.016	301.663	-99.042	5.427.637	-1.024.542	138.291	4.541.386
Skupaj proizvodnja	311.830	5.294.228	5.122.322	10.728.380	2.977.564	-99.042	13.606.902	0	714.737	14.321.639
Cif / fob prilagoditev	0	0	0	0	-99.042	99.042	0	0	0	0
Nakupi rezi- dent.v tujini	0	0	0	0	107.649	0	107.649	0	0	107.649
Skupaj	311.830	5.294.228	5.122.322	10.728.380	2.986.171	0	13.714.551	0	714.737	14.429.288

Vir: lastni izračun

4.1.3 Izračunavanje tokov na strani porabe

Kot je opisano v poglavju 3.2.2, tabela porabe prikazuje celotno porabo proizvodov in storitev v gospodarstvu ter dodano vrednost in njene sestavne dele v določenem letu. Ima dva cilja: prikazati strukturo inputov za posamezne proizvodne dejavnosti (v stolpcih) ter kje se porabljajo posamezne skupine proizvodov in storitev (v vrsticah).

Tabela porabe ima tri pomembne sestavne dele:

- kvadrant vmesne potrošnje,
- kvadrant končnih porab (sestavlja ga: končna potrošnja, bruto investicije, izvoz)
- kvadrant elementov dodane vrednosti.

4.1.3.1 Vmesna potrošnja

Vmesna potrošnja v nacionalnih računih zajema vrednost blaga in storitev, ki se kot inputi potrošijo v proizvodnjem procesu. Blago in storitve se v proizvodnjem procesu bodisi preoblikujejo bodisi porabijo. Vmesna potrošnja ne zajema osnovnih sredstev, katerih potrošnja se prikaže kot potrošnja stalnega kapitala (ESA 1995, 1996, str. 48).

Vmesna potrošnja zajema tudi nekatero blago in storitve, ki se dlje časa uporabljajo v proizvodnjem procesu, vendar se ne štejejo kot osnovno sredstvo oz. kot bruto investicije

(drobno orodje in naprave²², redno vzdrževanje in popravila osnovnih sredstev, vojaško orožje in oprema, storitve raziskovanja in razvoja, ipd.). Vmesna potrošnja zajema tudi stroške najema osnovnih sredstev ter tudi izdatke, ki so v korist delodajalcem in njihovim zaposlenim in so potrebni v proizvodnjem procesu (izdatki za delovne obleke, povračila za stroške potovanj, zagotavljanje udobja na delovnem mestu, ipd.).

Vmesna potrošnja pa ne zajema izdatkov delodajalcev, ki se obravnavajo kot *plače v naravi*. Ti zajemajo blago, storitve in druge prejemke, ki jih delodajalci brezplačno zagotavljajo svojim zaposlenim, vendar pa niso nujni za proizvodni proces.²³ Ti izdatki predstavljajo dodaten dohodek zaposlenih in se zato vstevajo med sredstva za zaposlene. Vmesna potrošnja tudi ne zajema plačil za državna dovoljenja in pristojbine, ki se obravnavajo kot *davki na proizvodnjo*.

Blago in storitve, ki so proizvedeni in potrošeni znotraj istega obračunskega obdobja v okviru iste proizvodne enote, tudi niso del vmesne potrošnje. Ti proizvodi tudi niso prikazani kot proizvodnja te enote.

Proizvodi, porabljeni za vmesno potrošnjo, morajo biti po določilih ESA 1995 zajeti in vrednoteni v trenutku vstopa v proizvodni proces. Vrednotijo se v *kupčevih cenah*, ki v tem času veljajo za podobno blago in storitve.

Od proizvodnih enot imamo lahko na razpolago za izračun vmesne potrošnje podatke o nabavah blaga in storitev za inpute in o spremembah zalog tega blaga ali pa direktno o stroških za porabljeno blago in storitve. V obeh primerih je potrebno pri izračunavanju vmesne potrošnje upoštevati načela pravilnega vrednotenja sprememb zalog surovin in materialov. Več o vrednotenju zalog je opisano v poglavju o spremembah zalog.

4.1.3.1.1 Izračun skupnih agregatov vmesne potrošnje po dejavnostih

Izhodiščni vir za izračun skupnih agregatov vmesne potrošnje so bili administrativni viri, ki so navedeni v poglavju 4.1.2.1. Iz teh virov je bila izračunana vmesna potrošnja na podlagi podatkov o stroških materiala, stroških storitev ter drugih stroškov. Iz teh virov so na razpolago podatki v kupčevih cenah.

Za izračun končnih vrednosti vmesne potrošnje je v nacionalnih računih potrebno izdelovati popravke teh podatkov zaradi prehoda na definicije nacionalnih računov in za popravke zajetja enot v virih (GNI Inventories for Slovenia, pogl. 3, str. 24-41, 43-46; poglavje 7):

²² V skladu z ESA 1995 se kot osnovno sredstvo ne štejejo, če njihova vrednost za kos ali za celotni znesek nakupa (če so kupljeni v velikih količinah), ne presega 500 EUR.

²³ Značilni primeri so: hrana in pičača, uporaba vozil za zasebne namene, blago in storitve, ki so proizvedeni v delodajalčevem proizvodnjem procesu, omogočanje športnih, rekreacijskih in počitniških ugodnosti, ipd.

- popravke vmesne potrošnje v dejavnostih, kjer nekateri stroški niso oz. niso bili pravilno vključeni v izkazih uspeha in so podatki pridobljeni iz drugih virov;
- popravke vrednotenja stroškov materialov zaradi popravkov vrednotenja zalog surovin in materialov in s tem izključevanja učinkov dobičkov ali izgub iz lastnine;
- popravke zaradi dodajanja porabe PMSFP v vmesno potrošnjo;
- popravke zaradi pravilne obravnave stroškov zavarovalnih storitev (upoštevanje v vmesni potrošnji le stroške zavarovalne storitve, ne pa celotnih plačil bruto zavarovalnih premij);
- popravki zaradi izločitve drugih davkov na proizvodnjo iz stroškov;
- popravki zajetja za proizvodne enote, ki se jim ni potrebno registrirati;
- popravki zajetja za proizvodne enote, ki niso zajete v administrativnih virih;
- popravki vmesne potrošnje zaradi izločitve plač v naravi;
- popravki vmesne potrošnje zaradi izločitve previsokega prikazovanja stroškov v majhnih podjetjih;
- popravki zaradi prehoda nekaterih stroškov v posameznih dejavnostih iz vmesne potrošnje v bruto investicije in obratno.

Vsi ti popravki so bili upoštevani tudi pri izračunu agregatov vmesne potrošnje za tabelo porabe.

4.1.3.1.2 Izdelava matrike vmesne potrošnje

Za izračun vmesne potrošnje po dejavnostih in skupinah proizvodov je bilo glavni podatkovni vir Poročilo o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov, ki je bilo izpeljano za potrebe izdelave tabel in je opisano v poglavju 4.1.1.2. Podatki iz raziskovanja so bili dopolnjeni za zajetje na podlagi izračunov iz administrativnih virov. Posamezne kategorije stroškov, dobljene iz raziskovanja, so bile zaradi prehoda iz administrativnih virov na definicije nacionalnih računov popravljene skladno s popravki, ki si bili narejeni za izračun agregatov na ravni dejavnosti.

Raziskovanje je bilo izpeljano za leto 2000 in se bo zaradi obsežnosti in zahtevnosti ter predpostavke o relativni stabilnosti strukture porab izpeljevalo le na vsakih pet let. Za ostala leta je potrebno rezultate osveževati z agregatnimi razpoložljivimi podatki iz administrativnih in drugih virov. Pri tem je potrebno upoštevati gibanja cen, ki so med leti različna po posameznih skupinah proizvodov in storitev in izvajati osveževanje v t.i. stalnih cenah. Pri merjenju v stalnih cenah se ohranjajo enake tehnične strukture. Pri osveževanju se najprej upošteva spremembe cen nato pa razpoložljive agregatne podatke v tekočih cenah. Tako je bilo izvedeno za tabeli porabe za leti 2001 in 2002.

Tabela 20: Vmesna potrošnja v kupčevih cenah

	leto	2000	2001	2002
Vmesna potrošnja, mio sit		5.054.804	5.493.350	6.085.580
Delež v skupni vrednosti domače porabe, %		43,10	42,47	42,49
Vmesna potrošnja proizvodov in proizv. storitev (CPA A-E), mio sit		3.215.842	3.520.805	3.816.862
Delež v skupni vrednosti vmesne potrošnje, %		63,62	64,09	62,72
Vmesna potrošnja storitev (CPA F-O), mio sit		1.838.962	1.972.545	2.268.718
Delež v skupni vrednosti vmesne potrošnje, %		36,38	35,91	37,28

Vir: lastni izračun

Dodatni viri za strukturo vmesne potrošnje so bili podatki iz statistike javnih financ oz. zaključnega računa proračuna za neposredne proračunske uporabnike, iz poslovnih izidov bank in zavarovalnic, iz ekonomskih računov za kmetijstvo, energetskih bilanc ter iz posameznih statističnih raziskovanj SURS, ki še spremljajo porabe določenih surovin in materialov.

4.1.3.2 Končna potrošnja

V ESA 1995 se uporabljata dva koncepta končne potrošnje: izdatki za končno potrošnjo in dejanska končna potrošnja. *Izdatki za končno potrošnjo* se nanašajo na to, kateri sektor je imel izdatke za potrošeno blago in storitve, *dejanska končna potrošnja* pa na to, kateri sektor je pridobil potrošeno blago in storitve. Razlika med konceptoma je v obravnavi blaga in storitev, ki jih financira država ali NPISG in jih porabijo gospodinjstva²⁴.

V tabeli porabe se spremljajo izdatki za končno potrošnjo, ki se delijo na:

- izdatke za končno potrošnjo gospodinjstev;
- izdatke za končno potrošnjo NPISG;
- izdatke za končno potrošnjo države;

4.1.3.2.1 Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev

Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev obsegajo izdatke gospodinjstev za nakupe potrošnih dobrin in storitev. Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev ne vključujejo nakupov stanovanj in vrednostnih predmetov; ti nakupi se vstevajo v bruto investicije. Izdatki se vrednotijo v kupčevih cenah.

²⁴Gre za t.i. socialne transferje v naravi, ki zajemajo blago in storitve NPISG in države za individualno potrošnjo.

Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev zajemajo tri skupine:

- nakupi blaga in storitev: vsebujejo nakupe novih in starih potrošnih dobrin²⁵;
- blago in storitve, ki so jih proizvedle proizvodne enote gospodinjstev in so bili zadržani in porabljeni za lastno končno potrošnjo;
- plače oz. dohodek v naravi: obsegajo blago in storitve, ki so jih gospodinjstva prejela brezplačno od svojih delodajalcev.

V tabeli porabe se izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev spremljajo najprej po *domačem konceptu*, torej kolikšni so skupni izdatki rezidenčnih in nerezidenčnih gospodinjstev na domačem trgu. Tako je mogoče spremeljanje vseh pretokov posameznih vrst blaga in storitev v okviru tabele ponudbe in porabe na domačem trgu. Na koncu pa se v skupnih zneskih od te potrošnje odštejejo neposredni nakupi nerezidenčnih gospodinjstev pri nas in prištejejo neposredni nakupi domačih gospodinjstev v tujini, tako da se preide na *nacionalni koncept potrošnje*, ki obsega vse nakupe domačih gospodinjstev in pomeni eno od kategorij v ocenjevanju BDP po potrošni metodi.

Neposredni nakupi nerezidenčnih gospodinjstev pri nas so del izvoza in so obravnavani v poglavju o izvozu. Neposredni nakupi domačih gospodinjstev v tujini pa so del našega uvoza in so obravnavani v poglavju o uvozu.

Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev se v nacionalnih računih primarno spremljajo po klasifikaciji COICOP²⁶, ki razdeljuje potrošne dobrane glede na namen njihove uporabe. Potrošne dobrane se po roku trajanja delijo na trajne, poltrajne in netrajne dobrane. V slovenskih nacionalnih računih se letno ocenjujejo na podlagi podatkov iz ankete o potrošnji v gospodinjstvih, trgovinske statistike in drugih dopolnilnih virov iz statističnih raziskovanj in administrativnih virov. Ti izračuni so bili uporabljeni pri izdelavi tabele porabe.

Za izračun potrošnje gospodinjstev po skupinah proizvodov CPA, ki je potrebna v tabeli porabe, je bila izdelana navzkrižna klasifikacija proizvodov med COICOP in CPA na ravni 3-mestne ravni obeh klasifikacij. Za končni izračun potrošnje gospodinjstev v tabeli porabe so bili uporabljeni še podrobni podatki iz ankete o potrošnji v gospodinjstvih, podatki o prodajah blaga po blagovnih skupinah iz raziskovanj v trgovini na drobno, analiza pretokov blaga ter drugi dopolnilni viri iz statističnih raziskav in administrativnih virov. Ti so bili uporabljeni tudi za dodatno kontrolno in usklajevanje podatkov. Končni izračuni potrošnje po posameznih skupinah proizvodov so rezultat uskladitve med tokovi v tabelah ponudbe in porabe.

²⁵ V primerih, ko se staro blago kupuje in prodaja znotraj sektorja gospodinjstev, se kot vrednost nakupa štejejo le transakcijski stroški za to blago. Če pa potekajo nakupi iz drugih institucionalnih sektorjev, se v izdatke za potrošnjo gospodinjstev všteva polna vrednost blaga.

²⁶ COICOP: Classification of individual consumption by purpose.

Tabela 21: Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev v kupčevih cenah, domači koncept

	leto	2000	2001	2002
Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev, mio sit	2.466.795	2.761.340	3.059.154	
Delež v skupni vrednosti domače porabe, %	21,04	21,35	21,36	
Potrošnja blaga v izdatkih za končno potrošnjo gospodinjstev (CPA A-E), mio sit	1.527.632	1.690.562	1.813.239	
Delež v skupni vrednosti izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev, %	61,93	61,22	59,27	
Potrošnja storitev v izdatkih za končno potrošnjo gospodinjstev (CPA F-O), mio sit	939.160	1.070.778	1.245.915	
Delež v skupni vrednosti izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev, %	38,07	38,78	40,73	

Vir: lastni izračun

4.1.3.2.2 Izdatki za končno potrošnjo države in NPISG

Izdatki za končno potrošnjo države in NPISG zajemajo v skladu z ESA 1995 dve kategoriji:

- vrednost vse netržne proizvodnje, ki jo proizvedeta sektorja države in NPISG;
- vrednost izdatkov države in NPISG za nakupe blaga in storitev pri tržnih proizvajalcih, ki jih le-ti direktno dobavljajo gospodinjstvom, država in NPISG pa le plačata za to blago in storitve.

Izdatki za končno potrošnjo države in NPISG zajemajo izdatke za individualno in kolektivno potrošnjo. Izdatki za *individualno potrošnjo* zajemajo blago in storitve, ki jih pridobi posamezno gospodinjstvo. Tipični primeri so izobraževalne, zdravstvene, rekreacijske, kulturne ipd. storitve. Izdatki za *kolektivno potrošnjo* pa zajemajo storitve, ki se zagotavljajo hkrati vsem članom skupnosti ali vsem članom posameznih delov skupnosti. Med te spadajo storitve javne uprave, obrambe, javnega reda in varnosti, ipd. Po dogovoru so vse blago in storitve, ki jih zagotavljajo NPISG, individualna potrošnja. Točna razmejitev med izdatki za individualno in kolektivno potrošnjo države pa je opredeljena v ESA 1995 na podlagi klasifikacije funkcij države (COFOG)²⁷ (ESA 1995, 1996, str. 51).

Izdatki za končno potrošnjo države in NPISG se v okviru slovenskih nacionalnih računov izračunavajo hkrati z izračuni proizvodnje za enote teh dveh sektorjev. Izdatki za končno potrošnjo, ki izhajajo iz proizvodnje države in NPISG, predstavljajo razliko med celotno proizvodnjo in tržnimi prodajami enot teh sektorjev. Dodatno pa se iz podatkov statistike javnih financ in drugih virov izračunava nakupa tržnega blaga in storitev. Ti podatki so bili na podrobni ravni uporabljeni tudi za tabelo porabe, tako da je bila omogočen prikaz izdatkov po posameznih skupinah blaga in storitev.

²⁷ COFOG: Classification of the functions of government

Tabela 22: Izdatki za končno potrošnjo države in NPISG v kupčevih cenah

	leto	2000	2001	2002
Izdatki za končno potrošnjo države, mio sit	842.941	974.689	1.057.488	
Delež v skupni vrednosti domače porabe, %	7,19	7,54	7,38	
Izdatki za končno potrošnjo NPISG, mio sit	52.461	60.259	69.809	
Delež v skupni vrednosti domače porabe, %	0,45	0,47	0,49	

Vir: lastni izračun

4.1.3.3 Bruto investicije

Bruto investicije po ESA 1995 zajemajo tri kategorije:

- bruto investicije v osnovna sredstva;
- spremembe zalog;
- pridobitve manj odtujitve vrednostnih predmetov.

Bruto investicije vključujejo potrošnjo stalnega kapitala. Neto investicije dobimo, če odštejemo potrošnjo stalnega kapitala. Bruto investicije se v tabeli porabe vrednotijo v kupčevih cenah.

4.1.3.3.1 Bruto investicije v osnovna sredstva in vrednostne predmete

Bruto investicije v osnovna sredstva zajemajo pridobitve, zmanjšane za odtujitve osnovnih sredstev v danem obdobju. Osnovna sredstva so opredmetena (zgradbe, stroji, transportna oprema, ipd.) in neopredmetena sredstva (programska oprema, literarni in umetniški izvirniki, ipd.), ki se v procesu proizvodnje uporabljajo dlje kot eno leto. Vključujejo tudi izboljšave neproizvedenih sredstev (zemljišč) in stroške, povezane s prenosi lastništva teh sredstev (ESA 1995, 1996, str. 53). V bruto investicijah se upoštevajo tako pridobitve novih kot tudi rabljenih osnovnih sredstev.

Bruto investicije v osnovna sredstva se zajemajo, ko se lastništvo prenese na enoto, ki jih namerava uporabiti v proizvodnji. Izjemi sta finančni najem in investicije iz lastne proizvodnje. Pri finančnem najemu se prenos lastništva šteje, ko uporabnik sprejme osnovno sredstvo v posest. Investicije iz lastne proizvodnje se prikažejo, ko se sredstvo proizvede. Pridobitve bruto investicij v osnovna sredstva se vrednotijo v kupčevih cenah, ki vključujejo tudi stroške montaže in druge stroške prenosa lastništva; sredstva iz lastne proizvodnje pa v osnovnih cenah za podobna sredstva. Odtujitve pa se vrednotijo v osnovnih cenah, od katerih so odšteti vsi stroški prenosa lastništva, ki jih krije prodajalec.

Vrednostni predmeti so nefinančno blago, ki se prvenstveno ne uporablja v proizvodnji, temveč se poseduje predvsem kot hranilec vrednosti. Zaradi relativne nepomembnosti agregata se v tabeli porabe prikazuje skupaj z bruto investicijami v osnovna sredstva.

Glavni vir za izračun bruto investicij v osnovna sredstva v tabeli porabe so bili podatki iz raziskovanja *Letno poročilo o investicijah v osnovna sredstva*, ki ga letno izvaja SURS. V raziskovanje so vključene vse proizvodne enote pravnih oseb nad določenim pragom ter za nekatera leta tudi vzorčno manjše proizvodne enote pravnih oseb ter gospodinjstev. Iz raziskovanja so bili na razpolago podatki o investicijah po glavnih vrstah osnovnih sredstev.

Za področje stanovanjskih investicij gospodinjstev in gradnje stanovanjskih in drugih objektov v lastni režiji gospodinjstev (samogradnja) so bili uporabljeni podatki, ki se na podlagi modela letno izračunavajo v okviru nacionalnih računov.

Za področje investicij v transportno in drugo opremo je bila za potrebe tabele porabe izvedena analiza pretoka blaga na podrobni ravni. Bila je izvedena s pomočjo podatkov o razpoložljivem proizvodu, ki je bil pripravljen na ravni 6-mestne šifre CPA klasifikacije proizvodov. Na podrobni ravni so bili določeni investicijski proizvodi. Tako so bili izračunani in zajeti tudi podatki za manjše enote, ki niso zajete v raziskovanju o investicijah in za podrobnejše skupine investicijskega blaga.

Tabela 23: Bruto investicije v osnovna sredstva in vrednostne predmete v kupčevih cenah

	leto	2000	2001	2002
Bruto investicije v osnovna sredstva, mio sit		1.084.934	1.165.246	1.217.322
Delež v skupni vrednosti domače porabe, %		9,25	9,01	8,50

Vir: lastni izračun

4.1.3.3.2 Spremembe zalog

Spremembe zalog so enake vrednosti vstopov v zaloge, zmanjšani za vrednost izstopov iz zalog in za vrednost izgub blaga v zalogah²⁸. Zaloge sestavljajo naslednje kategorije:

- spremembe zalog surovin in materialov;
- spremembe zalog končnih proizvodov pri proizvajalcih;
- spremembe zalog nedokončane proizvodnje pri proizvajalcih;
- spremembe zalog trgovskega blaga (blaga za nadaljnjo prodajo).

V skladu z SNA 1993 in ESA 1995 se spremembe zalog vrednotijo v času vstopa v zaloge (za blago, ki vstopa v zaloge) ali v času izstopa iz zalog (za blago, ki izstopa iz zalog). Za zagotovitev konsistentnosti z vrednotenjem proizvodnje, vmesne potrošnje in končnih porab je

²⁸ Izgube blaga v zalogah lahko nastanejo zaradi fizičnega poslabšanja, slučajnih škod ali kraj.

za vrednotenje zalog potrebno uporabiti cene, ki so konsistentne s cenami drugih tokov (npr. dokončani proizvodi, ki vstopajo v zaloge, morajo biti vrednoteni enako, kot če bi bili prodani, torej v tekočih osnovnih cenah, itd.) (ESA 1995, 1996, str. 55-56).

Navadno so za izračun sprememb zalog na razpolago računovodski podatki podjetij. Pri teh podatkih je potrebno upoštevati, da podjetja večinoma spremljajo zaloge med letom po zgodovinskih cenah, torej po cenah, po katerih je blago vstopalo v zaloge, konec leta pa izvajajo potrebna prevrednotenja. V času, ko je blago v zalogah, prihaja do sprememb cen tega blaga in s tem do t.i. *dobičkov ali izgub iz lastnine*. V nacionalnih računih jih je potrebno izločiti iz sprememb zalog. Še posebej so izraziti v pogojih višje inflacije (inflacijski dobički). V pogojih inflacije se dobički iz lastnine izkazujejo v podjetjih na strani prihodkov (izstop iz zalog je vrednoten po nižjih, zgodovinskih cenah, prodaje blaga pa po višjih cenah) in na strani stroškov (izstop iz zalog v stroške je vrednoten po prenizkih cenah). Zato so izkazani dobički v podjetjih večji kot v nacionalnih računih.

Na velikost potrebnih popravkov zaradi dobičkov ali izgub iz lastnine vpliva tudi uporabljeni metoda spremljanja zalog oz. izstopov iz zalog v podjetjih (najpogosteje se uporablja metode FIFO, LIFO, metoda povprečnih cen).

V slovenskih nacionalnih računih se dobički in izgube iz lastnine izločajo z uporabo metode vrednotenja začetnih in končnih stanj zalog blaga v povprečnih cenah obdobja (GNI Inventories for Slovenia, 2006, 3. poglavje). Ta metoda se uporablja kot približek vrednotenja v tekočih cenah obdobja, za katerega velikokrat ni na razpolago ustreznih podatkov.

Za izračun sprememb zalog v tabeli porabe so bili za izračun po dejavnostih uporabljeni podatki iz poslovnih bilanc proizvodnih enot o začetnih in končnih stanjih zalog, popravljeni za izločitev dobičkov ali izgub iz lastnine. Tako so bili dobljeni podatki o stanjih zalog ločeno za vse kategorije zalog.

Izračun sprememb zalog po skupinah proizvodov za zaloge končnih proizvodov in nedokončane proizvodnje je bil nato narejen na podlagi podatkov o strukturi proizvodnje po posameznih dejavnostih. Izračun sprememb zalog po skupinah proizvodov za zaloge surovin in materialov pa je bil narejen na podlagi strukture inputov v posameznih dejavnostih. Za izračun sprememb zalog po skupinah proizvodov za zaloge trgovskega blaga so bili uporabljeni podrobni podatki iz trgovinske statistike o prodaji po vrsti blaga po posameznih dejavnostih, ki so bili uporabljeni tudi v postopku izračuna trgovskih marž. Dodatni podatki o spremembah zalog končnih izdelkov so bili izračunani na podlagi podatkov iz statistike industrije o količinskih spremembah zalog in povprečnih cenah. Podatki o spremembah kmetijskih pridelkov so bili pridobljeni iz ERK. Končne vrednosti sprememb zalog v tabeli porabe so rezultat usklajevanja med ponudbo in porabo po posameznih skupinah proizvodov.

Tabela 24: Spremembe zalog v kupčevih cenah

	leto	2000	2001	2002
Spremembe zalog, mio sit		52.428	-24.837	30.988
Delež v skupni vrednosti domače porabe v k.c., %		0,45	-0,19	0,22

Vir: lastni izračun

4.1.3.4 Izvoz

Izvoz zajema transakcije (nakupi, menjave, darila) s katerimi rezidenti zagotavljajo blago in storitve nerezidentom (ESA 1995, 1996, str. 57). Enako kot uvoz se tudi izvoz v tabeli porabe prikazuje po posameznih vrstah blaga in storitev ter lahko tudi dodatno razdeljeno po geografskem kriteriju (izvoz v EU, izvoz v ostale države). Tako kot uvoz se tudi izvoz v skladu z ESA 1995 spremišča v bruto smislu in je torej v izvozu zajeta tudi vrednost surovin in materialov, ki se začasno izvažajo ali so bili predhodno uvoženi z namenom večjega oplemenitenja, v izvoz pa niso vključene transakcije surovin in materialov zaradi manjšega oplemenitenja in popravil, temveč le vrednost storitve oplemenitenja in popravil.

Podatkovni viri za izvoz v tabeli porabe so isti kot za uvoz in so navedeni v poglavju 4.1.2.11.

Izvoz je vrednoten v *vrednostih f.o.b.* (free on board) in tako vključuje vse stroške do meje izvozne države. To vrednotenje ustrezava vrednotenju v kupčevih cenah v tabeli porabe. F.o.b. vrednost blaga vključuje osnovno ceno blaga, trgovske in transportne marže do meje in davke, zmanjšane za subvencije na proizvode.

Del izvoza so tudi *neposredni nakupi tujcev pri nas*, ki so dodani v skupnem znesku (ne razdeljeno po proizvodih) v tabeli porabe. Ti zajemajo nakupe blaga in storitev, ki jih opravijo tujci na potovanjih pri nas. Podatki so bili pridobljeni iz podatkov o izvozu potovanj v plačilni bilanci BS.

Tabela 25: Izvoz, f.o.b.

	leto	2000	2001	2002
Izvoz brez neposr. nakupov tujcev, mio sit		2.172.623	2.504.251	2.801.298
Delež v skupni vrednosti domače porabe v k.c. ²⁹ , %		18,53	19,36	19,56
Izvoz blaga (CPA A-E), mio sit		1.964.901	2.969.414	2.505.185
Delež v skupni vrednosti izvoza., %		90,44	90,62	89,43
Izvoz blaga v EU, delež od izvoza blaga, %		-	62,16	59,39
Izvoz blaga v dr. države, delež od izvoza blaga, %		-	37,84	40,61
Izvoz storitev (CPA F-O), mio sit		207.722	234.837	296.113
Delež v skupni vrednosti izvoza., %		9,56	9,38	10,57
Izvoz storitev v EU, delež od izvoza blaga, %		-	62,32	58,23
Izvoz storitev v dr.države, delež od izvoza blaga, %		-	37,68	41,77

Vir: lastni izračun

²⁹ k.c.: kupčeve cene

4.1.3.5 Elementi dodane vrednosti

Spodnji kvadrant tabele porabe vsebuje izračun izravnalne postavke računa proizvodnje po dejavnostih, t.j. dodane vrednosti, ter izračun računa ustvarjanja dohodka po dejavnostih, t.j. elementov dodane vrednosti.

Dodata vrednost po dejavnostih je izračunana kot razlika med proizvodnjo iz tabele ponudbe v dejavnostih v osnovnih cenah in vmesno potrošnjo iz tabele porabe v dejavnostih v kupčevih cenah. Prikazana je v bruto znesku (vsebuje tudi potrošnjo stalnega kapitala).

V spodnjem delu je prikazan po dejavnostih račun ustvarjanja dohodka oz. elementi dodane vrednosti, ki prikazujejo stroške proizvodnih faktorjev, in so:

- sredstva za zaposlene;
- drugi davki na proizvodnjo, zmanjšani za druge subvencije na proizvodnjo (drugi neto davki na proizvodnjo);
- potrošnja stalnega kapitala;
- neto poslovni presežek / raznovrstni dohodek.

Sredstva za zaposlene zajemajo celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga delodajalec plača zaposlenemu v zameno za njegovo opravljeno delo v obračunskem obdobju (ESA 1995, 1996, str. 63). Delijo se na:

- plače (v denarju in v naravi);
- socialne prispevke delodajalcev (dejanske in pripisane).

V slovenskih nacionalnih računih se ocenjujejo iz administrativnih virov o poslovanju podjetij in drugih poslovnih subjektov, davčnih podatkov ter nekaterih dopolnilnih virov (anketa o stroških dela SURS-a, idr.). Izhodiščni podatki iz poslovnih izidov podjetij in drugih poslovnih subjektov se dopolnjujejo zaradi (GNI Inventories for Slovenia, 4. poglavje):

- zagotovitve polnega zajetja enot in transakcij;
- pravilnega razmejevanja med stroški dela in drugimi davki na proizvodnjo;
- pravilnega razmejevanja med vmesno potrošnjo in sredstvi za zaposlene, kar se nanaša na popravke plač v naravi.

Drugi davki na proizvodnjo so vsi davki, ki bremenijo podjetja zaradi njihovega ukvarjanja s proizvodnjo, ne glede na količino ali vrednost proizvedenih ali prodanih blaga in storitev (ESA 1995, 1996, str. 68). Lahko se plačujejo na zemljišča, osnovna sredstva, delovno silo ali na določene dejavnosti ali transakcije.

V slovenskih nacionalnih računih se agregatno ter po dejavnostih ocenjujejo na podlagi podatkov iz davčnih evidenc in poslovnih izidov podjetij in drugih poslovnih subjektov.

Potrošnja stalnega kapitala predstavlja po ESA 1995 znesek v obdobju potrošenih osnovnih sredstev zaradi normalne obrabe in predvidenega zastaranja. Izračunavati jo je potrebno za vsa osnovna sredstva (razen živali). Ocjenjena mora biti na osnovi stanja osnovnih sredstev (vrednotenega v tekočih kupčevih cenah) in verjetne povprečne življenjske dobe posameznih skupin osnovnih sredstev. Kadar ni na voljo neposrednih informacij o stanju osnovnih sredstev, se za oceno stanja priporoča uporaba metode nepretrganega popisovanja (MNP)³⁰.

V slovenskih nacionalnih računih se zaradi pomanjkanja podatkov o stanjih osnovnih sredstev za potrošnjo stalnega kapitala po dejavnostih uporablajo podatki iz poslovnih izidov podjetij in drugih poslovnih subjektov. Posebej pa je ocjenjena potrošnja stalnega kapitala za stanovanjsko dejavnost in za sektor države po MNP.

Poslovni presežek je po ESA 1995 dohodek, ki ga enote pridobijo z lastno uporabo svojih proizvodnih zmogljivosti. Pri nekorporativnih podjetjih v sektorju gospodinjstev vsebuje tudi nadomestilo za delo, ki ga opravijo lastnik in člani njegove družine, in ki ga ni mogoče ločiti od njegovih podjetniških dobičkov. Zato se pri teh podjetjih poslovni presežek imenuje *raznovrstni dohodek*. Poslovni presežek/raznovrstni dohodek se lahko meri bruto (pred odbitkom potrošnje stalnega kapitala) ali neto (po odbitku potrošnje stalnega kapitala). Neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek je rezidualna kategorija, po odbitku ostalih dohodkov faktorjev od dodane vrednosti.

4.1.3.6 Obravnavo PMSFP v tabelah ponudbe in porabe

Posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) so tiste storitve, za katere finančni posredniki ne zaračunavajo eksplicitnih provizij in se morajo zato meriti posredno. Z letom 2005 se PMSFP v nacionalnih računih držav članic EU ne obravnavajo več globalno, ampak so te storitve razporejene po institucionalnih sektorjih in dejavnostih, ki so uporabniki teh storitev.

Pri globalnem obravnavanju PMSFP je poraba PMSFP, ki jih zagotavljajo rezidenčni proizvajalci, prikazana kot vmesna potrošnja nominalnega sektorja oz. nominalne dejavnosti. V tabeli ponudbe za to dejavnost ni prikazana nobena transakcija. V tabeli porabe pa je celotna poraba teh storitev prikazana kot vmesna potrošnja nominalne dejavnosti. Ker nominalna dejavnost nima drugih transakcij, je njen neto poslovni presežek negativen v višini njene vmesne potrošnje, vsi drugi elementi njene dodane vrednosti pa so enaki nič. Posledično je njena skupna bruto dodana vrednost enaka njenemu negativnemu neto poslovnomu presežku.

Pri razporejanju PMSFP po sektorjih in dejavnostih pa je poraba PMSFP razporejena v tabeli porabe v sektorjih in dejavnostih, ki te storitve uporablajo, in sicer v vmesni potrošnji po posameznih dejavnostih, v končni potrošnji gospodinjstev in v izvozu. V tabeli ponudbe pa je

³⁰ angl. PIM: Perpetual inventory method.

vključena proizvodnja PMSFP domačih proizvajalcev ter tudi uvoz PMSFP. Pri razporejanju PMSFP pride do povišanja dodane vrednosti gospodarstva in BDP, saj ni več celoten PMSFP vmesna potrošnja, ampak se del prenese v končno potrošnjo.

Za Slovenijo je bil v okviru nacionalnih računov v letu 2005 dokončan izračun razporejenega PMSFP in vključen v izračun BDP v okviru revizije. Narejen je bil na podlagi podatkov BS o stanjih posojil in depozitov po posameznih domačih sektorjih (nefinančne družbe, finančne družbe, država, gospodinjstva, nepridobitne organizacije) ter v poslovanju s tujino (izvoz, uvoz) in na podlagi podatkov o obrestnih tokovih ter obračunanih obrestnih merah. Sektor gospodinjstev je bil v skladu z zahtevami evropske uredbe razčlenjen na potrošnike, lastnike stanovanj in lastnike nekorporativnih podjetij (Šuštarič, 2004). Alokacija PMSFP po dejavnostih v skladu z uredbo temelji na stanjih posojil in depozitov za vsako dejavnost, v kolikor ta informacija ni zanesljiva ali je ni, pa na proizvodnji ali bruto dodani vrednosti za vsako dejavnost. Za Slovenijo je bila narejena na podlagi bruto dodane vrednosti, ker še ni bilo na razpolago podrobnih podatkov o posojilih in depozitih po dejavnostih. Skupni učinek razporeditve PMSFP je bil za leto 2000 za 1,1 %, za leti 2001 in 2002 pa za 0,8 % večji BDP v tekočih cenah.

V tabelah ponudbe in porabe za leto 2002 je bila vključena razporeditev PMSFP po sektorjih in dejavnostih, v tabelah za leti 2000 in 2001 pa je bil PMSFP obravnavan še globalno. Z razporeditvijo PMSFP se poveča vmesna potrošnja po posameznih dejavnostih, potrošnja gospodinjstev, izvoz ter uvoz. V netržnih sektorjih (država, NPISG), kjer se proizvodnja izračunava po stroškovnem pristopu, se poveča vmesna potrošnja ter hkrati tudi proizvodnja in izdatki teh sektorjev za končno potrošnjo. Enak učinek je pri lastnih stanovanjskih storitvah lastnikov stanovanj, kjer je proizvodnja izračunana po stroškovnem pristopu, zato se poleg vmesne potrošnje in proizvodnje te dejavnosti povečajo tudi izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo.

4.1.4 Usklajevanje izračunanih agregatov na strani ponudbe in porabe

V procesu sestavljanja tabel se najprej sestavlja neodvisno tabela ponudbe in porabe, vsaka s svojimi podatkovnimi viri, kot je opisano v predhodnih poglavjih. Izhodiščni podatkovni viri nimajo polnih zajetij pojavov, zato se že v tej fazi uporablja metode za njihovo zagotovitev. Te izračune je potrebno nato uskladiti v procesu bilanciranja, da se zagotovi enakost med obema tabelama po proizvodih in po dejavnostih. Pri tem se ugotavlja, usklaja in odpravlja morebitne nekonsistentnosti v osnovnih statističnih virih ali v samem procesu sestavljanja obeh posameznih tabel. Pri procesu bilanciranja pa ne sodelujeta le tabeli ponudbe in porabe, ampak tudi tabeli davkov in marž, saj so vse te tabele medsebojno povezane: podatki o maržah in davkih za prehod tabele ponudbe iz osnovnih cen v kupčeve cene izhajajo iz tabel davkov in marž, ki so v veliki meri izračunani na podlagi tabele porabe. Zato je najboljša metoda istočasno bilanciranje vseh tabel. V procesu bilanciranja sodeluje tudi tabela porabe uvoza, saj daje lahko dodatne informacije o porabah. Pri bilanciraju se upošteva poznavanje zajetosti in

zanesljivosti podatkovnih virov za posamezne dele tabel. Ker je bila kot bolj zanesljiva ocenjena stran ponudbe, je bilo več popravkov na strani tokov porabe. V nekaj dejavnostih pa je bila na osnovi porabe povečana proizvodnja, kar je pomenilo popravek zajetja glede na izhodiščno izračunane aggregate.

Za leto 2000 je bilo bilanciranje izvajano na ravni 2-mestne SKD / CPA, kar obsega 60 proizvodov in dejavnosti. Za leto 2001 in 2002 pa smo začeli uporabljati specializirano programsko opremo³¹, ki je omogočila lažje upravljanje z večjimi matrikami. Tako smo oblikovali novo, podrobnejšo strukturo tabel za bilanciranje, ki zajema: 206 dejavnosti, ločeno po vrstah proizvodnje oz. sektorjev (proizvajalci za lastno končno porabo, tržni proizvajalci, država, NPISG) in 264 proizvodov (v glavnem sledijo 3-mestni klasifikaciji CPA, dodani pa so nekateri proizvodi zaradi homogenosti pri obdavčitvah in kasnejših izračunov v stalnih cenah).

Končne tabele porabe za leta 2000 – 2002 so v skrčeni obliki prikazane v naslednji tabeli.

Tabela 26: Tabele porabe 2000-2002

Tabela porabe v cenah kupcev, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	62.155	3.700	40.241	0	209.074	123.729	14.807	13.276	360.885
C+D+E+F	61.978	2.508.468	759.013	0	3.329.459	1.455.462	1.051.481	1.966.410	7.802.812
G do P	17.804	386.133	1.005.416	106.919	1.516.271	1.783.006	71.075	192.937	3.563.289
Vmesna poraba	141.937	3.001.278	1.804.670	106.919	5.054.804	3.362.197	1.137.362	2.172.623	11.726.986
Nakupi rezidentov v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-214.666	0	214.666	0
Skupaj	141.937	3.001.278	1.804.670	106.919	5.054.804	3.235.168	1.137.362	2.387.289	11.814.623
Sredstva za zaposlene	29.418	844.190	1.339.062	0	2.212.670				
Drugi neto davki na pr.	-2.874	23.510	48.350	0	68.986				
Poraba staln. kapitala	29.762	286.216	447.343	0	763.321				
Posl. presežek, neto	74.447	211.690	428.076	-106.919	607.294				
Dodana vrednost o.c.	130.753	1.365.606	2.262.831	-106.919	3.652.272				
Proizvodnja o.c.	272.690	4.366.885	4.067.501	0	8.707.075				

³¹ SNA-NT programsko opremo, ki jo je izdelal norveški statistični urad za izdelavo tabel ponudbe in porabe ter input-output tabel.

Tabela 26: Tabele porabe 2000-2002 (nadaljevanje)

Tabela porabe v cenah kupcev, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	66.926	3.566	43.481	0	225.558	135.886	-255	9.797	370.986
C+D+E+F	69.653	2.766.169	792.441	0	3.628.263	1.616.314	1.066.142	2.276.772	8.587.492
G do P	17.835	418.252	1.104.453	98.989	1.639.528	2.044.088	74.521	217.682	3.975.820
Vmesna poraba	154.414	3.299.572	1.940.374	98.989	5.493.350	3.796.288	1.140.409	2.504.251	12.934.298
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-240.217	0	240.217	0
Skupaj	154.414	3.299.572	1.940.374	98.989	5.493.350	3.657.173	1.140.409	2.744.468	13.035.399
Sredstva za zaposlene	31.095	955.097	1.580.905	0	2.567.097				
Drugi neto davki na pr.	-2.807	32.158	51.241	0	80.592				
Poraba starn. kapitala	32.136	306.277	485.362	0	823.775				
Posl. presežek, neto	62.230	248.650	457.520	-98.989	669.412				
Dodana vrednost o.c.	122.654	1.542.182	2.575.028	-98.989	4.140.876				
Proizvodnja o.c.	277.068	4.841.754	4.515.403	0	9.634.225				

Tabela porabe v cenah kupcev, Slovenija, 2002, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	68.850	3.855	46.653	0	237.297	145.863	14.706	10.689	408.555
C+D+E+F	71.588	3.018.348	858.347	0	3.948.283	1.737.372	1.169.980	2.516.063	9.371.698
G do P	23.206	514.956	1.361.838	0	1.900.000	2.303.216	63.624	274.546	4.541.386
Vmesna poraba	163.644	3.655.098	2.266.838	0	6.085.580	4.186.451	1.248.310	2.801.298	14.321.639
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	0	107.649	0	0	107.649
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-258.677	0	258.677	0
Skupaj	163.644	3.655.098	2.266.838	0	6.085.580	4.035.423	1.248.310	3.059.975	14.429.288
Sredstva za zaposlene	32.941	1.026.822	1.764.349	0	2.824.112				
Drugi neto davki na pr.	-7.093	39.761	59.836	0	92.504				
Poraba starn. kapitala	34.506	320.403	529.848	0	884.756				
Posl. presežek, neto	87.832	252.145	501.451	0	841.428				
Dodana vrednost o.c.	148.186	1.639.130	2.855.484	0	4.642.800				
Proizvodnja o.c.	311.830	5.294.228	5.122.322	0	10.728.380				

Vir: lastni izračun

4.1.5 Izračun tabele davkov

Tabela davkov poleg tabele marž omogoča prehod tabele porabe iz kupčevih cen v osnovne cene. Vsebuje podatke o končnih plačnikih neto davkov na proizvode: prikaže, v katerih proizvodnih dejavnostih in oblikah končne porabe in na katere skupine proizvodov so bili davki obračunani. Neto davki na proizvode so davki na proizvode, zmanjšani za subvencije na proizvode.

Davki na proizvode so davki, ki se plačujejo na enoto posameznega proizvedenega ali menjanega blaga in storitve. V skladu z ESA 1995 davki na proizvode vključujejo naslednje kategorije ESA 1995, 1996, str. 66):

- davke tipa davka na dodano vrednost (DDV);
- davke in dajatve na uvoz razen DDV;
- druge davke na proizvode razen DDV in uvoznih davkov.

Subvencije na proizvode so subvencije, plačljive na enoto proizvedenega ali uvoženega blaga ali storitve. Obravnavajo se kot negativni davki na proizvode.

V tabeli davkov so vključeni davki, ki so v slovenskih nacionalnih računih opredeljeni kot davki na proizvode: DDV, carine in uvozne dajatve, trošarinske dajatve na alkohol, tobak in naftne derivate ter posebne dajatve na nekatere transakcije (igre na srečo in igralne avtomate, motorna vozila, zavarovalne storitve, transakcije nepremičnin, obremenjevanje zraka, idr.). Med subvencije na proizvode pa so bile vključene subvencije na kmetijske proizvode, živilske proizvode in železniški transport.

Za posamezne vrste davkov so bile najprej izdelane ločene tabele, upoštevajoč davčno zakonodajo za posamezne oblike davkov, in nato združene v skupno tabelo davkov.

Tabela DDV je bila izdelana na podlagi podatkov o tokovih proizvodov iz tabele porabe, upoštevajoč obdavčljive nabave oz. porabe in ustrezne davčne stopnje. Obdavčljivi tokovi in ustrezne davčne stopnje so bili določeni glede na vrsto proizvodov ter glede na vrsto dejavnosti in sektorjev, katerim enote pripadajo. Rezultat izračunov je v prvi fazi teoretični DDV, ki je nato usklajen s podatki iz davčnih evidenc. *Tabela uvoznih dajatev* je bila izdelana vzporedno s tabelo porabe uvoza na podlagi podrobnih podatkov o uvoznikih blaga in obračunanih carinah in drugih uvoznih dajatvah iz zunanjetrgovinske statistike. *Tabele drugih davkov in subvencij na proizvode* so bile narejene na podlagi podatkov o skupnih vrednostih posameznih davkov po vrstah proizvodov in razporeditvijo po posameznih tokovih porab iz tabele porabe z upoštevanjem veljavne davčne zakonodaje.

4.1.5.1 Izračun teoretičnega DDV

Na podlagi podrobnih tokov iz tabele porabe se lahko izračuna teoretični DDV. Teoretični DDV je izračunana vrednost DDV, ki bi bila prejeta v obračunskem obdobju, če bi vsi ekonomski subjekti obračunavali in plačevali DDV v skladu z veljavno zakonodajo. Dejanska vrednost prejetega oz. vplačanega DDV se od teoretičnega razlikuje zaradi namernih ali nenamernih napak pri vplačilih, ki skupaj tvorijo t.i. davčne utaje. V nacionalnih računih se spreminja dejansko vplačani DDV, ki se nanaša na obračunsko obdobje, t.j. obračunski DDV. Teoretični DDV pa se izračunava za analiziranje zajetja in popolnosti izračunanih agregatov nacionalnih računov (Commission Decision 98/527/EC, 1998).

Pri analizi davčnih utaj je za nacionalne račune pomembno razlikovanje med davčnimi utajami brez privolitve ter davčnimi utajami s privolitvijo³². Pri davčnih utajah brez privolitve kupec ne ve, da prodajalec davka ne bo nakazal davčnim organom. Tako je vrednost davka plačana s strani kupca, a ostane pri prodajalcu. Ta vrednost neplačanega davka predstavlja dodatni dobiček prodajalca in se jo mora v nacionalnih računih vključiti kot del vrednosti proizvodnje in poslovnega presežka. Pri davčnih utajah s privolitvijo pa se kupec in prodajalec dogovorita glede neplačila davka in ta vrednost izgubljenega davka se ne obravnava v nacionalnih računih.

Teoretični DDV se izračuna na podlagi določitve vseh obdavčljivih nabav oz. porab in končnih porabnikov oz. plačnikov davka v gospodarstvu, nato pa se izvede izračun z upoštevanjem za te transakcije veljavnih davčnih stopenj. Končni plačniki davka so tisti, ki nosijo davčno breme. Zanje je davek neodbiten in ga ne morejo prevaliti na drug ekonomski subjekt. Tokovi za določitev vrednosti posameznih vrst končnih porab se pridobijo na osnovi tabele porabe, kjer se posameznim kombinacijam skupin proizvodov in porabnikov vzporedi ustrezne veljavne davčne stopnje oz. se upošteva veljavne oprostitve, vse to glede na vrsto proizvodov ter na vrsto dejavnosti in sektorjev, katerim enote pripadajo.

Končni plačniki DDV oz. kategorije, kjer je razporejen teoretični neodbitni DDV so:

- Končna potrošnja gospodinjstev kot najpomembnejša kategorija.
- Potrošnja države: Upošteva se neodbitni DDV v vmesni potrošnji, transferjih v naravi ter v investicijah. Pri izračunu se upošteva, da lahko enote države opravljajo tudi obdavčene stranske storitve, za njihovo vmesno potrošnjo pa je DDV odbiten.
- Potrošnja neprofitnih institucij (NPISG): Upošteva se neodbitni DDV v vmesni potrošnji in investicijah. Kot pri potrošnji države se tudi tu upošteva del opravljenih storitev, ki je obdavčen in je zato DDV za njihovo vmesno potrošnjo odbiten.
- Druge oproščene dejavnosti: Upošteva se vmesna potrošnja in investicije v ostalih dejavnostih, katerih proizvodi niso obdavčeni in zato nimajo pravice do odbitka vstopnega DDV. Vključene so oproščene dejavnosti kot glavne ali stranske dejavnosti

³² Davčne utaje brez privolitve (Ang. Vat fraud without complicity); davčne utaje s privolitvijo (Ang. Vat fraud with complicity).

podjetij. Te dejavnosti so finančno posredništvo (brez finančnega lizinga), izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, združenja, javna RTV, igralništvo, storitve lastnikov stanovanj. Upoštevana je tudi samogradnja stanovanj gospodinjstev.

- Mala podjetja, ki niso v DDV sistemu: Upošteva se DDV v njihovi vmesni potrošnji in investicijah. Ker ta podjetja ne obračunavajo DDV na svoje proizvode in storitve, se to upošteva pri izračunu DDV v končni potrošnji gospodinjstev, kjer je ta del upoštevan kot neobdavčena poraba.
- Izdatki v poslovнем sektorju za proizvode, za katere se ne more odbiti DDV: Med te spadajo izdatki za hotelske storitve, restavracije, reprezentanco, izdatki za nabavo službenih avtomobilov, zanje porabljeno gorivo ter izdatki za njihovo vzdrževanje, ipd.

Razlike med teoretičnim DDV in dejansko obračunanim DDV se v evropskih državah gibljejo različno, okrog 3-5 %, v nekaterih državah pa še višje. Odvisne so od davčnih utajevanj s strani poslovnih subjektov na strani prihodkov in stroškov. Pri izračunavanju na podlagi leta 2002 za Slovenijo so bili zaenkrat dobljeni nižji rezultati. Vendar pa je bil v tem letu DDV pri nas še relativno nov davek (uveden šele z drugo polovico leta 1999) in sistem ni bil še povsem ustaljen, zato lahko pričakujemo v prihodnje večje razlike.

4.1.6 Sestavljanje tabele marž

Tabela marž prikazuje podatke o plačnikih trgovskih in transportnih maržah po posameznih vrstah porab in skupinah blaga. Ocenjene so bile ločene tabele marž za trgovske marže na debelo, trgovske marže na drobno ter za transportne marže ter nato združene v skupno tabelo marž. Vrednosti marž so bile najprej izračunane s proizvodne strani v postopku izračuna proizvodnje trgovinske in prometne dejavnosti v tabeli ponudbe.

Marže se plačujejo v vmesnih porabah posameznih dejavnosti in v končnih porabah. Za oceno marž po posameznih porabah je potrebno poznavanje distribucijskih kanalov po posameznih skupinah blaga. Za obe vrsti trgovskih marž so bili določeni na podlagi podatkov o skupnih prodajah iz obračuna proizvodnje marž ter iz podatkov trgovinske statistike o deležih prodaj posameznim vrstam kupcem (podjetjem, končnim odjemalcem, trgovini na debelo, trgovini na drobno, v izvoz idr.). Za transportne marže tovrstnih podatkov ni na razpolago, zato je bila upoštevana proporcionalna porazdelitev po vseh vrstah porab posameznih proizvodov.

Dodaten izračun trgovskih marž po proizvodih je bil narejen s porabne strani z uporabo razpoložljivih podatkov o stopnjah marž po posameznih skupinah blaga in vrstah porab. Končni izračun tabele marž je rezultat uskladitve med izračunoma marž po proizvodni in porabni strani.

4.1.7 Tabela porabe v osnovnih cenah

Tabela porabe v osnovnih cenah je dobljena tako, da sta od tabele porabe v kupčevih cenah odšteti tabela davkov in tabela marž. Prikazuje posamezne tokove proizvodov v vmesni potrošnji in končnih porabah v osnovnih cenah, dodana pa je vrstica za prikaz neto davkov po dejavnostih in končnih porabah za skupno vrednotenje v kupčevih cenah. Je osnova za izračun simetričnih input-output tabel.

V naslednji tabeli sta v skrčeni obliki prikazani tabeli porabe v osnovnih cenah za leti 2000 in 2001.

Tabela 27: Tabeli porabe v osnovnih cenah 2000 in 2001

Tabela porabe v osnovnih cenah, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

SKD dejav- nosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	56.899	3.515	35.971	0	189.988	81.182	13.844	12.991	298.005
C+D+E+F	49.937	2.234.855	630.894	0	2.915.686	775.055	937.922	1.948.955	6.577.617
G do P	31.018	615.003	1.045.377	106.919	1.798.317	2.144.243	125.185	214.185	4.281.930
Vmesna poraba	137.855	2.946.976	1.712.241	106.919	4.903.991	3.000.480	1.076.951	2.176.131	11.157.552
Nakupi rezi- dent.v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-143.511	0	143.511	0
Neto davki na proizvode	4.082	54.302	92.429	0	150.813	326.866	60.411	31.344	569.434
Skupaj	141.937	3.001.278	1.804.670	106.919	5.054.804	3.271.472	1.137.362	2.350.985	11.814.623
Sredstva za zaposlene	29.418	844.190	1.339.062	0	2.212.670				
Drugi neto davki na pr.	-2.874	23.510	48.350	0	68.986				
Poraba staln. kapitala	29.762	286.216	447.343	0	763.321				
Posl. prese- žek, neto	74.447	211.690	428.076	-106.919	607.294				
Dodana vrednost o.c.	130.753	1.365.606	2.262.831	-106.919	3.652.272				
Proizvodnja o.c.	272.690	4.366.885	4.067.501	0	8.707.075				

Tabela 27: Tabeli porabe v osnovnih cenah 2000 in 2001 (nadaljevanje)

Tabela porabe v osnovnih cenah, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	61.286	3.371	39.230	0	205.727	90.415	-770	9.696	305.068
C+D+E+F	54.787	2.470.346	646.397	0	3.171.530	847.707	953.407	2.255.742	7.228.387
G do P	33.652	667.297	1.150.691	98.989	1.950.629	2.448.400	135.104	242.040	4.776.173
Vmesna poraba	149.725	3.242.855	1.836.318	98.989	5.327.886	3.386.522	1.087.741	2.507.478	12.309.627
Nakupi rezidentov v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-159.931	0	159.931	0
Neto davki na proizvode	4.689	56.718	104.056	0	165.463	369.038	52.668	37.501	624.671
Skupaj	154.414	3.299.572	1.940.374	98.989	5.493.350	3.696.731	1.140.409	2.704.910	13.035.399
Sredstva za zaposlene	31.095	955.097	1.580.905	0	2.567.097				
Drugi neto davki na pr.	-2.807	32.158	51.241	0	80.592				
Poraba staln. kapitala	32.136	306.277	485.362	0	823.775				
Posl. presežek, neto	62.230	248.650	457.520	-98.989	669.412				
Dodana vrednost o.c.	122.654	1.542.182	2.575.028	-98.989	4.140.876				
Proizvodnja o.c.	277.068	4.841.754	4.515.403	0	9.634.225				

Vir: lastni izračun

4.1.8 Sestavljanje tokov porabe uvoza

Tabela porabe uvoza po skupinah proizvodov prikazuje, koliko je bilo uvoza za posamezne vrste porab. Enako kot v tabeli ponudbe, je uvoz vrednoten v vrednostih c.i.f., na koncu pa je dodana c.i.f./f.o.b. prilagoditev za skupno vrednotenje uvoza v vrednostih f.o.b.

Za blago so bile porabe določene na podlagi podrobnih podatkov iz statistike zunanje trgovine o vrednostih uvoza po blagovnih skupinah, obliki uvoza (redni uvoz, uvoz na oplemenitenje, uvoz po oplemenitenju), SKD dejavnosti uvoznika ter namenu uvoza (za vmesno potrošnjo, za končno potrošnjo, za investicijsko potrošnjo). Uvoz trgovskih podjetij je bil razporejen glede na vrsto blaga v ustrezno dejavnost vmesne ali končne potrošnje. Za storitve ni bilo na razpolago podatkov o njihovih uvoznikih, zato so bile razporejene na vse njihove porabe iz tabele porabe.

V naslednji tabeli sta v skrčeni obliki prikazani tabeli porabe uvoza za leti 2000 in 2001.

Tabela 28: Tabeli porabe uvoza 2000 in 2001

Tabela porabe uvoza, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	7.496	1.764	1.212	0	40.226	20.330	2.460	0	63.016
C+D+E+F	18.326	1.216.692	162.736	0	1.397.755	469.969	379.896	0	2.247.619
G do P	2.073	67.230	134.367	0	203.670	5.174	9.050	7.197	225.091
Skupaj	27.895	1.315.441	298.315	0	1.641.650	495.474	391.405	7.197	2.535.727
C.i.f./F.o.b.	0	0	0	0	0	0	0	0	-85.250
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Skupaj	27.895	1.315.441	298.315	0	1.641.650	583.111	391.405	7.197	2.538.114

Tabela porabe uvoza, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	7.174	1.789	1.524	0	40.426	26.436	218	0	67.080
C+D+E+F	18.840	1.331.354	160.856	0	1.511.050	544.236	393.033	3.878	2.452.197
G do P	1.781	58.398	115.128	0	175.307	48.760	11.442	13.790	249.300
Skupaj	27.795	1.421.480	277.508	0	1.726.783	619.432	404.693	17.668	2.768.577
C.i.f./F.o.b.	0	0	0	0	0	0	0	0	-93.175
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Skupaj	27.795	1.421.480	277.508	0	1.726.783	720.534	404.693	17.668	2.776.503

Vir: lastni izračun

4.1.9 Tabela porabe za domačo proizvodnjo

Tabela porabe za domačo proizvodnjo je izračunana kot razlika med tabelo porabe v osnovnih cenah in tabelo porabe uvoza.

Tabeli porabe za domačo proizvodnjo za leti 2000 in 2001 sta v skrčeni obliki prikazani v naslednji tabeli.

Tabela 29: Tabeli porabe za domačo proizvodnjo 2000 in 2001

Tabela porabe za domačo proizvodnjo, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

SKD dejav- nosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	49.404	3.439	34.759	0	149.762	60.851	11.385	12.991	234.989
C+D+E+F	31.611	1.018.163	468.158	0	1.517.932	305.086	558.026	1.948.955	4.329.998
G do P	28.945	547.773	911.010	106.919	1.594.647	2.139.069	116.135	206.988	4.056.839
Vmesna poraba	109.960	1.631.536	1.413.926	106.919	3.262.341	2.505.006	685.546	2.168.934	8.621.826
Nakupi rezi- dent.v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-143.511	0	143.511	0
Poraba uvož. proizvodov	27.895	1.315.441	298.315	0	1.641.650	495.474	391.405	7.197	2.535.727
Neto davki	4.082	54.302	92.429	0	150.813	326.866	60.411	31.344	569.434
Skupaj	141.937	3.001.278	1.804.670	106.919	5.054.804	3.271.472	1.137.362	2.350.985	11.814.623
Sredstva za zaposlene	29.418	844.190	1.339.062	0	2.212.670				
Drugi neto davki na pr.	-2.874	23.510	48.350	0	68.986				
Poraba staln. kapitala	29.762	286.216	447.343	0	763.321				
Posl. prese- žek, neto	74.447	211.690	428.076	-106.919	607.294				
Dodana vrednost o.c.	130.753	1.365.606	2.262.831	-106.919	3.652.272				
Proizvodnja o.c.	272.690	4.366.885	4.067.501	0	8.707.075				

Tabela 29: Tabeli porabe za domačo proizvodnjo 2000 in 2001 (nadaljevanje)

Tabela porabe za domačo proizvodnjo, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

SKD dejavnosti CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
A+B	54.112	3.270	37.706	0	165.301	63.979	-989	9.696	237.988
C+D+E+F	35.947	1.138.992	485.541	0	1.660.481	303.471	560.374	2.251.865	4.776.190
G do P	31.871	608.899	1.035.563	98.989	1.775.321	2.399.640	123.662	228.249	4.526.873
Vmesna poraba	121.930	1.821.375	1.558.810	98.989	3.601.103	2.767.090	683.047	2.489.810	9.541.050
Nakupi rezidentov v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-159.931	0	159.931	0
Poraba uvož. proizvodov	27.795	1.421.480	277.508	0	1.726.783	619.432	404.693	17.668	2.768.577
Neto davki	4.689	56.718	104.056	0	165.463	369.038	52.668	37.501	624.671
Skupaj	154.414	3.299.572	1.940.374	98.989	5.493.350	3.696.731	1.140.409	2.704.910	13.035.399
Sredstva za zaposlene	31.095	955.097	1.580.905	0	2.567.097				
Drugi neto davki na pr.	-2.807	32.158	51.241	0	80.592				
Poraba staln. kapitala	32.136	306.277	485.362	0	823.775				
Posl. presežek, neto	62.230	248.650	457.520	-98.989	669.412				
Dodana vrednost o.c.	122.654	1.542.182	2.575.028	-98.989	4.140.876				
Proizvodnja o.c.	277.068	4.841.754	4.515.403	0	9.634.225				

Vir: lastni izračun

4.2 Simetrične input-output tabele za Slovenijo

4.2.1 Izbor oblike simetrične input-output tabele ter njena izdelava

Na podlagi tabel ponudbe in porabe je bila izdelana simetrična input-output tabela oblike proizvod-proizvod, ki je določena v sedaj veljavnem programu za posredovanje podatkov Eurostatu. Po novem programu, ki je sedaj v postopku sprejema in bo predvidoma začel veljati z letom 2007, pa bo dopustna tudi tabela oblike dejavnost-dejavnost, če so dejavnosti dovolj homogene in s tem dovolj dober približek definicije proizvod-proizvod.

V zadnjih letih je bilo v forumih sestavljevcov in uporabnikov tabel veliko razprav o ustreznosti ter prednostih in slabostih ene in druge oblike tabel. Nekatere evropske države z dolgoletno tradicijo priprave tabel izdelujejo tabele oblike dejavnost-dejavnost³³, ki jih potem uspešno uporabljam v makroekonomskih modelih in analizah (Danmarks Statistics, 1986;

³³ Med temi državami so: Danska, Norveška, Nizozemska.

Hobbelstadt, 2005; Nunspeet, Takema, 1998). Argumenti za to obliko tabel so v preprostejši izdelavi in tezi, da temeljijo na manj zahtevnih predpostavkah kot tabele oblike proizvod-proizvod³⁴ (Thage, 2002). Vendar pa so tabele oblike dejavnost-dejavnost ustrezne in dokaj podobne tabelam proizvod-proizvod za države, ki imajo že v tabelah ponudbe in porabe dokaj homogene dejavnosti (temelječe na podatkih lokalne EEP in ne na podjetju), sicer pa prikazujejo te tabele precej heterogene tokove. Tako bi tudi v primeru Slovenije prikazovale dokaj heterogene tokove.

Simetrična tabela oblike proizvod-proizvod za Slovenijo je bila izdelana na podlagi predpostavke tehnologije proizvoda, ki je bila presojena kot bolj realna od predpostavke tehnologije panoge. Izvedena je bila z matematično transformacijo tabel ponudbe in porabe na ravni 60 dejavnosti in proizvodov.

Matematična transformacija se izvede z matričnim množenjem z uporabo enačb (ESA IOT Manual, 2002, str. 240):

$$Z = U(V')^{-1} \text{diag}(q-m)$$

$$K = Y(V')^{-1} \text{diag}(q-m), \text{ kjer so:}$$

Z...transformiran kvadrant vmesne porabe tabele porabe, proizvod-proizvod
 K...transformiran kvadrant elementov dodane vrednosti tabele porabe, proizvod-proizvod
 U...kvadrant vmesne porabe tabele porabe, proizvod-dejavnost
 V'...tabela ponudbe brez uvoza, proizvod-dejavnost
 Y...kvadrant dodane vrednosti tabele porabe, elementi dodane vrednosti po dejavnostih
 diag(q-m)...diagonalna matrika vektorja proizvodnje po proizvodih

Problem transformacijskega modela je pojav negativnih vrednosti. Majhne negativne vrednosti so neizogibne, velikih pa se je potrebno izogniti. Odpravljene so bile s predhodno dopolnitvijo predpostavke tehnologije proizvoda s predpostavko o tehnologiji panoge in redefinicijami v nekaj dejavnostih. Majhne negativne vrednosti so bile odpravljene z RAS metodo.

Drug način transformacije za izračun simetričnih tabel brez negativnih vrednosti bi bil uporaba t.i. Almonovega algoritma (Almon, 2000), ki pa ga za transformacijo še nismo uporabili. Tudi Almonov algoritem temelji na predpostavki tehnologije proizvoda, z njim pa se negativne vrednosti odpravljajo sproti, v toku izračuna. Po izkušnjah držav, ki so izvedle primerjave med izračunoma po obeh metodah, so rezultati podobni ter se ne da določiti izrazitih prednosti ene ali druge metode (Vollebregt, Dalen, 2002). Pri obeh metodah pa je potrebno predhodno odpraviti vzroke za pojav velikih negativnih vrednosti.

Simetrični input-output tabeli za leti 2000 in 2001 sta v skrčeni obliki prikazani v naslednji tabeli.

³⁴ Predpostavka o enakih tržnih deležih naj bi bila milejša kot predpostavka o tehnologiji proizvoda.

Tabela 30: Simetrični input-output tabeli 2000 in 2001

Simetrična input-output tabela, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
CPA proizvodi									
A+B	51.065	3.251	34.864	0	189.988	81.182	13.844	12.991	298.005
C+D+E+F	35.725	2.258.387	621.574	0	2.915.686	775.055	937.922	1.948.955	6.577.617
G do P	22.604	591.112	1.077.682	106.919	1.798.317	2.144.243	125.185	214.185	4.281.930
Vmesna poraba	109.394	2.953.558	1.734.120	106.919	4.903.991	3.000.480	1.076.951	2.176.131	11.157.552
Nakupi rezi- dent.v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-143.511	0	143.511	0
Neto davki na proizvode	4.051	53.793	92.969	0	150.813	326.866	60.411	31.344	569.434
Skupaj	113.445	3.007.351	1.827.089	106.919	5.054.804	3.271.472	1.137.362	2.350.985	11.814.623
Sredstva za zaposlene	19.443	818.947	1.374.280	0	2.212.670				
Drugi neto davki na pr.	-3.574	23.215	49.345	0	68.986				
Poraba staln. kapitala	27.857	277.460	458.004	0	763.321				
Posl. prese- žek, neto	77.819	203.024	433.370	-106.919	607.294				
Dodana vrednost o.c.	121.544	1.322.647	2.314.999	-106.919	3.652.272				
Proizvodnja o.c.	234.989	4.329.998	4.142.089	0	8.707.076				
Uvoz c.if.	63.016	2.247.619	225.091	0	2.535.727				
C.i.f./F.o.b.	0	0	-85.250	0	-85.250				
Skupaj ponudba	298.005	6.577.617	4.281.930	0	11.157.552				

Tabela 30: Simetrični input-output tabeli 2000 in 2001 (nadaljevanje)

Simetrična input-output tabela, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
CPA proizvodi									
A+B	55.231	3.101	39.209	0	205.727	90.415	-770	9.696	305.068
C+D+E+F	40.936	2.487.199	643.396	0	3.171.530	847.707	953.407	2.255.742	7.228.387
G do P	24.947	636.364	1.190.329	98.989	1.950.629	2.448.400	135.104	242.040	4.776.173
Vmesna poraba	121.114	3.234.850	1.872.933	98.989	5.327.886	3.386.522	1.087.741	2.507.478	12.309.627
Nakupi rezi- dент.v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-159.931	0	159.931	0
Neto davki na proizvode	4.783	56.344	104.336	0	165.463	369.038	52.668	37.501	624.671
Skupaj	125.898	3.291.194	1.977.270	98.989	5.493.350	3.696.731	1.140.409	2.704.910	13.035.399
Sredstva za zaposlene	21.169	919.937	1.625.991	0	2.567.097				
Drugi neto davki na pr.	-3.596	32.069	52.119	0	80.592				
Poraba staln. kapitala	29.905	297.331	496.539	0	823.775				
Posl. prese- žek, neto	64.612	235.659	468.129	-98.989	669.412				
Dodana vrednost o.c.	112.090	1.484.996	2.642.779	-98.989	4.140.876				
Proizvodnja o.c.	237.988	4.776.190	4.620.048	0	9.634.225				
Uvoz c..i.f.	67.080	2.452.197	249.300	0	2.768.577				
C.i.f./F.o.b.	0	0	-93.175	0	-93.175				
Skupaj ponudba	305.067	7.228.387	4.776.173	0	12.309.627				

Vir: lastni izračun

4.2.2 Izdelava simetrične tabele za domačo proizvodnjo in simetrične tabele porabe uvoza

Simetrična tabela za domačo proizvodnjo je bila izdelana iz tabele porabe v osnovnih cenah za domačo proizvodnjo z matematično pretvorbo na enak način kot skupna simetrična input-output tabela.

Simetrični input-output tabeli za domačo proizvodnjo za leti 2000 in 2001 sta v skrčeni obliki prikazani v naslednji tabeli.

Tabela 31: Simetrični input-output tabeli za domačo proizvodnjo 2000 in 2001

Simetrična input-output tabela za domačo proizvodnjo, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
CPA proizvodi									
A+B	45.337	3.161	33.662	0	149.762	60.851	11.385	12.991	234.989
C+D+E+F	20.091	1.032.195	465.646	0	1.517.932	305.086	558.026	1.948.955	4.329.998
G do P	21.639	523.210	942.878	106.919	1.594.647	2.139.069	116.135	206.988	4.056.839
Vmesna poraba	87.067	1.626.168	1.442.187	106.919	3.262.341	2.505.006	685.546	2.168.934	8.621.826
Nakupi rezi- dent.v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-143.511	0	143.511	0
Poraba uvoženih proizvodov	22.327	1.327.390	291.934	0	1.641.650	495.474	391.405	7.197	2.535.727
Neto davki na proizvode	4.051	53.793	92.969	0	150.813	326.866	60.411	31.344	569.434
Skupaj	113.445	3.007.351	1.827.089	106.919	5.054.804	3.271.472	1.137.362	2.350.985	11.814.623
Sredstva za zaposlene	19.443	818.947	1.374.280	0	2.212.670				
Drugi neto davki na pr.	-3.574	23.215	49.345	0	68.986				
Poraba staln. kapitala	27.857	277.460	458.004	0	763.321				
Posl. prese- žek, neto	77.819	203.024	433.370	-106.919	607.294				
Dodana vrednost o.c.	121.544	1.322.647	2.314.999	-106.919	3.652.272				
Proizvodnja o.c.	234.989	4.329.998	4.142.089	0	8.707.076				
C.i.f./F.o.b.	0	0	-85.250	0	0				
Skupaj	234.989	4.329.998	4.056.839	0	8.707.076				

Tabela 31: Simetrični input-output tabeli za domačo proizvodnjo 2000 in 2001 (nadaljevanje)

Simetrična input-output tabela za domačo proizvodnjo, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
CPA proizvodi									
A+B	49.614	3.003	37.950	0	165.301	63.979	-989	9.696	237.988
C+D+E+F	24.193	1.153.771	482.517	0	1.660.481	303.471	560.374	2.251.865	4.776.190
G do P	24.218	576.816	1.075.299	98.989	1.775.321	2.399.640	123.662	228.249	4.526.873
Vmesna poraba	98.025	1.808.325	1.595.765	98.989	3.601.103	2.767.090	683.047	2.489.810	9.541.050
Nakupi rezi- dent.v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Nakupi nerezidentov	0	0	0	0	0	-159.931	0	159.931	0
Poraba uvoženih proizvodov	23.090	1.426.525	277.169	0	1.726.783	619.432	404.693	17.668	2.768.577
Neto davki na proizvode	4.783	56.344	104.336	0	165.463	369.038	52.668	37.501	624.671
Skupaj	125.898	3.291.194	1.977.270	98.989	5.493.350	3.696.731	1.140.409	2.704.910	13.035.399
Sredstva za zaposlene	21.169	919.937	1.625.991	0	2.567.097				
Drugi neto davki na pr.	-3.596	32.069	52.119	0	80.592				
Poraba staln. kapitala	29.905	297.331	496.539	0	823.775				
Posl. prese- žek, neto	64.612	235.659	468.129	-98.989	669.412				
Dodana vrednost o.c.	112.090	1.484.996	2.642.779	-98.989	4.140.876				
Proizvodnja o.c.	237.988	4.776.190	4.620.048	0	9.634.225				
C.i.f./F.o.b.	0	0	-93.175	0					
Skupaj	237.988	4.776.190	4.526.873	0	9.634.225				

Vir: lastni izračun

Simetrična tabela uvoza je dobljena kot razlika med skupno input-output tabelo in simetrično tabelo za domačo proizvodnjo.

Simetrični tabeli porabe uvoza za leti 2000 in 2001 sta v skrčeni obliki prikazani v naslednji tabeli.

Tabela 32: Simetrični tabeli porabe uvoza 2000 in 2001

Simetrična tabela porabe uvoza, Slovenija, 2000, tekoče cene, mio sit:

CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
CPA proizvodi									
A+B	5.728	1.777	1.202	0	40.226	20.330	2.460	0	63.016
C+D+E+F	15.634	1.226.192	155.928	0	1.397.755	469.969	379.896	0	2.247.619
G do P	965	67.902	134.804	0	203.670	5.174	9.050	7.197	225.091
Vmesna poraba	22.327	1.327.390	291.934	0	1.641.650	495.474	391.405	7.197	2.535.727
C.i.f./F.o.b.	0	0	0	0	0	0	0	0	-85.250
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	0	87.637	0	0	87.637
Skupaj	22.327	1.327.390	291.934	0	1.641.650	583.111	391.405	7.197	2.538.114

Simetrična tabela porabe uvoza, Slovenija, 2001, tekoče cene, mio sit:

CPA proizvodi	A+B	C+D+E+F	G do P	Fisim	Skupaj	Izdatki za končno potrošnjo	Bruto investicije	Izvoz f.o.b.	Skupaj poraba
CPA proizvodi									
A+B	5.617	1.786	1.260	0	40.426	26.436	218	0	67.080
C+D+E+F	16.743	1.333.427	160.879	0	1.511.050	544.236	393.033	3.878	2.452.197
G do P	729	59.548	115.030	0	175.307	48.760	11.442	13.790	249.300
Vmesna poraba	23.090	1.426.525	277.169	0	1.726.783	619.432	404.693	17.668	2.768.577
C.i.f./F.o.b.	0	0	0	0	0	0	0	0	-93.175
Nakupi rezident.v tujini	0	0	0	0	0	101.102	0	0	101.102
Skupaj	23.090	1.426.525	277.169	0	1.726.783	720.534	404.693	17.668	2.776.503

Vir: lastni izračun

Vse prikazane tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele so bile objavljene podrobnejše v Statističnih informacijah SURS (Statistične informacije 77/2003, 289/2004, 334/2005). V skladu z obveznostmi za pošiljanje statističnih podatkov se letno pošiljajo evropskemu statističnemu uradu Eurostat.

4.3 Priprava izračunov tabel v stalnih cenah

V toku dela je bil pripravljen izračun tabel ponudbe in porabe za Slovenijo za leto 2002 v stalnih cenah predhodnega leta 2001. Izračun tabel v stalnih cenah je bil izveden prvič in je zaenkrat še eksperimentalen. V naslednjem obdobju načrtujemo dograditev sistema izračuna in začetek redne izdelave tabel v stalnih cenah. Kot je predstavljeno v poglavju 3.5, so tabele ponudbe in porabe dobra osnova za izračun agregatov nacionalnih računov v stalnih cenah, saj dajejo podrobno podatkovno osnovo ter sistematičen okvir za izračunavanje. Zato je razvoj tega področja pomemben.

Načela in pravila izračunavanja spremenljivk nacionalnih računov v stalnih cenah za države EU so določena v ESA 1995, še podrobneje pa v dveh odločbah Evropske Komisije, ki dopolnjujeta in pojasnjajeta izračunavanje mer cen in obsega za posamezne tokove³⁵ ter v priročniku Eurostata o merah cen in obsega v nacionalnih računih³⁶. V nadaljevanju so predstavljena nekatera načela izračunov v stalnih cenah, ki izhajajo iz prej omenjenih dokumentov in ki jih je potrebno upoštevati.

Izračun posameznih tokov v stalnih cenah se lahko izvede na dva načina: z deflacioniranjem vrednosti v tekočih cenah z ustreznimi indeksi cen (cenovna metoda) ali z ekstrapolacijo vrednosti v stalnih cenah iz baznega leta z indeksi obsega oz. količinskimi indikatorji (kvantitativna metoda). Prednost ima deflacioniranje z indeksi cen, ker je tako lažje upoštevati spremembe v kvaliteti, za spremeljanje cen pa so tudi potrebni manjši vzorci, kar zmanjšuje napake zaradi vzorčenja. V primerih, ko cenovni indeksi niso dosegljivi, pa je potrebno uporabiti kvantitativne metode. Slednje je potrebno uporabiti za netržno proizvodnjo³⁷, kjer ni podatkov o cenah. Pri tem je potrebno zagotavljati, da so pri uporabi količinskih indikatorjev upoštevane tudi spremembe v kvaliteti. Alternativne metode, kjer ni podatkov o cenah proizvodov, so tudi metode inputov (cene inputov, indikatorji obsega inputov). Problem uporabe input metod je neupoštevanje sprememb v produktivnosti, zato jih je potrebno dopolniti za te spremembe. Zgoraj navedeni odločbi Evropske Komisije določata, katere metode ter katere vrste indeksov cen in indikatorjev obsega so najboljše, katere še dopustne, katere pa nedopustne za izračunavanje posameznih tokov proizvodov v stalnih cenah (glede na to so metode izračunov razvrščene v A, B in C metode).

Izračun v stalnih cenah naj bi bil izведен na čim bolj podrobнем agregacijskem nivoju proizvodov³⁸, saj so tako proizvodi bolj homogeni, cenovni indeksi bolj ustrezeni, tako so uporabljeni tudi bolj podrobne ponderacijske sheme, vse to pa vodi v bolj točne izračune. Sprejeto je načelo, da se za izračunavanje agregatov uporabljajo Laspeyresovi indeksi obsega in Paaschejevi indeksi cen, tako je zagotovljena aditivnost posameznih agregacijskih ravni v stalnih cenah. Sprejeto je tudi načelo, da se za izračun agregiranih indeksov obsega uporablja uteži iz predhodnega leta.

Najbolje je izračunavanje stalnih cen izvajati v osnovnih cenah (ozioroma v proizvajalčevih cenah, če so tako razpoložljivi cenovni indeksi za proizvodnjo), zato so tabele ponudbe in porabe, pretvorjene v vse ravni vrednotenja, s tudi ločenimi uvoznimi tokovi, zelo dobra shema za izračun. Zato sta dva razloga (Handbook of Input-Output Table Compilation and Analysis, 1999, str. 229): indeksi cen so v osnovnih cenah najbolj konsistentni, ker nanje ne vplivajo spremembe v stopnjah marž in obdavčitve; če so različne spremembe v maržah, stopnjah davkov ali v uvoznih cenah, tak izračun omogoča uporabo različnih cenovnih indeksov za različne komponente in je zato bolj natančen.

³⁵ Commission decision 98/715; Commission decision 2002/990.

³⁶ Handbook on price and volume measures in national accounts, 2001.

³⁷ Uporaba indikatorjev obsega je možna predvsem za individualne netržne storitve.

³⁸ V skladu z Odločbo Evropske Komisije najmanj na nivoju 60 proizvodov klasifikacije CPA, kot je v skladu z ESA 1995 predpisana za izdelavo tabel ponudbe in porabe.

Za izračun tabel ponudbe in porabe v stalnih cenah za Slovenijo za leto 2002 je bil uporabljen enako podroben nivo agregacije kot za tabele v tekočih cenah in je zajemal 206 dejavnosti in 264 skupin proizvodov. Za posamezne tokove proizvodov in posamezne komponente ponudbe in porabe so bili zbrani razpoložljivi cenovni indeksi ali indikatorji obsega tako, da bi se čim bolj približali priporočilom evropske zakonodaje, odvisno seveda od razpoložljivosti teh podatkov pri nas.

Določeni so bili cenovni indeksi ali indikatorji obsega za:

- Proizvodnjo za domači trg: Za področje kmetijskih proizvodov so bili uporabljeni indeksi povprečnih prodajnih vrednosti iz kmetijskih statistik, za področje industrijskih proizvodov pa indeksi cen pri proizvajalcih. Za področje tržnih storitev še ni na razpolago indeksov cen pri proizvajalcih, njihovo spremeljanje se načrtuje v naslednjih letih. Zato so bili uporabljeni, če so bili na razpolago, indeksi cen življenjskih potrebščin, popravljeni za spremembe v stopnjah obdavčitve, sicer pa indikatorji obsega, v nekaterih primerih pa so bile zaradi nerazpoložljivosti drugih podatkov uporabljene metode cen inputov. Za netržne storitve so bile večinoma uporabljene metode cen inputov. Podroben izračun v okviru tabel ponudbe in porabe sicer izboljšuje to metodo, vendar pa jo bo potrebno v skladu z evropsko zakonodajo za področje tržnih in individualnih netržnih storitev nadomestiti z uporabo indikatorjev obsega (najpomembnejši sta področji izobraževanja in zdravstva)³⁹.
- Uvoz in izvoz: Za področje blaga so bili v večini primerov uporabljeni indeksi povprečnih vrednosti zunanje trgovine. Uporaba teh indeksov ni povsem ustrezna zaradi problema nehomogenosti proizvodov. V primerih izrazito nehomogenih proizvodov so bili nadomeščeni z ustreznejšimi indeksi. V prihodnje načrtujemo še podrobnejše preučiti ustreznost posameznih indeksov za to področje. Na področju izvoza se bo sicer položaj v nekaj letih izboljšal, ker se pripravlja na SURS neposredno spremeljanje izvoznih cen. Na področju uvoza in izvoza storitev ni neposrednega spremeljanja gibanja cen, zato so bili večinoma uporabljeni indeksi cen življenjskih potrebščin za Slovenijo ali za evropske države, popravljeni za spremembo menjalnih tečajev valut.
- Končna potrošnja gospodinjstev: Uporabljeni so bili indeksi cen življenjskih potrebščin za posamezne vrste proizvodov in storitev ter v nekaterih primerih indikatorji obsega.

Preračun tabel ponudbe in porabe v stalne cene je bil izveden z deflacijsko posameznih tokov proizvodov z ustreznimi indeksi cen, kjer so bili na razpolago indikatorji obsega, so bili le-ti preračunani v implicitne cenovne indekse. Izračun je bil narejen s programsko opremo SNA-NT (Hobbelstadt, 2004; Todsen, 2004). Domača proizvodnja je bila deflacionirana z uporabo kombiniranih ponderiranih indeksov, izračunanih na podlagi podatkov o proizvodnji in cenah za domači trg ter za izvoz. Izračun je bil izveden v proizvajalčevih cenah. Na področjih, kjer je

³⁹ Evropska zakonodaja predpisuje uporabo indikatorjev obsega kot tudi odpravo vseh drugih neustreznih metod (C metod) že do konca leta 2006, vendar ima veliko držav zaradi zahtevnosti še težave pri njihovem izračunavanju, zato je pričakovati, da še ne bodo v tem roku uvedeni v vseh državah in na vseh področjih netržnih storitev.

bila uporabljena metoda inputov, so bili izračunani ponderirani indeksi cen inputov ter nato uporabljeni za deflacioniranje proizvodnje. Uvoz je bil deflacioniran v osnovnih cenah z indeksi cen uvoza. Izvoz je bil deflacioniran v kupčevih cenah z indeksi cen izvoza in nato pretvorjen v osnovne cene. Domača poraba (vmesna in končna) v stalnih cenah je bila izračunana na podlagi ponderiranih indeksov cen za domačo proizvodnjo ter uvoz. Najprej je bila izračunana v osnovnih cenah, nato pa preračunana v kupčeve cene. Nato so bili uporabljeni še indeksi cen življenjskih potrebščin za deflacioniranje potrošnje gospodinjstev v kupčevih cenah. Marže, davki in subvencije v stalnih cenah so bili izračunani z apliciranjem stopnj iz predhodnega leta na vse posamezne tokove v tabeli porabe. Na ta način je uporabljena predlagana metoda za izračun teh kategorij, ki predvideva, da so spremembe obsega marž in davkov enake spremembam obsega tokov proizvodov. Dodana vrednost po dejavnostih v stalnih cenah je bila dobljena kot razlika med vrednostjo proizvodnje v stalnih cenah in vrednostjo vmesne porabe v stalnih cenah – metoda dvojne deflacji.

S tem celotnim postopkom je izračun stalnih cen narejen v tistih vrstah vrednotenja, kot so razpoložljivi cenovni indeksi, nato je narejen za vse tokove v osnovnih cenah in tudi za vse ostale vrste vrednotenja. Pri izračunu je upoštevana konsistentnost uporabe istih cenovnih indeksov za posamezne proizvode v osnovnih cenah, tako na strani ponudbe, kot na strani porabe, ki jo priporočajo predpisana načela na tem področju.

5. SKLEP

Cilj dela je bil oblikovati metodologijo za pripravo sistema input-output tabel za Slovenijo. Okvirne metode izdelave tabel določajo mednarodna pravila izdelave nacionalnih računov, potrebno pa je bilo poiskati podrobnejše aplikativne metode, ki omogočajo izdelavo sistema tabel pri nas, glede na razpoložljive podatkovne vire. Sistem input-output tabel je sestavni del nacionalnih računov, ki podrobneje opisuje proizvodni proces in tokove proizvodov znotraj domačega gospodarstva ter tokove proizvodov s tujino. Zato so za njegovo izdelavo potrebni podrobni podatkovni viri, tako po dejavnostih in po vrstah porab, kot po proizvodih. Posamezni razpoložljivi podatkovni viri ne zajemajo celote pojava, zato je bila potrebna uporaba kombinacije in navzkrižnega preverjanja posameznih podatkovnih virov. Teza dela je bila, da se s preučitvijo in pravilno uporabo velikega števila statističnih virov, ki se jih medsebojno primerja in uskladi, lahko izdelajo zahtevane tabele za Slovenije. V toku dela se je teza potrdila in izdelane so bile načrtovane tabele. Podatkovni viri in oblikovana metodologija so omogočili solidno izdelavo tabel in njihovo objavo pri nas ter posredovanje evropskemu statističnemu uradu Eurostat.

Prvi del sistema predstavljajo tabele ponudbe in porabe. Ta del se označuje tudi kot »statistične input-output tabele«, ker njihova oblika omogoča neposreden vnos statističnih podatkov, kot so razpoložljivi v virih. Zajemajo tabelo ponudbe, tabelo porabe, tabelo davkov,

tabelo marž, tabelo porabe v osnovnih cenah, tabelo porabe uvoza ter tabelo porabe za domačo proizvodnjo. Vse navedene tabele so bile izdelane za Slovenijo, kot je predstavljeno v magistrskem delu.

Za izračun ponudbene strani so bili na razpolago za večino področij dovolj podrobni letni podatkovni viri, ki so na podlagi postopkov, ki so opisani v tem delu, omogočali dober in podrobni izračun agregatov po dejavnostih ter po posameznih tokovih proizvodov. Najboljša pokritost s podrobnimi viri po proizvodih je za področje proizvodnje blaga za korporativna podjetja ter za področje uvoza. Za področje proizvodnje storitev in za proizvodnjo nekorporativnih podjetij so v glavnem na razpolago le agregatni administrativni viri, ki pa jih je bilo možno z nekaterimi dodatnimi viri dopolniti in s tem tudi na teh področjih določiti bolj čiste tokove proizvodov. Iz tabele ponudbe je za domačo proizvodnjo razvidno, katere proizvode so dejansko proizvajali poslovni subjekti, registrirani v posameznih dejavnostih. Te strukture proizvodnje, kakor tudi strukture uvoza so uporabne za različna uteževanja, v okviru nacionalnih računov je to še posebej pomembno za izračune agregatov v stalnih cenah.

Za izračun strani porabe ni na razpolago tako podrobnih podatkovnih virov in virov s tako visokim zajetjem kot za ponudbeno stran. Za pridobitev podatkov o tokovih proizvodov za vmesno potrošnjo je bilo potrebno za potrebe izdelave tabel osnovati in izpeljati novo statistično raziskovanje, ki se bo izvajalo za bazna leta. Za vmesna leta pa je potrebno izračunavati osveževanje teh podatkov s pomočjo bolj agregatnih administrativnih virov. Pri ocenjevanju bruto investicij in končnih vrednosti ter strukture izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev je bil uporabljen pristop metode pretoka blaga na dezagregirani ravni, nato pa še v okviru končnega bilanciranja vseh tokov med tabelama ponudbe in porabe.

Izveden je bil izračun tabele davkov in tabele marž, kar je omogočilo pretvorbo tabele porabe v osnovne cene, ki je osnova za izdelavo simetričnih input-output tabel. Na osnovi podrobnih podatkov o uvozu blaga in storitev je bila izdelana tabela porabe uvoza, ki je omogočila izračun tabele porabe za domačo proizvodnjo.

Drugi del sistema predstavljajo simetrične input-output tabele, ki se označujejo tudi kot »analitične input-output tabele«, ker so zaradi homogenosti bolj primerne za ekonomske analize, predvsem za input-output analizo. Izdelana je bila input-output tabela oblike proizvod-proizvod. Ta oblika je bila izbrana, ker jo določa program za posredovanje podatkov nacionalnih računov za države članice EU in ker se tudi tradicionalno bolj uporablja v input-output analizi. Izdelana je bila skupna simetrična input-output tabela ter simetrična tabela za domačo proizvodnjo in simetrična tabela porabe uvoza.

Tretji del sistema tvorijo tabele povezav s sektorskimi računi, ki jih zaenkrat še nismo izdelali. V novem programu za posredovanje podatkov nacionalnih računov za države članice EU, ki je sedaj v postopku sprejema, tudi niso več vključene kot obvezne tabele.

Do sedaj omenjene tabele so se nanašale na izračune v tekočih cenah. Celoten sistem tabel pa se izdeluje tudi v stalnih cenah. Tabele v stalnih cenah so bolj primerne za določene vrste analiz, so pa tudi koristne za sam proces sestavljanja nacionalnih računov, saj je izračun v okviru tabel ponudbe in porabe najboljši način za izračun agregatov nacionalnih računov v stalnih cenah. Program za posredovanje podatkov za države članice EU tudi določa letno izdelavo tabel ponudbe in porabe v stalnih cenah.

Za Slovenijo so se tabele v tekočih cenah začele letno izdelovati od tabel za leto 2000 dalje. Za leto 2002 so bile prvič izračunane tudi tabele v stalnih cenah, kar pa je zaenkrat še eksperimentalni izračun. Naloga za prihodnje obdobje je dograditi izračune v stalnih cenah in začeti z njihovim rednim letnim izdelovanjem.

6. LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. Almon Clopper: Product-to-product tables via product-technology with no negative flows. Economic System Research, Vienna, 12 (2000), 1, str. 27-43.
2. Avonds Luc, Gilot Albert: The New Belgian Input-Output Table – General Principles. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 43 str.
3. Babič Ante: Osnove input-output analize. Zagreb: Narodne novine, 1990. 229 str.
4. Danmarks Statistics: Commodity flow systems and construction of input-output tables in Denmark. Danmarks Statistics, 1986. 113 str.
5. De Boer Sake, Nunspeet Wim: Simultaneous compilation of current and constant prices in supply and use tables. XII. International Conference of Input-Output Techniques. New York, 1998. 17 str.
6. Connor Robert, Henry Edward: Input-output analysis and its applications. London: Griffin, 1975. 225 str.
7. Van den Cruyce Bart: An integrated approach to constructing the use table for imported goods and the use side trade margins table. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 26 str.
8. Dalgaard Esben, Gysting Christian: An Algorithm for Balancing Commodity-Flow Systems. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 29 str.
9. Dedegkajeva Iljen: Estonian experience in compiling supply and use tables. Paper for XIII. International Conference of Input-Output Techniques. Macerata, 2000. 14 str.
10. The ESA 95 Input-Output Manual. Luxemburg: Eurostat, 2002. 388 str.
11. ESA 1995 - European System of Accounts. Luxembourg: Eurostat, 1996. 383 str.
12. Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov – ESR 1995. Ljubljana: SURS, 2005, 437 str.

13. Flajs Andrej: Bruto domaći proizvod Republike Slovenije. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za statistiko, 1991. 111 str.
14. Folke Tim: The framework for balancing supply and uses by industry/category of final use and commodity. XIII. International Conference of Input-Output Techniques. Macerata, 2000. 16 str.
15. Forgon Maria, Ligeti Chack: Hungarian IOT, 1998. XIII. International Conference of Input-Output Techniques. Macerata, 2000. 9 str.
16. Guo Jiemin, Lawson Ann, Planting Mark: From Make-Use to Symmetric I-O Tables: An Assessment of Alternative Technology Assumptions. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 25 str.
17. Handbook of Input-Output Table Compilation and Analysis. New York: United Nations, 1999. 266 str.
18. Handbook on Price and Volume Measures in National Accounts. Luxembourg: Eurostat, 2001. 145 str.
19. Hobbelstad Simpson Liv: SNA-NT System for Compilation of National Accounts in Norway. Oslo: Statistics Norway, 2004. 86 str.
20. Hobbelstad Simpson Liv: Experience with Supply and Use and Input-Output Tables for Constant Price Estimation of Annual National Accounts in Different Countries. XV. International Conference of Input-Output Techniques. Beijing, 2005. 49 str.
21. Horowitz Karen, Lawson Ann, Morgan Edward: A Preview of the 1997 Benchmark Input-Output Accounts: New Detailed and Summary Industries. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 22 str.
22. Jansen Pieter, Raa Thijis: The choice of model in the construction of input-output coefficient matrices. International Economic Review, 31 (1990), 1, str. 213-227.
23. Kalin Janja: New Sources for Intermediate Consumption and Compilation of IOT in Slovenia. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 11 str.
24. Kalin Janja: Tabele ponudbe in porabe ter input-output tabela v okviru nacionalnih računov. Statistični dnevi 2003. Zbornik prispevkov. Ljubljana: SURS, 2003, str. 104-109.
25. Kalin, Lavrač: Usklajevanje statistične podlage za input-output tabelo kot orientacija za izboljšanje programa statističnih raziskovanj. Statistični dnevi 2000. Zbornik prispevkov. Ljubljana: SURS, 2000, str. 560-570.
26. Konijn Paul: Input-output systems in current and constant prices in the European Union after the introduction of ESA 95. XII. International Conference of Input-Output Techniques. New York, 1998. 13 str.
27. Konijn Paul, Steenge A.: Compilation of input-output data from the national accounts, Economic System Research, Vienna, 1995, 7, str. 31-45.
28. Lavrač Ivo, Kalin Janja: Findings in Compiling Supply and Use Tables in Slovenia: Lessons for the Transition of Data Sources. XIII. International Conference of Input-Output Techniques. Macerata, 2000. 13 str.
29. Lavrač Ivo: Final report of the project Compilation of input-output tables in Slovenia (Part of Eurostat Activity A9). Ljubljana, 2000. 21 str.

30. Leontief Wassily: Input-Output Economics. Second Edition. New York, Oxford: Oxford University Press, 1986. 436 str.
31. Links between Business Accounting and National Accounting. New York: United Nations, 2000. 270 str.
32. De March Marco, Beutel Joerg: The new requirements for the input-output framework of the European System of Accounts. XII. International Conference of Input-Output Techniques. New York, 1998. 18 str.
33. Miller Ronald, Blair Peter: Input-Output Analysis: Foundations and Extensions. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1985. 464 str.
34. National Accounts: A Practical Introduction. New York: United Nations, 2004. 139 str.
35. National Accounts for the Republic of Slovenia: Sources, Methods and Estimates. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 1999. 150 str.
36. Nunspeet Wim, Takema Taeke: Ten years supply and use tables in the Netherlands. XII. International Conference of Input-Output Techniques. New York, 1998. 15 str.
37. Planting Mark: Increasing the Timeliness of U.S. Annual I-O Accounts. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal, 2002. 25 str.
38. Polenske Karen: Leontief's "magnificent machine" and other contributions to applied economics. Dietzenbacher E., Lahr M., ed., Wassily Leontief and Input-Output Economics. Cambridge (UK), New York: Cambridge University Press, 2004, str. 9-29.
39. Rainer Norbert: Derivation of input-output matrices from supply and use tables in the 1993 SNA/1995 ESA. XII. International Conference of Input-Output Techniques. New York, 1998. 11 str.
40. Rainer Norbert, Richter Josef: Some aspects of the analytical use of descriptive make and absorption tables. Vienna: Economic system research, 4 (1992), 2, str.15-29.
41. Statistics Netherlands: Outline of input-output approach practice in the Netherlands. Paper for the Seminar on National accounts implementation in ECO countries. Warsaw, 1994. 27 str.
42. Statistics Norway: Norwegian National Accounts. Documentation on the Compilation and Methods Applied. Oslo: Statistics Norway, 1996. 337 str.
43. System of National Accounts 1993. Commission of the European Communities, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank, 1993. 711 str.
44. A Systems Approach to National Accounts Compilation. New York: United Nations, 1999. 143 str.
45. Škrlec Šinkovec Mojca: Merjenje proizvodnje stanovanjskih storitev v Sloveniji. Magistrsko delo. Ljubljana, 2002. 86 str.
46. Šuštarč Jasenka: Sektorsko razporejanje FISIM za Slovenijo. Statistični dnevi 2004. Zbornik prispevkov. Ljubljana: SURS. 2004, str. 491-498.
47. Thage Bent: The Commodity Flow Method in Practice. Document for the joint OECD/UN seminar on the use of SNA in transition countries. St. Petersburg, 1994. 16 str.
48. Todsén Steinar: SNA-NT System for Compilation of National Accounts in Norway – User guide. Oslo: Statistics Norway, 2004. 56 str.
49. Vanoli Andre: A history of national accounting. Amsterdam: IOS Press. 2005. 522 str.

50. Vollebregt Michael, van Dalen Jan: Deriving homogeneous input-output tables from supply and use tables. XIV. International Conference of Input-Output Techniques. Montreal. 2002.
51. Zakotnik Ivanka: Metodološke in podatkovne osnove za pripravo IOT za Slovenijo za 1990. SURS: Rezultati raziskovanj, 1993. 73. str.

VIRI

1. Bilteni Banke Slovenije. Ljubljana: Banka Slovenije, 2000-2003, različne številke.
2. Bilance javnega financiranja 2000-2002. Ministrstvo za finance. Interni podatki v SURS.
3. COICOP – Classification of individual consumption by purpose. Detailed structure and explanatory notes. UN Classifications Registry.
[URL: <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=5&Lg=1>], 30.3.2006.
4. Commission Decision of 24 July 1998 on the treatment for national accounts purposes of VAT fraud (the discrepancies between theoretical VAT receipts and actual VAT receipts) (Official Journal of the European Communities, 21. 8. 1998, document 98/527/EC).
5. Commission Decision of 30 November 1998 clarifying Annex A to Council Regulation (EC) No 2223/96 on the European system of national and regional accounts in the Community as concerns the principles for measuring prices and volumes (Official Journal of the European Communities, 16. 12. 1998, document 98/715/EC).
6. Commission Decision of 17 December 2002 further clarifying Annex A to Council Regulation (EC) No 2223/96 as concerns the principles for measuring prices and volumes in national accounts (Official Journal of the European Communities, 20. 12. 2002, document 2002/990/EC).
7. Commission Regulation No 1889/2002 of 23 October 2002 on the implementation of Council Regulation No 448/98 completing and amending Regulation (EC) No 2223/96 with respect to the allocation of financial intermediation services indirectly measured (FISIM) within the European system of national and regional accounts (ESA) (Official Journal of the European Communities, 24.10.2002)
8. Council Regulation (EC) No 2223/96 of 25 June 1996 on the European system of national and regional accounts in the Community (Official Journal of the European Communities, 30. 11. 1996).
9. Council Regulation (EC) No 448/98 of 16 February 1998 completing and amending Regulation (EC) No 2223/96 with respect to the allocation of financial intermediation services indirectly measured (FISIM) within the European system of national and regional accounts (ESA) (Official Journal of the European Communities, 27.02.1998)
10. CPA – Klasifikacija proizvodov po dejavnosti. Ljubljana: SURS, 2000. 240 str.
11. Ekonomski računi za kmetijstvo 2000-2002. Interni podatki SURS.
12. GNI Inventories for Slovenia. Interno gradivo SURS, 2006.
13. Napovedi za odmero davka od dohodkov iz dejavnosti fizičnih oseb 2000-2002. DURS. Interni podatki v SURS.
14. NIP – Nomenklatura industrijskih proizvodov. Ljubljana: SURS, 1998. 250 str.

15. Plačilna bilanca Slovenije 2000-2002. Banka Slovenije. Interni podatki v SURS.
16. Podatki iz SRDAP 2000-2002. Interni podatki SURS.
17. Poročila o vplačanih davkih v Sloveniji 2000-2002. Ministrstvo za finance. Interni podatki v SURS.
18. Poslovanje podjetij elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije za leta 2000-2002. EGS, Ministrstvo za okolje, 2001-2003.
19. Poslovna poročila Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za leta 2000-2002. Ljubljana: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, 2001-2003.
20. Rezultati raziskovanj. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2000-2003, različne številke.
21. Standardna klasifikacija dejavnosti SKD. Ljubljana: SURS, 1999. 296 str.
22. Statistične informacije. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2003, 77, 23 str.
23. Statistične informacije. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2004, 289, 22 str.
24. Statistične informacije. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2005, 334, 9 str.
25. Statistične informacije. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2000-2005, različne številke.
26. Statistični letopis Republike Slovenije 2001. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2001. 662 str.
27. Statistični letopis Republike Slovenije 2002. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2002. 659 str.
28. Statistični letopis Republike Slovenije 2003. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2003. 667 str.
29. Statistični podatki nacionalnih računov 2000-2002. Interni podatki SURS.
30. Statistično raziskovanje: Anketa o potrošnji v gospodinjstvih 2000-2002. Interni podatki SURS.
31. Statistično raziskovanje: Anketa o stroških dela 2000. Interni podatki SURS.
32. Statistično raziskovanje: Indeksi cen pri proizvajalcih 2002. Interni podatki SURS.
33. Statistično raziskovanje: Indeksi cen življenskih potrebščin 2002. Interni podatki SURS.
34. Statistično raziskovanje: Indeksi povprečnih vrednosti zunanje trgovine 2001-2002. Interni podatki SURS.
35. Statistično raziskovanje: Indeksi povprečnih prodajnih cen v kmetijstvu 2001-2002. Interni podatki SURS.
36. Statistično raziskovanje: Letno poročilo industrije 2000-2002. Interni podatki SURS.
37. Statistično raziskovanje: Letno poročilo o investicijah v osnovna sredstva 2000-2002. Interni podatki SURS.
38. Statistično raziskovanje: Letno poročilo o opravljenih gradbenih delih na objektih 2000-2002. Interni podatki SURS.
39. Statistično raziskovanje: Morski in sladkovodni ribolov ter ribogojsvo 2000-2002. Interni podatki SURS.
40. Statistično raziskovanje: Poraba gradbenega in pogonskega materiala 2000-2002. Interni podatki SURS.
41. Statistično raziskovanje: Poročilo o poslovanju podjetij v gostinski dejavnosti 2000-2002. Interni podatki SURS.

42. Statistično raziskovanje: Poročilo o strukturi vmesne potrošnje in prihodkov v letu 2000. Interni podatki SURS.
43. Statistično raziskovanje: Prireja živali 2000 - 2002. Interni podatki SURS.
44. Statistično raziskovanje: Rastlinska pridelava 2000 - 2002. Interni podatki SURS.
45. Statistično raziskovanje: Raziskovanje o opravljenih gradbenih delih v tujini 2000-2002. Interni podatki SURS.
46. Statistično raziskovanje: Statistika gozdarstva 2000 – 2002. podatki Zavoda za gozdove Slovenije. Interni podatki v SURS.
47. Statistično raziskovanje: Statistika prometa in telekomunikacij (cestni, železniški, pomorski, letalski, letališki promet, prekladanje, poštne in telekomunikacijske storitve) 2000-2002. Interni podatki SURS.
48. Statistično raziskovanje: Statistika zunanje trgovine 2000-2002. Interni podatki SURS.
49. Statistično raziskovanje: Trgovina na drobno in debelo 2000-2002. Interni podatki SURS.
50. Zaključni računi - podatki iz poslovnih izidov in bilanc stanja za posamezne vrste poslovnih subjektov 2000-2002. AJPES. Interni podatki v SURS.
51. Zaključni račun proračuna 2000-2002, Ministrstvo za finance. Interni podatki v SURS.
52. Zakon o davku na dodano vrednost (Ur.l. RS, št. 89/98).

PRILOGA

Klasifikacijske ravni dejavnosti in proizvodov, za katere so bile izdelane tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele

Klasifikacija dejavnosti: SKD

Zap. št.	Oznaka SKD	Naziv
1	1	Kmetijstvo, lov, storitve za kmetijstvo
2	2	Gozdarstvo, storitve za gozdarstvo
3	5	Ribištvo
4	10	Pridobivanje črnega, rjavega premoga, lignita, šote
5	11	Pridobivanje srove nafte in zem. plina
6	12	Pridobivanje uranovih in torijevih rud
7	13	Pridobivanje rud
8	14	Pridobivanje drugih rudnin in kamnin
9	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil
10	16	Proizvodnja tobačnih izdelkov
11	17	Proizvodnja tekstilij
12	18	Proizvodnja oblačil; strojenje, dodelava krvna
13	19	Proizvodnja usnja, usnjениh izdelkov
14	20	Obdelava in predelava lesa
15	21	Proizvodnja vlaknin, papirja ter izdelkov iz njih
16	22	Založništvo, tiskarstvo
17	23	Proizvodnja koksa, naftnih derivatov, jedrskega goriva
18	24	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov, umetnih vlaken
19	25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas
20	26	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov
21	27	Proizvodnja kovin
22	28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav
23	29	Proizvodnja strojev in naprav
24	30	Proizvodnja pisarniških strojev, računalnikov
25	31	Proizvodnja električnih strojev, naprav
26	32	Proizvodnja RTV, komunikacijskih naprav, opreme
27	33	Proizvodnja medicinskih, finomehaničnih, optičnih instrumentov
28	34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic
29	35	Proizvodnja drugih vozil, plovil
30	36	Proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti
31	37	Reciklaža
32	40	Oskrba z elektriko, plinom, paro, toplo vodo
33	41	Zbiranje, čiščenje, distribucija vode
34	45	Gradbeništvo
35	50	Popravila motornih vozil; trgovina z motornimi vozili in gorivi
36	51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez motornih vozil
37	52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov široke potrošnje
38	55	Gostinstvo

Zap. št.	Oznaka SKD	Naziv
39	60	Kopenski promet, cevovodni transport
40	61	Vodni promet
41	62	Zračni promet
42	63	Pomožne prometne dejavnosti, dejavnost turističnih agencij
43	64	Pošta in telekomunikacije
44	65	Finančno posredništvo brez zavarovalništva in pokojninskih skladov
45	66	Zavarovalništvo in dejavnost pokojnin, skladov, brez socialnega zavarovanja
46	67	Pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu
47	70	Poslovanje z nepremičninami
48	71	Dajanje strojev, opreme v najem
49	72	Obdelava podatkov in s tem povezane dejavnosti
50	73	Raziskovanje in razvoj
51	74	Druge poslovne dejavnosti
52	75	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje
53	80	Izobraževanje
54	85	Zdravstvo, socialno varstvo
55	90	Dejavnost javne higiene
56	91	Dejavnosti združenj, organizacij
57	92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti
58	93	Druge storitvene dejavnosti
59	95	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem
60	99	Eksteritorialne organizacije, združenja

Klasifikacija proizvodov: CPA

Zap. št.	Oznaka CPA	Naziv
1	1	Kmetijski pridelki in storitve; storitve za lovstvo
2	2	Gozdni proizvodi in gozdarske storitve
3	5	Ribe in drug ribiški ulov; storitve za ribištvo
4	10	Premog in lignit; šota
5	11	Nafta in zemeljski plin; storitve v zvezi s pridobivanjem nafte in zemeljskega plina, razen geoloških raziskovanj
6	12	Uranova in torijeva ruda
7	13	Rude
8	14	Druge rudnine in kamnine
9	15	Hrana in pičače
10	16	Tobačni proizvodi
11	17	Tekstil
12	18	Oblačila, krvno, krzneni izdelki
13	19	Usnje, obutev in usnjeni izdelki
14	20	Les, leseni, plutovinasti, pletarski izdelki (razen pohištva)
15	21	Vlaknine, papir in papirni izdelki
16	22	Tiskano gradivo, posneti nosilci zapisa, tiskarske storitve

Zap. št.	Oznaka SKD	Naziv
17	23	Koks, naftni derivati, jedrsko gorivo
18	24	Kemikalije, kemični izdelki in umetna vlakna
19	25	Izdelki iz gume in plastičnih mas
20	26	Drugi nekovinski mineralni izdelki
21	27	Kovine
22	28	Kovinski izdelki, razen strojev in naprav
23	29	Strojne naprave in oprema
24	30	Računalniki in pisarniški stroji
25	31	Drugi električni stroji in naprave
26	32	Radijske, televizijske in komunikacijske naprave in oprema
27	33	Medicinska oprema, finomehanični in optični instrumenti, ure
28	34	Motorna vozila, prikolice, polprikolice
29	35	Druga vozila in plovila
30	36	Pohištvo; drugi izdelki
31	37	Reciklirane surovine
32	40	Električna energija, plin, para, topla voda
33	41	Voda
34	45	Gradbeništvo
35	50	Prodaja, vzdrževanje in popravila motornih vozil; prodaja na drobno motornih goriv
36	51	Posredovanje in prodaja na debelo, razen motornih vozil
37	52	Prodaja na drobno, razen motornih vozil; popravila izdelkov široke porabe
38	55	Storitve hotelov in restavracij
39	60	Kopenski prevoz in cevovodni transport
40	61	Vodni prevoz
41	62	Zračni prevoz
42	63	Pomožne prometne storitve; storitve turističnih in potovalnih agencij
43	64	Poštne in telekomunikacijske storitve
44	65	Storitve finančnega posredništva, razen storitev zavarovalnic in pokojninskih skladov
45	66	Storitve zavarovalnic in pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja
46	67	Pomožne storitve v finančnem prometu
47	70	Poslovanje z nepremičninami
48	71	Dajanje strojev in opreme brez upravljalcev v najem; izposojanje izdelkov široke porabe
49	72	Računalniške in sorodne storitve
50	73	Raziskovanje in razvoj
51	74	Druge poslovne storitve
52	75	Storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja
53	80	Storitve izobraževanja
54	85	Storitve zdravstvenega in socialnega varstva
55	90	Storitve javne higiene
56	91	Storitve združenj in društev
57	92	Kulturne, športne in rekreacijske storitve
58	93	Druge storitve
59	95	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem
60	99	Storitve eksteritorialnih organizacij